

การสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน

ความรู้เรื่องการอ่านและภาษา

โครงการพัฒนาสมรรถนะการอ่านภาษาไทย
สถาบันภาษาไทยสิรินธร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน

ความรู้เรื่องการอ่านและภาษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนสิการ เฮงสุวรรณ

อาจารย์วัชรภรณ์ อนันต์

อาจารย์กมลรัตน์ สืบเสาะ

อาจารย์พิมพ์ภัทร ชุมแก้ว

โครงการพัฒนาสมรรถนะการอ่านและเสริมสร้างวัฒนธรรมการอ่านภาษาไทย

สถาบันภาษาไทยสิรินธร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ห้อง 405 อาคารจุฬาวชิร 1 ชั้น 4 ถนนอังรีดูนังต์ แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330

โทรศัพท์ 0 2218 9480

คำนำ

การพัฒนาสมรรถนะด้านการอ่านของผู้เรียนถือเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจาก “การอ่าน” มิใช่เพียงการถอดรหัสตัวอักษรหรือการเข้าใจข้อความเท่านั้น หากแต่เป็นกระบวนการคิดที่รวมการวิเคราะห์ ตีความ และเชื่อมโยงเรื่องที่อ่านกับองค์ความรู้เดิมไปสู่การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ดังนั้นทักษะการอ่านที่คล่องแคล่วจึงเป็นสิ่งจำเป็นและการส่งเสริมการอ่านให้มีประสิทธิภาพจึงถือเป็นภารกิจสำคัญของครูไทยในยุคปัจจุบัน

คณะผู้วิจัยได้จัดทำคู่มืออบรม “การสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน : ความรู้เรื่องการอ่าน และภาษา” ขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนให้สามารถออกแบบเครื่องมือการเรียนรู้และการประเมินผลด้านการอ่านได้อย่างมีคุณภาพ และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ คู่มือนี้ต่อยอดองค์ความรู้จากผลการศึกษาและพัฒนาโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่านที่สถาบันภาษาไทยสิรินธรเคยจัดทำขึ้น โดยเริ่มต้นจาก “กล่องรื่องน่าอ่าน” สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการที่ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ปราณี กุลละวณิชย์ จัดทำในปี พ.ศ. 2554 เพื่อผลิตสื่อเสริมการเรียนรู้ด้านการอ่านสำหรับครูผู้สอนสำหรับใช้กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความรักในการอ่านและพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการนำกล่องรื่องน่าอ่านไปทดลองใช้ในสถานศึกษาแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความสนใจการอ่านเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากกล่องรื่องน่าอ่านประกอบด้วยบทอ่านหลากหลายประเภท เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกอ่านตามความสนใจ ทั้งยังมีรูปแบบการนำเสนอที่กระตุ้นความสนใจและสร้างแรงจูงใจในการอ่านได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม แม้โครงการนี้จะประสบผลสำเร็จในระยะเริ่มต้น แต่ในระยะยาวยังขาดการพัฒนาและปรับปรุงเนื้อหาเพิ่มเติม ส่งผลให้บทอ่านบางเรื่องเริ่มล้าสมัยและไม่สามารถตอบสนองต่อความสนใจหรือบริบทของผู้เรียนในปัจจุบันได้อย่างเต็มที่ จนลดทอนประสิทธิภาพของการส่งเสริมการอ่านในที่สุด

ต่อมาในปี พ.ศ. 2557 ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ปราณี กุลละวณิชย์ ได้ปรับปรุงบทอ่านในกล่องรื่องน่าอ่านให้ทันสมัยใน “โครงการพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น” และได้มีการจัดทำคู่มือหลักสูตรในลักษณะการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริงสำหรับให้ครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่จังหวัดพะเยา โครงการนี้มุ่งเน้นให้ครูจัดทำบทอ่านเป็นบทเรียนเสริมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ครูมีบทบาทในการคัดเลือกบทอ่านที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน พร้อมทั้งรู้วิธีตั้งคำถามที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการอ่าน อีกทั้งยังให้ครูเป็นผู้จัดทำบทอ่านและคำถามรวมเป็น “ชุดฝึกอ่าน” ด้วยตนเอง

นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2563 สถาบันภาษาไทยสรินธรได้ร่วมมือกับมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ จัดทำ “โครงการพัฒนาทักษะด้านภาษาไทย” เพื่อแนะนำให้ครูในพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โรงเรียนในพื้นที่ข้างเคียงโครงการพัฒนาออยตุงฯ และโรงเรียนในพื้นที่โครงการร้อยใจรักษ์ รู้จักและฝึกใช้ชุดบทเรียนเสริมการอ่าน ซึ่งมีบทอ่าน 171 เรื่อง โดยบทอ่านดังกล่าวเป็นผลผลิตของโครงการที่สถาบันภาษาไทยสรินธรได้จัดทำให้กับมูลนิธิเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อใช้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม เมื่อเสร็จสิ้นการอบรมครูได้นำชุดบทอ่านดังกล่าวมาทดลองใช้พัฒนาทักษะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ผลจากการนำชุดฝึกอ่านไปใช้พบว่า มีนักเรียนบางส่วนเท่านั้นที่มีพัฒนาการของทักษะการอ่านสูงขึ้น เนื่องจากชุดบทเรียนเสริมการอ่านดังกล่าวจัดทำขึ้นเพื่อใช้พัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นหลัก ดังนั้น ชุดฝึกอ่านนี้จึงยากเกินระดับความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ทำให้จำแนกระดับความสามารถด้านการอ่านที่สอดคล้องกับระดับความสามารถของนักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลายที่แท้จริงไม่ได้

ดังนั้น สถาบันภาษาไทยสรินธรและมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงร่วมมือกันจัด “โครงการอบรมครูเพื่อสร้างบทเรียนเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย” ในปี พ.ศ. 2564-2565 เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ในการสร้างบทเรียนเสริมอ่านให้แก่ครูในโครงการ โดยคาดหวังว่าเมื่อจบหลักสูตรนี้ ครูทุกท่านจะสามารถจัดทำชุดฝึกอ่านที่มีความเหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายและมีความสอดคล้องกับความสนใจของนักเรียนและบริบทของชุมชน นอกจากนี้ ยังคาดหวังให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของการมีชุดฝึกอ่านที่ดี เพราะนอกจากจะทำให้ให้นักเรียนมีทักษะการอ่านที่ดีขึ้นแล้วครูยังสามารถนำบทเรียนเสริมการอ่านไปเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากรู้ในสิ่งที่สนใจและนำไปสู่ความพยายามที่จะอ่านเพื่อแสวงหาความรู้มากขึ้น จนนำไปสู่นิสัยรักการอ่าน

จากการศึกษาวิจัยและทดลองที่ผ่านมา คณะผู้วิจัยได้เห็นแนวทาง ตลอดจนอุปสรรคปัญหาที่เกิดขึ้น คณะผู้วิจัยตระหนักถึงปัญหาการอ่านภาษาไทยอันเป็นปัญหาเรื้อรัง จึงได้จัดทำ **“คู่มืออบรมการสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน : ความรู้เรื่องการอ่านและภาษา”** โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะช่วยพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กและเยาวชนไทยได้ในวงกว้าง

เนื้อหาในคู่มือนี้ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับนิยามและประเภทของการอ่าน มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของกระทรวงศึกษาธิการ กระบวนการอ่าน ความสามารถในการอ่านในระดับต่าง ๆ การพิจารณาคุณภาพของบทอ่าน ตลอดจนการสร้างแบบฝึกหัดที่สามารถใช้วัดผลความสามารถด้านการอ่านได้อย่างตรงตามจุดประสงค์ โดยหลักสูตรนี้ได้ออกแบบให้ครอบคลุมทั้งภาคทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติจริง ซึ่งมุ่งปรับ

ความสามารถทางภาษาขั้นพื้นฐานและทำความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการอ่านให้แก่ครูทุกท่านที่จะเข้าร่วม
อบรมการสร้างเครื่องมือพัฒนาทักษะการอ่าน

คณะผู้จัดทำหลักสูตรมีความมุ่งหวังว่า องค์ความรู้และแนวทางที่ถ่ายทอดผ่านหลักสูตรนี้จะมีส่วนช่วย
ให้ครูสามารถพัฒนาเครื่องมือส่งเสริมการอ่านที่มีคุณภาพ และสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น
ในการอ่านได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยให้ก้าวหน้าอย่างมั่นคง และ
วางรากฐานของสังคมแห่งการเรียนรู้ในอนาคต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนสิการ เสงสุวรรณ

อาจารย์วัชรภรณ์ อนันต์

อาจารย์กมลรัตน์ สืบเสาะ

อาจารย์พิมพ์ภัทร ชุมแก้ว

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
1. การอ่าน	3
1.1 ความหมายของการอ่าน	3
1.2 ประเภทของการอ่าน	5
1.3 มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของกระทรวงศึกษาธิการ	7
1.4 กระบวนการการอ่าน	9
2. ความสามารถในการอ่าน	14
2.1 การอ่านจับรายละเอียด	14
2.2 การอ่านจับใจความ	18
2.3 การอ่านตีความ	24
2.4 การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	27
3. ประเภทของบทอ่าน	49
3.1 การให้ข้อมูล (Informative)	49
3.2 การเล่าเรื่อง (Narrative)	50
3.3 การบอกกระบวนการหรือวิธีปฏิบัติ (Procedural)	52
3.4 การบรรยาย (Descriptive)	53
3.5 การแสดงทรรศนะ (Argumentative)	54
3.6 การประเมินคุณค่า (Evaluative)	56
4. รูปแบบคำถามที่ใช้ในการฝึกความสามารถด้านการอ่าน	61
4.1 รูปแบบคำถามแบบถูก-ผิด (True/False)	62
4.2 รูปแบบคำถามแบบจับคู่ (Matching)	63
4.3 รูปแบบคำถามแบบเติมคำ (Fill-in-the-Blank)	63
4.4 รูปแบบคำถามแบบตอบสั้น (Short Answer)	64
4.5 รูปแบบคำถามแบบตอบยาว (Essay Question)	65
4.6 รูปแบบคำถามแบบเรียงลำดับ (Ordering)	67
4.7 รูปแบบคำถามแบบปรนัย (Multiple Choice)	68
5. ความรู้ทางภาษาไทยในการเตรียมตัวบทสำหรับใช้ฝึกความสามารถด้านการอ่าน	94
5.1 การใช้ภาษา	94
5.2 สัมพันธภาพของบทอ่าน	101
รายการอ้างอิง	103

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 1 สรุปคุณภาพของผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้นตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	7
ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบทักษะการอ่านของ PISA กับงานวิจัย	32
ตารางที่ 3 คำอธิบายความสามารถด้านการอ่านของ PISA	32
ตารางที่ 4 คำอธิบายความสามารถด้านการอ่านของงานวิจัย	38
ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบระดับความสามารถด้านการอ่านของ PISA กับงานวิจัย	41
ตารางที่ 6 แสดงประเภทของบทอ่านที่เหมาะสมกับการนำมาใช้วัดทักษะการอ่านประเภทต่าง ๆ	60

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
ภาพที่ 1 แสดงกระบวนการการอ่านรูปแบบ bottom-up	10
ภาพที่ 2 แสดงกระบวนการการอ่านแบบ top-down	11
ภาพที่ 3 แสดงกระบวนการการอ่านแบบ interactive	12
ภาพที่ 4 ระดับขั้นการอ่าน	13
ภาพที่ 5 แผนภูมิแสดงจำนวนนักเรียนชั้น ป.1-ป.4 โรงเรียนวิทยาและโรงเรียนศึกษา	17

คู่มือการสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน : ความรู้เรื่องการอ่านและภาษา

การอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการเรียนรู้ในทุกๆระดับ เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงความรู้ วิเคราะห์ข้อมูล และสร้างองค์ความรู้ใหม่อย่างมีระบบ อีกทั้งยังส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาการของทักษะทางภาษาอื่น ๆ อาทิ การฟัง การพูด และการเขียน ทักษะการอ่านที่เข้มแข็งจึงถือเป็นรากฐานของการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

ครูจึงเป็นอีกผู้หนึ่งที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนทั้งในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การคัดเลือกสื่อการอ่านที่เหมาะสม ตลอดจนการประเมินผลที่สะท้อนความก้าวหน้าในการอ่านของนักเรียนได้อย่างแท้จริง ครูจึงจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะในการเลือกใช้หรือพัฒนาเครื่องมือที่เหมาะสมกับบริบทและความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อให้การเรียนรู้ด้านการอ่านเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

หลักสูตร “การสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน” มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการออกแบบและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการฝึกและประเมินทักษะการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เข้าอบรมสามารถประยุกต์ใช้เครื่องมือเหล่านี้ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบททางการศึกษาของนักเรียนในแต่ละระดับ

ทั้งนี้ การเรียนรู้ในหลักสูตรดังกล่าวจะเกิดประสิทธิผลได้อย่างแท้จริง ผู้เข้าอบรมจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานด้านภาษา และความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการอ่าน กลวิธีที่เกี่ยวข้องกับทักษะการอ่าน ตลอดจนปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้าใจในเนื้อหา ซึ่งจะเป็กรากฐานสำคัญในการเชื่อมโยงไปสู่การออกแบบเครื่องมือที่มีความถูกต้อง เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้จริงในสถานการณ์การเรียนการสอน

เนื้อหาทั้งหมดของหลักสูตรได้รับการเรียบเรียงอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการอ่าน ไปจนถึงการฝึกปฏิบัติในการสร้างเครื่องมือที่สามารถนำไปใช้จริงในบริบทของห้องเรียน โดยมุ่งหวังให้ผู้เข้าอบรมได้รับทั้งองค์ความรู้เชิงทฤษฎีควบคู่กับประสบการณ์เชิงปฏิบัติ ซึ่งสามารถนำไปต่อยอดในการสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแบ่งเป็น 4 ส่วนประกอบด้วย

- 1) คู่มือการสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน : ความรู้เรื่องการอ่านและภาษา
- 2) คู่มือการสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน : ระดับต้น
- 3) คู่มือการสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน : ระดับกลาง
- 4) คู่มือการสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน : ระดับสูง

“คู่มือการสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน: ความรู้เรื่องการอ่านและภาษา” ซึ่งเป็นเนื้อหาส่วนแรกจะประกอบด้วยเนื้อหาตามลำดับ ดังนี้

ลำดับ	หัวข้อ	วัตถุประสงค์
1	● การอ่าน - ความหมายของการอ่าน - ประเภทของการอ่าน - มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของกระทรวงศึกษาธิการ - กระบวนการการอ่าน	- เพื่อให้ผู้เข้าอบรมทราบ และได้เห็นสิ่งที่เป็เป้าหมายของกระทรวงศึกษาธิการ อันเป็นพื้นฐานให้เข้าใจระดับความสามารถ และความคาดหวังกับนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ
2	● ความสามารถในการอ่าน - จักรยละเอียด - จัใจความ - ดีความ - วิจรรณญาณ	- เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจหลักการสำคัญและคุณลักษณะของบทอ่านแต่ละประเภท ที่จะนำมาใช้ในการสร้างบทเรียนเสริมการอ่าน
3	● ประเภทของบทอ่าน	- เพื่อให้ผู้เข้าอบรมรู้จัก เข้าใจ และสามารถเลือกบทอ่านประเภทต่าง ๆ มาวัดความสามารถได้ตรงตามวัตถุประสงค์
4	● รูปแบบคำถามที่ใช้ในการฝึกความสามารถด้านการอ่าน	- เพื่อให้ผู้เข้าอบรมรู้หลักการตั้งคำถามการสร้างตัวเลือก ตัวลวง ตลอดจนสามารถเลือกใช้คำถามลักษณะต่าง ๆ สำหรับสร้างแบบฝึกความสามารถด้านการอ่านได้ตรงตามประเภทการอ่าน
5	● ความรู้ทางภาษาไทยในการเตรียมตัวบทสำหรับใช้ฝึกความสามารถด้านการอ่าน - การใช้ภาษาถูกต้อง - สัมพันธภาพของบทอ่าน (การเรียบเรียง ประเด็น/การลำดับความคิด)	- เพื่อปรับความรู้พื้นฐานของผู้เข้าอบรมด้านภาษาและสัมพันธภาพของบทอ่าน จนสามารถปรับแก้ไขภาษาในบทอ่านให้ถูกต้องและสื่อความได้ชัดเจน

1. การอ่าน

1.1 ความหมายของการอ่าน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, น. 1405) ให้ความหมายคำว่า “อ่าน” ไว้ 4 ความหมาย ดังนี้

- (1) ก. ว่าตามตัวหนังสือ, ถ้าออกเสียงด้วย เรียกว่า อ่านออกเสียง, ถ้าไม่ต้องออกเสียง เรียกว่า อ่านในใจ (ไทยเดิม).
- (2) ก. สังเกตหรือพิจารณาดูเพื่อให้เข้าใจ เช่น อ่านสีหน้า อ่านริมฝีปาก อ่านใจ (ไทยเดิม).
- (3) ก. ตีความ เช่น อ่านรหัส อ่านลายแทง (ไทยเดิม).
- (4) ก. คิด, นับ. (ไทยเดิม).

จากความหมายของคำกริยา “อ่าน” ข้างต้นจะเห็นว่าในขณะอ่านนั้นมีอวัยวะสำคัญได้แก่ ตา สมอง และปากทำงานร่วมกัน กล่าวคือใช้ตาในการมองเห็น ใช้สมองในการทำความเข้าใจสารที่อ่าน และใช้ปากในการออกเสียงอ่านในกรณีอ่านออกเสียง

นอกจากความหมายของคำว่า “อ่าน” จากพจนานุกรมข้างต้นแล้ว ยังมีผู้กล่าวถึง “การอ่าน” ไว้ต่างกัน ดังจะนำเสนอพอสังเขปดังนี้

สมบัติ จำปาเงินและสำเนียง มณีกาญจน์ (2531 น. 5-6; 2548 น. 14-15) กล่าวถึงการอ่านหนังสือว่าเป็นการเก็บรวบรวมความคิดที่ปรากฏอยู่ในหนังสือที่อ่าน โดยขณะอ่านจะต้องฝึกใช้ความคิดตามไปด้วยเพื่อให้ได้รับความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้และเกิดสติปัญญาตามมา หากในขณะอ่านผู้อ่านยังไม่สามารถแยกได้ว่าส่วนใดเป็นความคิดสำคัญ ส่วนใดเป็นเนื้อหาประกอบก็อาจถือว่ายังอ่านหนังสือไม่เป็น ควรฝึกฝนต่อไปในการพิจารณาผลลัพธ์การอ่านหนังสือว่าได้ผลดีเพียงใดนั้น อาจพิจารณาได้จากผลลัพธ์ของพฤติกรรมพื้นฐาน 3 ด้าน ได้แก่ การแปลความ การตีความ และการขยายความ โดยการแปลความคือการเข้าใจเรื่องราวอย่างตรงไปตรงมาแล้วสามารถแปลเรื่องราวนั้นเป็นคำใหม่ หรือข้อความที่เรียบเรียงขึ้นใหม่โดยที่เนื้อความไม่ต่างไปจากเจตนาของสารเดิม การตีความคือการเข้าใจเรื่องราวอย่างลึกซึ้งและสามารถเชื่อมโยงความเข้าใจเข้ากับความรู้อื่นๆ ในอีกหลายแง่มุม หรือการที่ทั้งรู้เรื่องที่อ่านโดยตรงและสามารถเสริมแทรกเรื่องที่ควรรู้หรือเกี่ยวข้องกันเข้าไปได้ ส่วนการขยายความนั้น คือการนำเอาความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องไปเสนอในรูปของการอธิบายเพิ่มเติมให้ลึกซึ้งกว้างไกลกว่าเรื่องราวข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ในเรื่องนั้น ๆ

สุพรรณิ วราทร (2545 น. 2-4) กล่าวถึงการอ่านว่าเป็นกระบวนการทางสมองที่ซับซ้อน ซึ่งเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม 3 ลักษณะ ได้แก่ การรับรู้ การมีความเข้าใจ และการมีปฏิกิริยาต่อสิ่งที่อ่าน โดยพฤติกรรมแรก

การรับรู้ในที่นี้คือการรับรู้คำหรือข้อความซึ่งหมายถึงการที่สามารถแปลสัญลักษณ์ที่ประกอบอยู่ในสื่อที่เป็นลายลักษณ์อักษรนั้นได้ ไม่ว่าจะมีการออกเสียงหรือไม่ก็ตาม

พฤติกรรมต่อมาคือการมีความเข้าใจ ซึ่งมี 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) การประสานความหมาย คือ การกำหนดความหมายให้สัญลักษณ์ที่รับรู้ได้ถูกต้องตรงกับที่ผู้เขียนต้องการสื่อ 2) ความเข้าใจทางภาษา หมายถึงเข้าใจเรื่องที่ปรากฏในข้อความซึ่งต้องอาศัยทักษะการอ่านบางประการ เช่น การอ่านจับประเด็น การสังเกตกลวิธีนำเสนอเนื้อหา โดยเนื้อหาในสาขาต่างกันอาจมีกลวิธีนำเสนอที่แตกต่างกันได้ซึ่งอาจมีผลต่อความเข้าใจเนื้อหา 3) การตีความ เป็นการอ่านที่นำผู้อ่านไปไกลกว่าความหมายตามตัวอักษร มีการประมวลความคิดจากเนื้อหาต่าง ๆ ในข้อเขียน สร้างความเข้าใจโดยเชื่อมโยงจากสิ่งที่อ่านทั้งหมด หรือเชื่อมกับสิ่งที่ผู้อ่านรู้อยู่แต่เดิม ทำให้เกิดความเข้าใจในสารที่นำเสนอซึ่งผู้เขียนอาจไม่ได้กล่าวถึงโดยตรง

และอีกพฤติกรรมหนึ่งที่แสดงถึงการอ่านว่าเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางสมองคือ การมีปฏิริยาต่อสิ่งที่อ่าน โดยปฏิริยาในที่นี้หมายถึงการประเมินผลและเลือกรับสารไว้ ซึ่งในการประมวลผล ผู้อ่านพิจารณาหรือวิเคราะห์ข้อเท็จจริงในสิ่งที่อ่านโดยใช้ข้อมูล ความรู้ และเหตุผลประกอบกัน เมื่อรับรู้และเข้าใจสิ่งที่อ่านแล้วผู้อ่านจึงเกิดความคิดที่จะปฏิบัติตนต่อสิ่งที่อ่านอย่างไรเช่นอาจเลือกรับข้อมูลนั้นไว้เป็นคลังข้อมูลของตนเองต่อไป

จากการทบทวนวรรณกรรมทั้งสองงานข้างต้น จะเห็นว่าการอ่านมีตั้งแต่ระดับที่ไม่ซับซ้อนหรือขั้นรู้จักคำและความหมายตรงของเรื่องที่อ่านไปถึงระดับสูงขั้นหรือขั้นที่สามารถประยุกต์หรือเชื่อมโยงเข้ากับความรู้ นอกเหนือจากเนื้อเรื่องที่อ่านได้ และแม้ทั้งสองงานจะกล่าวถึงการตีความเหมือนกัน แต่ก็มีขอบเขตของการตีความไม่เท่ากันเสียทีเดียว กล่าวคือการตีความที่สมบัติ จำปาเงินและสำเนียง มณีกาญจน์ (2531; 2548) กล่าวถึงนั้น มุ่งเน้นการเข้าใจเรื่องราวอย่างอย่างลึกซึ้งและสามารถเสริมแทรกเรื่องที่ควรรู้หรือเกี่ยวข้องกันเข้าไปได้ ส่วนการตีความของสุพรรณิ วราทร (2545) เป็นการอ่านที่นำผู้อ่านไปไกลกว่าความหมายตามที่ปรากฏทำให้เกิดความเข้าใจในสารที่นำเสนอซึ่งอาจปรากฏในเนื้อเรื่องโดยตรง

นอกจากในงานเขียนของนักวิชาการข้างต้นแล้ว ในตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 น. 62-63) ก็มีการกล่าวถึงการอ่านว่าเป็นกระบวนการซึ่งผู้อ่านสร้างความหมายหรือพัฒนาการตีความระหว่างการอ่าน โดยในการอ่านผู้อ่านจะต้องรู้หัวข้อเรื่องและจุดประสงค์ของการอ่าน รวมถึงมีความรู้ทางภาษาใกล้เคียงกับภาษาที่ใช้ในหนังสือที่อ่านโดยใช้ประสบการณ์เดิมเป็นประสบการณ์ทำความเข้าใจกับเรื่องที่อ่านด้วย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบุขั้นตอนการอ่านว่ามี 5 ขั้นตอนตามลำดับได้แก่ 1. การเตรียมการอ่าน 2. การอ่าน 3. การแสดงความคิดเห็น 4. การอ่านสำรวจ 5. การขยายความความคิด

จากความหมายและคำอธิบายเกี่ยวกับการอ่านของพจนานุกรม หนังสือวิชาการ และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ข้างต้นอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางปัญญาที่ซับซ้อนซึ่งผู้อ่านต้องอาศัยทักษะหลายด้านประกอบกัน ตั้งแต่ทักษะการรับรู้ การแปลความหมาย ตรงตัว การตีความ การวิเคราะห์ ตลอดจนการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับเนื้อหาที่อ่าน เพื่อทำความเข้าใจสาระที่บทอ่านนำเสนอ

1.2 ประเภทของการอ่าน

โดยทั่วไปเราอาจแบ่งประเภทการอ่านได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ การอ่านออกเสียงและการอ่านในใจ

1.2.1 การอ่านออกเสียง

สนิท สัตโยภาส (2545, น. 98-103) กล่าวถึงการอ่านออกเสียง เป็นกระบวนการที่สายตา สมอง และการเปล่งเสียงทำงานสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ สายตาจะต้องจับจ้องที่ตัวหนังสือ สมองมีหน้าที่ถ่ายทอดอักษรออกมาเป็นความคิดแล้วประมวลความคิดออกมาเป็นถ้อยคำพร้อมกับเปล่งเสียงออกมามาตรัง ๆ

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542, น. 9-10) กล่าวถึงการอ่านออกเสียงว่ามีความสำคัญต่อการฝึกหัดอ่านตั้งแต่วัยเด็กเพราะการออกเสียงช่วยกระตุ้นความสนใจของเด็กได้ อีกทั้งการเปล่งเสียงจะทำให้ทราบได้ว่าอ่านถูกต้องหรือไม่ หากไม่ถูกต้องก็สามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้ นอกจากนี้การอ่านออกเสียงยังช่วยในการฝึกอ่านภาษาต่างประเทศ เพราะการอ่านออกเสียงจะช่วยให้ได้ยินเสียงและพยายามเลียนเสียงให้ใกล้เคียงเจ้าของภาษาได้เป็นการใช้ประสาทสัมผัสหลายด้าน นอกจากนี้มีประโยชน์ต่อการฝึกอ่านในระยะเริ่มต้นดังกล่าวแล้ว การอ่านออกเสียงยังมีประโยชน์ในการอ่านเพื่อสุนทรียภาพช่วยให้เกิดความเพลิดเพลินและซาบซึ้งในบทประพันธ์และผู้ฟังมีอารมณ์ร่วมและเกิดจินตนาการตามไปด้วย และมีประโยชน์ในการอ่านเพื่อการทำงานเช่น การอ่านในฐานะผู้ประกาศ การอ่านออกเสียงให้ถูกต้อง ชัดเจน มีจังหวะ การเว้นวรรคที่ถูกต้องทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ

สมบัติ จำปาเงินและสำเนียง มณีกาญจน์ (2548, น. 63-66) กล่าวถึงข้อควรคำนึงถึงเพื่อฝึกฝนการอ่านออกเสียงหลายประการ ประการแรกความคล่องในการอ่าน หรืออ่านได้ราบรื่น จังหวะเหมาะสม ผู้ฟังตามเรื่องทัน ซึ่งการจะอ่านได้คล่องนั้นผู้อ่านต้องมีการเตรียมตัวฝึกซ้อมอ่านมาอย่างดี ประการที่สองคือการให้ความสนใจเนื้อเรื่อง กล่าวคือ ผู้อ่านจะต้องแบ่งวรรคให้สื่อความสอดคล้องกับใจความของเนื้อเรื่อง ประการต่อมาคือการรู้จักเน้น กล่าวคือ ในบทอ่านย่อมมีทั้งข้อความที่สำคัญและไม่สำคัญปะปนกัน ผู้อ่านต้องมีการเน้นข้อความสำคัญเพื่อให้ผู้ฟังทราบว่าส่วนใดเป็นสาระสำคัญของเรื่อง และประการสุดท้าย ต้องคำนึงถึง

จำนวนผู้ฟังเพื่อจัดการความดังของเสียงให้ผู้ฟังทุกคนได้ยินชัดเจน อาจใช้เครื่องขยายเสียงช่วยหากเสียงปกติได้ยินไม่ทั่วถึง

การอ่านออกเสียงเป็นทั้งการรับสารจากผู้เขียนและการสื่อสารไปยังผู้ฟังในคราวเดียว มีผลทั้งต่อตัวผู้อ่านเองและผู้ฟัง ในกรณีที่เป็นารับสารซึ่งมีผลต่อตัวผู้อ่านนั้น การอ่านออกเสียงมักใช้ในการฝึกอ่านของเด็กเล็กหรือผู้เรียนภาษาต่างประเทศระดับต้น เพื่อให้การใช้ประสาทสัมผัสหลาย ๆ ด้านพร้อมกันช่วยให้ฝึกภาษาได้ดีขึ้น ส่วนการอ่านออกเสียงที่เป็นการส่งสารหรือมุ่งหวังให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นผู้อ่านออกเสียงต้องคำนึงถึงลักษณะการอ่านออกเสียงที่ดีและหลีกเลี่ยงลักษณะการอ่านที่ไม่ดีด้วยเพื่อให้เป็นการส่งสารที่มีประสิทธิภาพ

1.2.2 การอ่านในใจ

สนธิ สัตโยภาส (2545, น. 103) กล่าวถึงการอ่านในใจว่า เป็นกระบวนการที่เรามองดูตัวอักษรและถ่ายทอดความคิดอย่างเงียบ ๆ ในใจ ความคิดที่ได้จะรวมเป็นความเข้าใจและประสบการณ์ที่ผู้อ่านจะสามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์เมื่อถึงเวลาอันสมควรต่อไป การอ่านในใจมีความสำคัญต่อบุคคลมาก เพราะสามารถใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้วิชาการต่าง ๆ และช่วยสร้างวิสัยทัศน์ให้กว้างไกล ช่วยให้รู้เท่าทันโลกปัจจุบันได้ และยังเป็นารอ่านที่ให้ความบันเทิงด้วย การอ่านในใจอาจแบ่งตามลำดับจุดประสงค์ ได้เป็น การฝึกอ่านเร็ว การอ่านเพื่อความเข้าใจ การอ่านสรุปความหรือจับใจความ การอ่านตีความ และการอ่านเพื่อวิเคราะห์วิจารณ์ และประเมินค่า

ปราณี กุลละวณิชย์ (2557, น.1) กล่าวถึงการอ่านในใจหรืออาจเรียกอีกอย่างว่าการอ่านคนเดียวว่าเป็นการอ่านที่ไม่มีผู้อื่นทราบว่าจะอ่านผิดหรือถูก แต่หากอ่านผิดก็จะทำให้ไม่ได้รับสารที่ควรจะได้รับหรือได้รับสารผิดไป การอ่านในใจมีระดับการรับสารแตกต่างกันไปเรียงจากระดับต่ำกว่าไประดับสูงกว่า เช่น 1) อ่านจับรายละเอียดหรืออ่านแล้วเข้าใจรายละเอียดต่าง ๆ อาทิ ฉลากยา เมื่ออ่านเข้าใจก็สามารถรับประทานยาได้ถูกต้อง 2) อ่านจับประเด็นสำคัญหรืออ่านแล้วจับประเด็นหลักของเรื่องที่อ่านได้ และ 3) อ่านตีความหรืออ่านแล้วตีความได้ทั้ง ๆ ที่ไม่มีข้อความนั้นในบทอ่าน การอ่านในใจแล้วเข้าใจสารในระดับต่าง ๆ กันดังกล่าข้างต้นอาจเรียกรวม ๆ ว่า “อ่านเป็น”

จะเห็นได้ว่าทั้งการอ่านออกเสียงและการอ่านในใจมีหลักการและวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน โดยการอ่านออกเสียงหรือการอ่านโดยเปล่งเสียงออกมามักใช้ในการฝึกออกเสียงคำและประโยคในภาษา หรือใช้ในสถานการณ์ที่ต้องการให้ผู้อื่นรับฟัง อาจกล่าวได้ว่าการอ่านออกเสียงเป็นทั้งการรับสาร (จากการอ่าน) และ

การส่งสาร (การออกเสียง) ในคราวเดียวกัน เนื่องจากการการอ่านออกเสียงต้องใช้ประสาทสัมผัสหลายอย่าง ในคราวเดียวจึงอาจช่วยให้จำคำหรือประโยคในภาษาได้ดีขึ้น ส่วนการอ่านในใจเป็นการอ่านที่เน้นรับสารเป็นสำคัญ มักใช้ในการอ่านเพื่อความเข้าใจภายในบุคคล เช่น อ่านหนังสือเรียน อ่านบทความ เป็นการอ่านที่ใช้ประสาทสัมผัสน้อยกว่าการอ่านออกเสียงจึงอ่านได้เร็วกว่า มีเวลาในการประมวลความคิด วิเคราะห์เนื้อหาที่อ่านได้นานขึ้น และมีระดับความซับซ้อนของสารแตกต่างกัน

ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญจึงบรรจุในสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระภาษาไทย เป็นลำดับแรกดังจะกล่าวถึงโดยละเอียดในหัวข้อ 1.3 ต่อไป และในการพัฒนาทักษะการอ่านแต่ละประเภท อาจมีเครื่องมือที่ต่างกันเพื่อความเหมาะสมกับทักษะที่ต้องการพัฒนาโดยเฉพาะ เช่น การอ่านออกเสียงจะต้องมีเครื่องมือที่เหมาะสมแก่การฝึกอ่านออกเสียงทั้งความหลากหลายของเนื้อหา และเทคนิคการใช้เสียง ตั้งแต่ระดับต้นไปจนถึงระดับสูงขึ้น ส่วนการฝึกอ่านในใจก็จำเป็นต้องมีเครื่องมือการฝึกที่เน้นพัฒนาทักษะการทำความเข้าใจสารตั้งแต่ระดับซับซ้อนน้อยไปจนถึงระดับที่ซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งในหลักสูตรนี้จะเน้นสร้างเครื่องมือที่เหมาะสมในการใช้พัฒนาทักษะการอ่านในใจ หรือ การอ่านเป็น ของนักเรียนระดับต่าง ๆ ดังจะได้กล่าวถึงในหลักสูตรนี้ในหัวข้อต่อ ๆ ไป

1.3 มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนแต่ละชั้นปีตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ในทักษะการอ่าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ทักษะการอ่าน)

ระดับชั้น	คุณภาพผู้เรียน (ทักษะการอ่าน)
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง ข้อความ เรื่องสั้น ๆ และบทร้อยกรองง่าย ๆ ได้ ถูกต้องคล่องแคล่ว เข้าใจความหมายของคำและข้อความที่อ่าน ตั้งคำถามเชิงเหตุผล ลำดับเหตุการณ์ คาดคะเนเหตุการณ์ สรุปความรู้ ข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน ปฏิบัติตามคำสั่ง คำอธิบายจากเรื่องที่อ่านได้ เข้าใจความหมายของข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่และแผนภูมิ อ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอ และมีมารยาทในการอ่าน

ระดับชั้น	คุณภาพผู้เรียน (ทักษะการอ่าน)
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง อธิบายความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัยของคำ ประโยค ข้อความ สำนวนโวหารจากเรื่องที่อ่าน เข้าใจคำแนะนำ คำอธิบายในคู่มือต่าง ๆ แยกแยะข้อคิดเห็นและข้อเท็จจริง จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านและนำความรู้ ความคิดจากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต มีมารยาทและมีนิสัยรักการอ่าน และเห็นคุณค่าสิ่งที่อ่าน
จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง เข้าใจความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย จับใจความสำคัญและรายละเอียดของสิ่งที่อ่าน แสดงความคิดเห็นและข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด ย่อความ เขียนรายงานจากสิ่งที่อ่านได้ วิเคราะห์วิจารณ์ อย่างมีเหตุผล ลำดับความอย่างมีขั้นตอนและความเป็นไปได้ของเรื่องที่อ่าน รวมทั้งประเมินความถูกต้องของข้อมูลที่ใช้สนับสนุนจากเรื่องที่อ่าน
จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้องและเข้าใจ ดีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่านได้ วิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่อ่าน แสดงความคิดเห็นโต้แย้งและเสนอความคิดใหม่จากการอ่านอย่างมีเหตุผล คัดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน เขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด บันทึกรายงาน ย่อความ และเขียนรายงานจากสิ่งที่อ่าน สังเคราะห์ ประเมินค่า และนำความรู้ความคิดจากการอ่านมาพัฒนาตน พัฒนาการเรียน และพัฒนาความรู้ทางอาชีพ และนำความรู้ความคิดไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต มีมารยาทและมีนิสัยรักการอ่าน

(ปรับจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, น. 39-42)

ข้อมูลในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, น. 44-47) จะเห็นว่า กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญกับการอ่านโดยกำหนดให้การอ่านเป็นสาระที่ 1 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และจากตารางที่ 1 อาจกล่าวได้ว่าหลักสูตรแกนกลางคาดหวังความสามารถของผู้เรียนในทักษะการอ่านเมื่อจบการศึกษาในระดับชั้นต่าง ๆ แตกต่างกันดังนี้

ระดับชั้นแรก	การอ่านออก อ่านได้ หรืออ่านออกเสียงได้ถูกต้อง
ระดับชั้นที่สอง	ทุกความสามารถในระดับชั้นแรก และ การอ่านแล้วเข้าใจ ความหมายของ คำ วลี ประโยค สรุปความได้
ระดับชั้นที่สาม	ทุกความสามารถในระดับชั้นที่สอง และ การอ่านแล้วรู้จักใช้ความคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์และออกความเห็นในทางที่ขัดแย้งหรือเห็นด้วยกับผู้เขียน อย่างมีเหตุผล
ระดับชั้นที่สี่	ทุกความสามารถในระดับชั้นที่สาม และ การอ่านเพื่อนำไปใช้ ประยุกต์ใช้ในเชิงสร้างสรรค์ ดังนั้นผู้ที่อ่านได้และอ่านเป็นจะต้องใช้กระบวนการทั้งหมด ในการอ่านที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยการถ่ายทอดความหมายจาก ตัวอักษรออกมาเป็นความคิด และจากการคิดที่ได้จากการอ่านผสมผสาน กับประสบการณ์เดิมและสามารถความคิดนั้นไปใช้ประโยชน์ต่อไป

การเลือกบทอ่านมาใช้ในการพัฒนาทักษะด้านการอ่านของนักเรียนในแต่ละระดับชั้นจึงควรคำนึงถึง ทั้งขีดความสามารถของผู้เรียนตามกำหนดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความเหมาะสมกับ ระดับความสามารถของนักเรียนแต่ละบุคคลด้วย

1.4 กระบวนการการอ่าน

จากหัวข้อ 1.3 จะเห็นว่ากระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดทักษะการอ่านที่ผู้เรียนในแต่ละระดับพึงมี ซึ่ง หากพิจารณาแล้วการกำหนดข้างต้นอาจเป็นการมองในมุมผลลัพธ์หรือการบรรลุวัตถุประสงค์ของการอ่านที่ตั้งไว้ เช่น ความถูกต้องของการอ่านออกเสียง หรือความเข้าใจบทอ่านทั้งระดับต้นไปจนถึงระดับสูง แต่ในการพัฒนา ทักษะการอ่านนั้น การคำนึงถึงผลลัพธ์ของการอ่านเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ เพราะกระบวนการการอ่าน ที่เหมาะสมก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพของผลลัพธ์ด้วยเช่นกัน หากเกิดข้อผิดพลาดในขั้นใด ๆ ของ กระบวนการก็อาจทำให้ได้ผลลัพธ์ต่างไปจากความคาดหวังได้

ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงผลลัพธ์การอ่านกับกระบวนการอ่าน และรูปแบบของกระบวนการการอ่านที่มีผู้ เสนอไว้พอสังเขป

1.4.1 ผลลัพธ์การอ่านกับกระบวนการการอ่าน

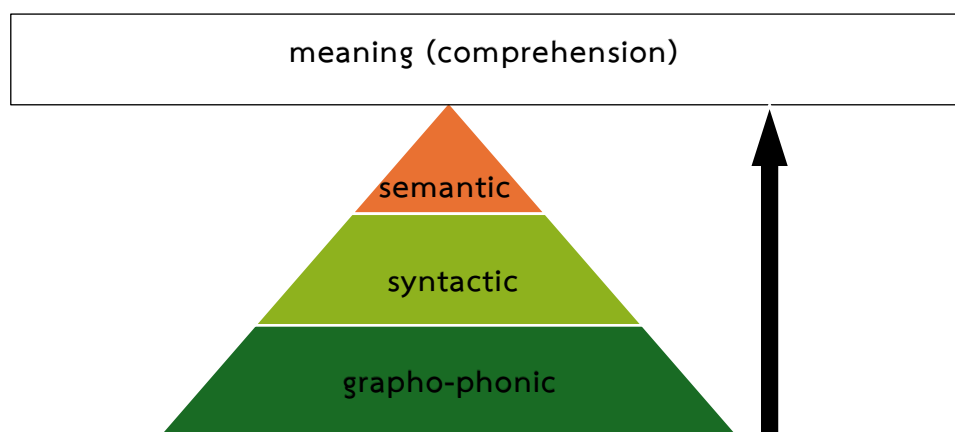
คณินนิตย์ จันทรรัตน์ (2555, น. 6-11) กล่าวถึงกระบวนการการอ่านว่ามีความซับซ้อนเพราะเกี่ยวพัน กับหลายสิ่ง เช่น ภาษา ความรู้สึกนึกคิดของผู้อ่าน ความรู้เดิมของผู้อ่าน ผู้เรียนจำเป็นต้องรู้กระบวนการที่เกิดขึ้นกับตนเองเพื่อปรับปรุงแก้ไข (ในจุดหรือขั้นที่บกพร่อง) เมื่อกระบวนการการอ่านเป็นไปด้วยดี ก็ย่อมได้

ผลลัพธ์การอ่านที่ดีตามมา กระบวนการการอ่านอาจแบ่งได้เป็น 2 ขั้นตอนใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) การถอดรหัส (Decoding) คือการแปลงสัญลักษณ์กลับเป็นเสียงในภาษาพูด ผู้อ่านต้องรู้จักความสัมพันธ์ระหว่างตัวเขียนกับตัวอักษร และ 2) การทำความเข้าใจภาษา (Language Comprehension) คือการทำความเข้าใจการเรียงของคำ วลี ประโยค หรือย่อหน้า ซึ่งอาจเป็นความเข้าใจในระดับตัวอักษรหรือระดับข้อความในภาพรวม โดยความเข้าใจภาษาในที่นี้หมายถึงการประเมินความเข้าใจของตนเองที่เกิดขึ้นด้วย เช่น ประเมินว่าเป็นความเข้าใจที่ถูกต้องหรือไม่ มีความเป็นไปได้หรือไม่

1.4.2 รูปแบบของกระบวนการการอ่าน

จากหัวข้อ 1.4.1 จะเห็นได้ว่ากระบวนการการอ่านนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียน ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงขั้นตอนหรือกระบวนการการอ่าน 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบ bottom-up รูปแบบ top-down และรูปแบบ interactive

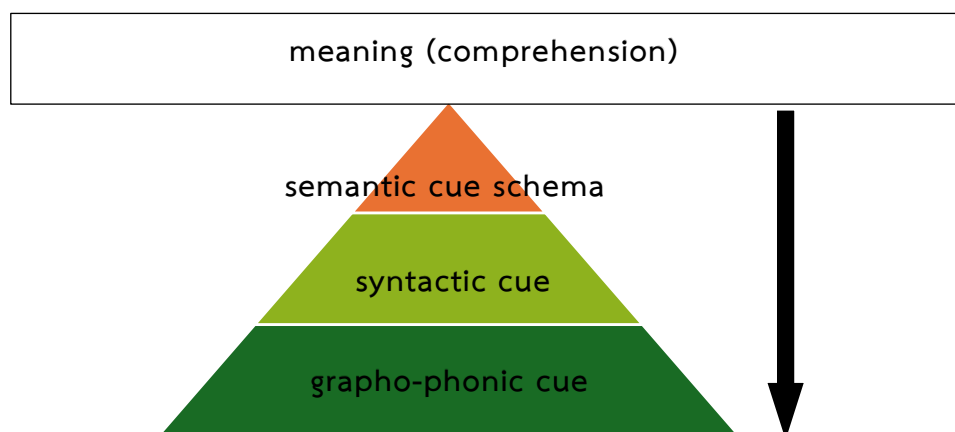
กระบวนการการอ่านรูปแบบ bottom-up เป็นรูปแบบการอ่านที่มีมาตั้งแต่อดีต นักวิจัยที่สนับสนุนแนวคิดนี้ เช่น Gough (1972) ที่นำเสนอการวิเคราะห์กระบวนการอ่านในช่วงเวลาสั้น ๆ หนึ่งวินาทีซึ่งแสดงให้เห็นลำดับของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการต่าง ๆ การอ่านตามรูปแบบนี้ จะเป็นการสื่อสารในทิศทางเดียวคือจากบทอ่านไปยังผู้อ่าน โดยพิจารณาหน่วยทางภาษาส่วนย่อย ๆ ไปสู่หน่วยที่ใหญ่ขึ้นแล้วจึงเข้าใจความหมาย ความเข้าใจในแต่ละชั้นจะเกิดขึ้นเมื่อเข้าใจชั้นตอนก่อนหน้าโดยสมบูรณ์แล้ว (คณินันต์ย์ จันทูรัตน์, 2555, น. 16-17; ฉลอง รัตนพงษ์, 2557, น. 45; Bintang, Jumariati &, Nasrullah 2021, p. 32) กระบวนการการอ่านรูปแบบ bottom-up ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงกระบวนการการอ่านรูปแบบ bottom-up (ปรับจาก คณินันต์ย์ จันทูรัตน์, 2555, น. 21)

จากภาพที่ 1 แสดงกระบวนการการอ่านแบบ bottom-up จะเห็นว่าทิศทางการสื่อสารมีจุดเริ่มต้นจากบทอ่านไปสู่ผู้อ่าน และเริ่มจากรู้จักหน่วยย่อยไปสู่หน่วยที่ใหญ่ขึ้น คือรู้จักสัญลักษณ์ รู้จักโครงสร้าง และความหมายตามลำดับแล้วจึงจะเกิดความเข้าใจได้

กระบวนการการอ่านรูปแบบต่อมาคือรูปแบบ top-down ซึ่งเสนอขึ้นภายหลังรูปแบบ bottom-up ข้างต้น งานเขียนที่ใช้กระบวนการนี้ เช่นงานของ Goodman (1967) ที่กล่าวว่ากระบวนการการอ่านมิใช่การเข้าใจความหมายจากแต่ละหน่วยรวมกัน แต่เป็นการคาดเดาความหมาย โดยกระบวนการการอ่านรูปแบบ top-down นี้ ต่างจากรูปแบบ bottom-up ตรงที่เน้นที่ตัวผู้อ่าน กล่าวได้ว่าเป็นการสื่อสารสองทางคือมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างตัวผู้อ่านกับบทอ่าน ผู้อ่านเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างความหมายจากบทอ่าน โดยมองภาพรวมมากกว่ารายละเอียดทีละอย่าง การมองรายละเอียดเป็นไปเพื่อยืนยันความเข้าใจที่มีอยู่ก่อนแล้ว (คณินนิตย์ จันทุรต์, 2555, น. 12-15; ฉลอง รัตนพงษ์, 2557, น. 45; Bintang, Jumariati & Nasrullah 2021, p. 32) กระบวนการการอ่านรูปแบบ top-down แสดงดังภาพที่ 2

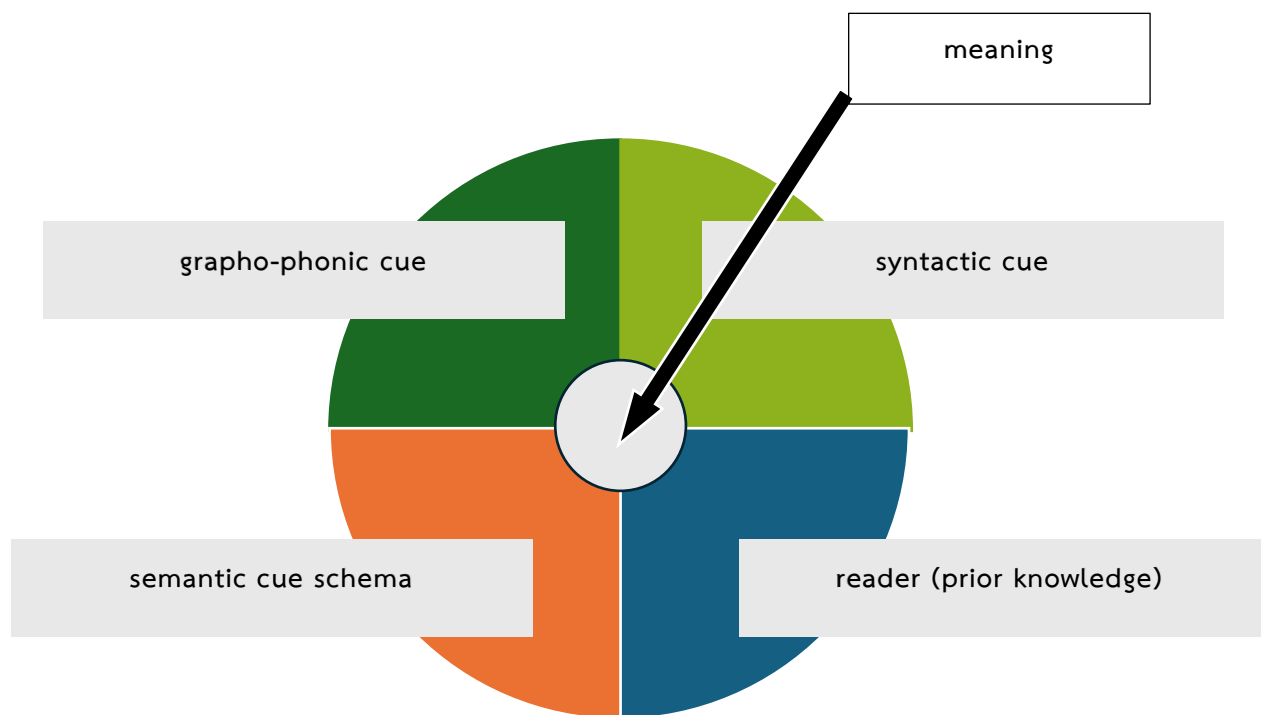

ภาพที่ 2 แสดงกระบวนการการอ่านแบบ top-down (ปรับจาก คณินนิตย์ จันทุรต์, 2555, น. 22)

จากภาพที่ 2 ข้างต้น จะเห็นได้ว่ากระบวนการการอ่านรูปแบบ top-down นั้นมีจุดเริ่มต้นจากความเข้าใจของผู้อ่าน โดยทิศทางที่ลงมาสู่รายละเอียดในบทอ่านนั้นเป็นการมองภาพรวมและใช้ตัวชี้แนะต่าง ๆ เป็นเครื่องยืนยันความเข้าใจที่มีอยู่เดิม

กระบวนการการอ่านรูปแบบที่ 3 คือรูปแบบ interactive ซึ่งเสนอโดย Rumelhart (1977) เป็นรูปแบบที่เสนอขึ้นเพราะเห็นว่าทั้งรูปแบบ bottom-up และรูปแบบ top-down ต่างก็มีข้อจำกัด และกระบวนการนี้เป็นการใช้ทั้งสองรูปแบบที่กล่าวถึงมาก่อนหน้านี้รวมกัน กล่าวคือในการทำความเข้าใจบทอ่าน ผู้อ่านใช้ทั้งข้อมูลที่มองเห็นในระดับสัญลักษณ์ คำ โครงสร้าง ความหมายรวมทั้งความรู้เดิมและประสบการณ์

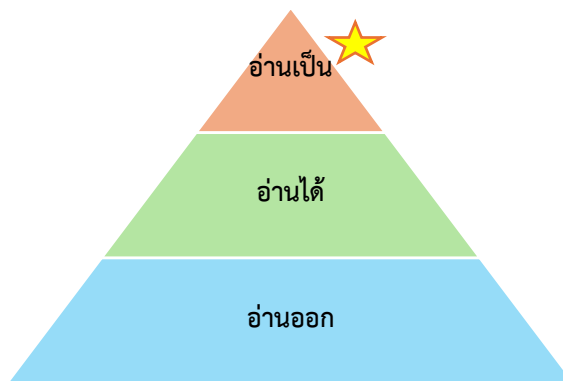
มาสังเคราะห์สร้างสมมติฐาน ประเมิน และยืนยันของผู้อ่านประกอบกัน (คณิงนิตย์ จันทุรัตน์, 2555, น. 18-20; ฉลอง รัตนพงษ์, 2557, น. 45; Bintang, Jumariati & Nasrullah 2021, p. 32) กระบวนการการอ่านรูปแบบ interactive แสดงดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 แสดงกระบวนการการอ่านแบบ interactive (ปรับจาก คณิงนิตย์ จันทุรัตน์, 2555, น. 21)

จากภาพที่ 3 จะเห็นว่ากระบวนการการอ่านรูปแบบ interactive นั้น ความเข้าใจของผู้อ่านเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยทั้งประสบการณ์ ความรู้เดิม ตัวชี้แนะทางความหมาย โครงสร้าง ตัวอักษร และเสียง

จากกระบวนการอ่านทั้ง 3 รูปแบบข้างต้นเมื่อเชื่อมโยงกับคุณภาพผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้นตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาจจัดระดับขั้นการอ่านของผู้เรียนจากระดับเบื้องต้นไปถึงระดับสูงได้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ อ่านออก อ่านได้ และอ่านเป็นตามลำดับ ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ระดับขั้นการอ่าน

จากภาพที่ 4 จะเห็นว่าระดับความสามารถของผู้อ่านขั้นต้นได้แก่ **อ่านออก** ซึ่งหากเทียบกับกระบวนการการอ่าน สามารถเทียบได้กับการที่ผู้อ่านรู้จักสัญลักษณ์และถอดรหัสมาเป็นเสียงพูดได้ หรือการที่ผู้อ่านรู้จักพยัญชนะ สระและเครื่องหมายต่าง ๆ สามารถอ่านออกเสียงเป็นคำได้อย่างถูกต้อง แต่อาจจะยังไม่รู้ความหมายของเรื่องที่กำลังอ่านอยู่

ระดับความสามารถขั้นต่อมาคือ **อ่านได้** ซึ่งเป็นระดับที่สูงกว่าอ่านออกหรือเพียงสามารถถอดรหัสสัญลักษณ์ได้ หากแต่ยังสามารถประกอบเสียงเข้าเป็นคำ หรือประกอบคำเข้าเป็นประโยคได้ หรือการอ่านที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายในระดับคำหรือข้อความ

ระดับความสามารถขั้นสูงคือ **อ่านเป็น** ซึ่งเป็นระดับที่ผู้อ่านเกิดความเข้าใจสารจากบทอ่านครบถ้วน หรือการอ่านที่ผู้อ่านจะต้องอ่านได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว จับใจความได้ตรงตามที่ต้องการ ทราบความหมายของข้อความรวมถึงความหมายที่ผู้เขียนเจตนาแฝงเร้นไว้ สามารถเข้าใจเจตนาและอารมณ์ของผู้เขียน ตลอดจนสามารถประเมินคุณค่าและเลือกรับสิ่งดี ๆ จากงานเขียนนั้นได้

หลักสูตรนี้มุ่งหวังพัฒนาการสร้างเครื่องมือพัฒนาการอ่านในระดับ “อ่านเป็น” เพื่อให้ผู้อ่านสามารถนำความรู้หรือสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากการอ่านไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน สร้างประโยชน์ต่อตนเองและสังคมต่อไป

2. ความสามารถในการอ่าน

การอ่านมีหลายระดับตั้งแต่ “อ่านออก” ซึ่งเป็นการอ่านที่ผู้อ่านสามารถประสมคำและอ่านได้ แต่ยังไม่รู้ความหมายของคำ หรือ “อ่านได้” เป็นการอ่านที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายในระดับคำ และ “อ่านเป็น” เป็นการอ่านที่ผู้อ่านจะต้องเข้าใจเรื่องที่อ่าน ต้องสามารถคิด วิเคราะห์ สรุป วิพากษ์วิจารณ์ ตลอดจนสามารถเข้าใจความหมายแฝงของสารที่อ่านได้

การสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านในหลักสูตรนี้จะมุ่งเน้นการพัฒนาการอ่านในระดับ “อ่านเป็น” โดยมุ่งพัฒนาการอ่าน 4 ประเภทตามความสามารถ ได้แก่

1. การอ่านจับรายละเอียด
2. การอ่านจับใจความ
3. การอ่านตีความ
4. การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

2.1 การอ่านจับรายละเอียด

การอ่านจับรายละเอียด หมายถึง การอ่านที่ผู้อ่านสามารถเห็นและหาข้อมูลที่ต้องการในบทอ่าน สามารถเข้าถึงและค้นสาระที่อยู่ในบทอ่านโดยใช้วิธีการกวาดสายตา (scanning) รู้ตำแหน่งข้อสนเทศในบทอ่าน (locating information) และสามารถนำรายละเอียดของข้อมูลมาใช้ประโยชน์หรืออ้างอิงได้เมื่อจำเป็น

การอ่านจับรายละเอียดประกอบด้วยความสามารถต่าง ๆ ดังนี้

1. **รู้จำและเข้าใจความหมายตรงของคำหรือข้อความ (literal meaning)** - ผู้อ่านสามารถรู้และเข้าใจความหมายตรงของคำหรือข้อความที่ปรากฏในบทอ่าน
2. **รู้จำรายละเอียดของเรื่องที่อ่าน (details)** - ผู้อ่านสามารถรู้และสามารถจดจำรายละเอียดต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทอ่าน ทั้งรายละเอียดที่สำคัญและรายละเอียดที่ไม่สำคัญ
3. **รู้ความหมายของข้อมูลที่ยังคงความหมายเดิมหรือแสดงถึงข้อความเดิมแม้จะมีการกล่าวใหม่ (restatement/paraphrase)** - ผู้อ่านสามารถเข้าใจรายละเอียดที่ปรากฏในบทอ่านที่มีการใช้คำ กลุ่มคำ หรือเรียบเรียงประโยคใหม่โดยที่ยังคงความหมายเหมือนเดิมหรือแสดงถึงข้อความเดิม อาจกล่าวใหม่โดยใช้คำเหมือน (synonym) คำตรงข้าม (antonym) สำนวนภาษา (idioms) การใช้โครงสร้างไวยากรณ์ใหม่ (restatement of grammar) เป็นต้น

4. รู้ตำแหน่งข้อสนเทศในบทอ่าน (Locating information) - ผู้อ่านสามารถรู้ระบุหรือหาข้อความหรือข้อมูลเฉพาะที่อยู่ในบทอ่านได้อย่างถูกต้อง โดยผู้อ่านจะต้องรู้ว่า ข้อมูลที่ต้องการปรากฏอยู่ส่วนใดของข้อความหรือบทอ่าน

การฝึกความสามารถด้านการอ่านจับรายละเอียดเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาได้อย่างลึกซึ้ง โดยเน้นการสังเกตและจดจำข้อมูลเฉพาะในบทอ่าน เช่น ชื่อบุคคล สถานที่ เวลา จำนวน เหตุการณ์ หรือข้อมูลเชิงลึกอื่น ๆ ที่ไม่ได้เป็นใจความหลักแต่มีความจำเป็นต่อความเข้าใจโดยรวม การฝึกฝนทักษะนี้จะช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมายและเพิ่มความแม่นยำในการตอบคำถามจากบทอ่านได้อย่างมาก

การฝึกอ่านจับรายละเอียดเริ่มต้นจากการเลือกบทอ่านที่มีข้อมูลชัดเจน เหมาะสมกับระดับผู้เรียน เช่น ข่าวสั้น รายงานกิจกรรม หรือบทความทั่วไปที่ใช้ภาษากระชับและมีข้อมูลเฉพาะเจาะจง ต่อจากนั้นควรกำหนดคำถามที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนค้นหาข้อมูลเฉพาะจากบทอ่าน เช่น “เหตุการณ์เกิดขึ้นเมื่อใด” หรือ “ใครเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม” คำถามลักษณะนี้จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนอ่านอย่างมีเป้าหมายและค้นหาข้อมูลได้ตรงจุด

นอกจากนี้ ผู้ฝึกควรสอนให้ผู้เรียนฝึกวิเคราะห์คำถามเพื่อหา “คำสำคัญ” (keywords) แล้วจึงค้นหาคำหรือวลีในบทอ่านที่สอดคล้องกัน วิธีนี้ช่วยให้ผู้เรียนจับจุดได้แม่นยำยิ่งขึ้น การออกแบบแบบฝึกหัดในรูปแบบต่าง ๆ เช่น แบบจับคู่ แบบเติมคำ แบบปรนัย ล้วนเป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและพัฒนาทักษะอย่างเป็นระบบ

ตัวอย่างการฝึกฝนความสามารถด้านการอ่านจับรายละเอียด

ตัวอย่างที่ 1

กองโภชนาการ กรมอนามัย ได้วิเคราะห์หาปริมาณและคุณภาพของโปรตีนและไขมันในปลาชนิดต่าง ๆ พบว่า เนื้อปลามีโปรตีนที่น้อยง่ายและเหมาะสมต่อการส่งเสริมการเจริญเติบโต ความแข็งแรง และสุขภาพที่สมบูรณ์ของวัยต่าง ๆ ตั้งแต่ทารก เด็กก่อนวัยเรียน วัยรุ่น ไปจนถึงผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ รวมถึงผู้ป่วยที่ระบบการย่อยอาหารทำงานได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ สารอาหารในเนื้อปลาช่วยลดอันตรายจากโรคหัวใจ มีคุณค่าต่อเซลล์สมองส่วนที่เกี่ยวข้องกับความจำ อีกทั้งยังช่วยให้มีสมาธิในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดี ในปลามีธาตุเหล็กช่วยในการสร้างเม็ดเลือด ป้องกันโรคโลหิตจาง ส่วนปลาทะเลมีธาตุไอโอดีน ซึ่งช่วยป้องกันโรคคอพอก ดังนั้น จึงนับว่า ปลาเป็นอาหารอันน่าอัศจรรย์ที่เราสามารถหารับประทานได้ง่าย

ข้อ 1

คำถาม : ผู้ที่ทำหน้าที่วิเคราะห์หาปริมาณและคุณภาพของสารอาหารในปลาคือใคร

คำตอบ : กองโภชนาการ กรมอนามัย

ตัวอย่างในข้อ 1 เป็นการวัดความสามารถการอ่านจับรายละเอียด ในลักษณะการรู้จำและเข้าใจ
ความหมายตรงของคำหรือข้อความ (literal meaning)

คำถามถามถึงผู้ที่วิเคราะห์หาปริมาณและคุณภาพของสารอาหารในปลา ซึ่งผู้อ่านสามารถค้นหาคำตอบได้จากข้อมูลที่ปรากฏชัดเจนในบทอ่าน ดังข้อความที่กล่าวว่า “กองโภชนาการ กรมอนามัย ได้วิเคราะห์หาปริมาณและคุณภาพของโปรตีนและไขมันในปลาชนิดต่าง ๆ”

การตอบคำถามข้างต้น ผู้อ่านจะต้องรู้และเข้าใจความหมายตรงของคำหรือข้อความที่ปรากฏในบทอ่าน และจดจำรายละเอียดต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทอ่านจึงสามารถหาคำตอบได้

ข้อ 2

คำถาม : ธาตุเหล็กในเนื้อปลา มีความสำคัญอย่างไร

คำตอบ : ช่วยในการสร้างเม็ดเลือด

ตัวอย่างในข้อ 2 เป็นการวัดความสามารถการอ่านจับรายละเอียด ในลักษณะการรู้จำรายละเอียดของ
เรื่องที่อ่าน (details)

คำถามถามถึงความสำคัญของธาตุเหล็ก ซึ่งผู้อ่านสามารถค้นหาคำตอบได้จากข้อมูลที่ปรากฏชัดเจนในบทอ่าน ดังข้อความที่กล่าวว่า “ในปลามีธาตุเหล็กช่วยในการสร้างเม็ดเลือด”

การตอบคำถามข้างต้น ผู้อ่านต้องรู้และเข้าใจความหมายตรงของคำหรือข้อความที่ปรากฏในบทอ่าน และจดจำรายละเอียดต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทอ่านจึงสามารถหาคำตอบได้

ข้อ 3

คำถาม : เนื้อปลามีคุณค่าต่อร่างกายอย่างไร

- 1) ช่วยให้หัวใจแข็งแรงและไม่หลงลืมง่าย
- 2) ช่วยให้ผู้ป่วยโรคหัวใจหายป่วยเร็วขึ้น
- 3) ช่วยในการรักษาผู้ที่เป็นโรคคอพอก
- 4) ช่วยยับยั้งและป้องกันเลือดแข็งตัว

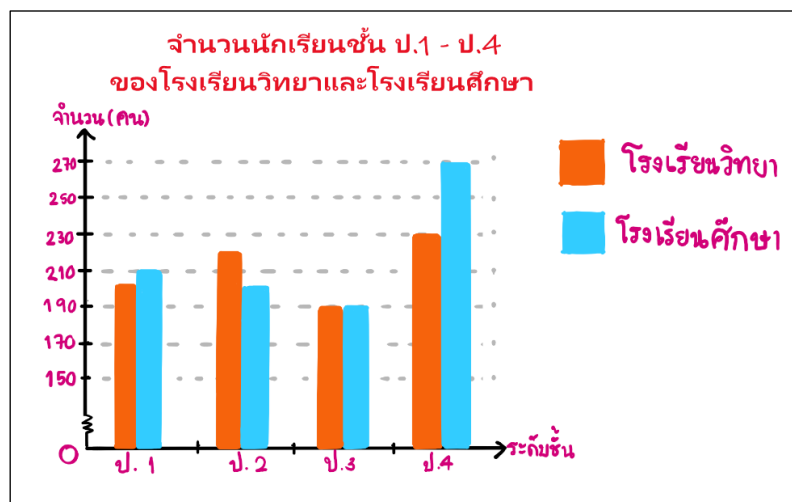
คำตอบ : 1) ช่วยให้หัวใจแข็งแรงและไม่หลงลืมง่าย

ตัวอย่างในข้อ 3 เป็นการวัดความสามารถการอ่านจับรายละเอียด ในลักษณะการรู้ความหมายของ
ข้อมูลที่ยังคงความหมายเดิมหรือแสดงถึงข้อความเดิมแม้จะมีการกล่าวใหม่ (restatement/
paraphrase)

คำถามถามว่า เนื้อปลามีคุณค่าต่อร่างกายอย่างไร ผู้อ่านสามารถค้นหาคำตอบได้จากข้อมูลที่ปรากฏในบทอ่าน ดังข้อความที่กล่าวว่า “สารอาหารในเนื้อปลาช่วยลดอันตรายจากโรคหัวใจ มีคุณค่าต่อเซลล์สมองส่วนที่เกี่ยวข้องกับความจำ อีกทั้งยังช่วยให้มีสมาธิในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดี”

การตอบคำถามข้างต้น ผู้อ่านต้องรู้และเข้าใจความหมายตรงของคำหรือข้อความที่ปรากฏในบทอ่าน และจดจำรายละเอียดต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทอ่าน อีกทั้งยังต้องเข้าใจข้อความที่เรียบเรียงใหม่ แต่ยังคงความหมายเดิม กล่าวคือ ข้อความที่กล่าวว่า “สารอาหารในเนื้อปลาช่วยลดอันตรายจากโรคหัวใจ มีคุณค่าต่อเซลล์สมองส่วนที่เกี่ยวข้องกับความจำ อีกทั้งยังช่วยให้มีสมาธิในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดี” มีความหมายสอดคล้องกับข้อความ “ช่วยให้หัวใจแข็งแรงและไม่หลงลืมง่าย” หากผู้อ่านเข้าใจว่าข้อความในบทอ่านกับข้อความในคำตอบหมายถึงสิ่งเดียวกันก็จะตอบคำถามได้

ตัวอย่างที่ 2

ภาพที่ 5 แผนภูมิแสดงจำนวนนักเรียนชั้น ป.1-ป.4 โรงเรียนวิทยาและโรงเรียนศึกษา

ข้อ 4

คำถาม : จากแผนภูมิข้างต้น นักเรียนชั้น ป.1 โรงเรียนศึกษามีจำนวนกี่คน

คำตอบ : 210 คน

ตัวอย่างในข้อ 4 เป็นการวัดความสามารถอ่านจับรายละเอียด ในลักษณะการรู้ตำแหน่งข้อสนเทศในบทอ่าน (locating information)

คำถามถามถึงจำนวนนักเรียนชั้น ป.1 ของโรงเรียนศึกษา ซึ่งผู้อ่านสามารถค้นหาคำตอบได้จากข้อมูลที่ปรากฏชัดเจนในแผนภูมิ

การตอบคำถามข้างต้น ผู้อ่านต้องรู้และเข้าใจความหมายตรงของคำหรือข้อความที่ปรากฏในบทอ่าน

และต้องค้นหาตำแหน่งของข้อมูลที่ต้องการได้ ตัวอย่างนี้ผู้อ่านต้องรู้ตำแหน่งว่าข้อมูลจำนวนนักเรียนชั้น ป.1 โรงเรียนศึกษาว่าอยู่ตำแหน่งใดของแผนภูมิ ซึ่งในแผนภูมิจะอยู่ในตำแหน่งแท่งสีฟ้าของนักเรียนชั้น ป.1 ซึ่งมีความสูงตรงกับจำนวน 210 คน

2.2 การอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความ หมายถึง การอ่านที่สามารถสรุปสาระสำคัญของย่อหน้าหรือเรื่องที่อ่าน สามารถเชื่อมโยงและคาดคะเนคำศัพท์หรือเนื้อความในเรื่องที่อ่าน หลักสำคัญของการอ่านจับใจความคือการแยกใจความ (ข้อความสำคัญที่สุด) ออกจากผลความ (ข้อความประกอบ)

การอ่านจับใจความประกอบด้วยความสามารถต่าง ๆ ได้แก่

1. จับประเด็นของย่อหน้า (topic)

ประเด็นคือเนื้อหาสำคัญของย่อหน้า โดยปรากฏอยู่ในรูปวลีหรือกลุ่มคำ ผู้อ่านต้องสามารถกำหนดว่าประเด็นดังกล่าวอยู่ที่ใด

2. จับใจความ (main idea)

ใจความคือเนื้อความสำคัญ ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดของย่อหน้า ผู้อ่านต้องสามารถแยกแยะเนื้อหาหรือใจความออกจากเนื้อหาในข้อความอื่น ๆ ได้ ทั้งนี้ใจความอาจปรากฏชัดเจนประโยคชัดเจนหรือไม่ปรากฏเป็นประโยคชัดเจน ผู้อ่านต้องอาศัยการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ และประมวลเป็นใจความ

3. จับผลความ (supporting idea)

ผลความคือข้อความที่มาสสนับสนุนใจความของย่อหน้า ผู้อ่านต้องสามารถแยกแยะผลความออกจากข้อความอื่น ๆ ได้

ทั้งนี้การวัดความสามารถด้านการจับประเด็นของย่อหน้า การจับใจความ และการจับผลความนั้นในตอนต้นควรมุ่งเน้นการพิจารณาเนื้อหาที่เป็นย่อหน้าเดียวก่อน และเพิ่มเป็นสองหรือสามย่อหน้าภายหลัง

4. ประมวลข้อมูล

การประมวลข้อมูลคือการที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจเนื้อหาของข้อมูลและบอกความสัมพันธ์ของข้อมูลได้ อาจเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะของการเปรียบเทียบ สาเหตุและผลลัพธ์ ตลอดจนลำดับของเหตุการณ์หรือขั้นตอนต่าง ๆ

ทั้งนี้การฝึกความสามารถในการประมวลข้อมูล ผู้ฝึกต้องคำนึงถึงระดับความสามารถของนักเรียนด้วย กล่าวคือ หากนักเรียนมีความสามารถในระดับต้น ข้อมูลที่ให้ประมวลอาจเป็นข้อมูลที่มาจากเนื้อหาในหนึ่งย่อหน้า แต่หากผู้เรียนมีความสามารถในระดับสูง ข้อมูลที่ประมวลอาจเป็นข้อมูลจากหลายย่อหน้า

5. อ้างถึง (refer)

อ้างอิงคือการที่ผู้อ่านสามารถเชื่อมโยงคำหรือข้อความกับสิ่งที่กล่าวมาแล้วในเนื้อเรื่องได้

ทั้งนี้การฝึกความสามารถในการอ้างอิง ผู้ฝึกต้องคำนึงถึงระดับความสามารถของนักเรียนด้วย กล่าวคือ หากนักเรียนมีความสามารถในระดับต้น ข้อมูลที่ให้อ้างอิงอาจเป็นข้อมูลที่มาจากเนื้อหาในหนึ่งย่อหน้า แต่หากผู้เรียนมีความสามารถในระดับสูง ข้อมูลที่ให้อ้างอิงอาจเป็นข้อมูลที่อยู่คนละย่อหน้ากัน

6. ความคิดรวบยอด (gist/core)

ความคิดรวบยอดคือประเด็นหรือใจความของทั้งเรื่อง ผู้อ่านสามารถบอกได้ว่าเรื่องที่อ่านกล่าวถึงอะไร

ทั้งนี้การฝึกความสามารถในการหาความคิดรวบยอดจะต่างจากการฝึกความสามารถในการหาประเด็นหรือใจความ เนื่องจากการหาประเด็นหรือใจความนั้นเป็นการพิจารณาข้อมูลในย่อหน้าเดียว แต่การหาความคิดรวบยอดนั้นเป็นการพิจารณาประเด็นหรือใจความของเรื่อง ผู้อ่านต้องหาประเด็นหรือใจความของแต่ละย่อหน้าก่อน จากนั้นจึงนำประเด็นหรือใจความเหล่านั้นมาสรุปเป็นความคิดรวบยอดของเรื่อง

ตัวอย่างการฝึกฝนความสามารถด้านการอ่านจับใจความ

ตัวอย่างที่ 1

อาหารเข้าจัดเป็นมือสำคัญที่สุด เพราะร่างกายต้องการสารอาหารในช่วงเช้ามากกว่าช่วงเวลาอื่น ๆ การกินมื้อเช้าสำหรับในเด็กวัยเรียนจะทำให้มีสมาธิในการเรียนและมีภูมิคุ้มกันที่ดี ทำให้ร่างกายเจริญเติบโตแข็งแรง ในวัยทำงานจะทำให้ร่างกายแข็งแรง และกระฉับกระเฉงในการทำงานมากขึ้น จากการสำรวจเด็กอายุ 6-11 ปี ร้อยละ 30 และเด็กอายุ 12-14 ปี ร้อยละ 52 ไม่รับประทานอาหารเช้า การไม่กินอาหารเช้าหรือกินอาหารเบา ๆ แค่นมปังหรือกาแฟ จะทำให้ร่างกายได้รับสารอาหารน้อยกว่าที่ควร ซึ่งในระยะสั้นอาจไม่รู้สึกร่างกายมีผลกระทบต่อการร่างกาย แต่ในระยะยาวจะส่งผลต่อสุขภาพโดยรวมได้อย่างแน่นอน

ข้อ 1

คำถาม : จากข้อความในย่อหน้าข้างต้น ประเด็นของย่อหน้าคืออะไร

คำตอบ : ความสำคัญของการรับประทานมื้อเช้า

ตัวอย่างในข้อ 1 เป็นการวัดความสามารถการอ่านจับใจความ ในลักษณะการจับประเด็นของย่อหน้า (topic)

จากตัวอย่างในข้อ 1 คำถามถามถึงประเด็นของย่อหน้า ผู้อ่านจะตอบคำถามนี้ได้ก็ต่อเมื่ออ่านข้อความทั้งหมดในย่อหน้าแล้วประมวลหรือสรุปว่าข้อความดังกล่าวนี้กล่าวถึงเรื่องอะไร

ประเด็นของย่อหน้าข้างต้น คือ “ความสำคัญของการรับประทานอาหารมื้อเช้า” เพราะข้อมูลอื่น ๆ ที่ปรากฏในย่อหน้าล้วนเป็นข้อมูลที่สนับสนุนความคิดที่ว่า การรับประทานอาหารมื้อเช้ามีความสำคัญอย่างไร ซึ่งข้อความ “การกินมื้อเช้าสำหรับในเด็กวัยเรียนจะทำให้มีสมาธิในการเรียนและมีภูมิคุ้มกันที่ดี ทำให้ร่างกายเจริญเติบโตแข็งแรง” และ “ในวัยทำงานจะทำให้ร่างกายแข็งแรง และกระฉับกระเฉงในการทำงานมากขึ้น” ล้วนเป็นรายละเอียดที่สนับสนุนประเด็นสำคัญทั้งสิ้น

ข้อ 2

คำถาม : ใจความของย่อหน้านี้คืออะไร

คำตอบ : อาหารเช้าเป็นมื้อสำคัญที่สุด

ตัวอย่างในข้อ 2 เป็นการวัดความสามารถการอ่านจับใจความ ในลักษณะการจับใจความ (main idea)

จากตัวอย่างในข้อ 2 คำถามต้องการทราบใจความของย่อหน้า ผู้อ่านจะต้องอ่านข้อความทั้งหมดในย่อหน้า และพิจารณาว่าใจความของย่อหน้าคืออะไร โดยพิจารณาว่าส่วนใดเป็นใจความ ส่วนใดเป็นพลความ ทั้งนี้ใจความต้องสามารถคลุมเนื้อความหรือพลความในย่อหน้าได้ ในตัวอย่างข้างต้นประโยคใจความปรากฏชัดเจนในตำแหน่งต้นย่อหน้า นั่นก็คือ “อาหารเช้าจัดเป็นมื้อสำคัญที่สุด”

ทั้งนี้ใจความอาจปรากฏชัดเจนในย่อหน้า หรืออาจไม่ได้ปรากฏชัดเจนก็ได้ กรณีที่ไม่ปรากฏชัดเจน ผู้อ่านจะต้องพิจารณาจากคำสำคัญในย่อหน้าและเรียบเรียงเป็นประโยคขึ้นเอง

จากตัวอย่างข้อ 1 การจับประเด็นของย่อหน้า และตัวอย่างข้อ 2 การจับใจความในย่อหน้านั้นใช้วิธีหาคำตอบเช่นเดียวกัน แต่แตกต่างกันที่ผลลัพธ์ กล่าวคือ การจับประเด็นของย่อหน้า จะได้ประเด็นที่เป็นวลีหรือกลุ่มคำ ส่วนการจับใจความของย่อหน้า จะได้ประโยคที่เป็นใจความ

ข้อ 3

คำถาม : พลความของบทอ่านนี้คืออะไร

คำตอบ : ร่างกายต้องการสารอาหารในช่วงเช้ามากกว่าช่วงเวลาอื่น ๆ

ตัวอย่างในข้อ 3 เป็นการวัดความสามารถการอ่านจับใจความ **ในลักษณะการจับผลความ** (supporting idea)

จากตัวอย่างในข้อ 3 คำถามต้องการทราบผลความของบทอ่าน ผู้อ่านจะต้องอ่านข้อความทั้งหมดในย่อหน้า และพิจารณาว่าผลความหรือข้อความขยายของย่อหน้าคืออะไร ซึ่งในตัวอย่างข้างต้นผลความคือ “ร่างกายต้องการสารอาหารในช่วงเช้ามากกว่าช่วงเวลาอื่น ๆ การกินมื้อเช้าสำหรับในเด็กวัยเรียนจะทำให้มีสมาธิในการเรียนและมีภูมิคุ้มกันที่ดี ทำให้ร่างกายเจริญเติบโตแข็งแรง ในวัยทำงานจะทำให้ร่างกายแข็งแรง และกระฉับกระเฉงในการทำงานมากขึ้น จากการสำรวจเด็กอายุ 6-11 ปี ร้อยละ 30 และเด็กอายุ 12-14 ปี ร้อยละ 52 ไม่รับประทานอาหารเช้า การไม่กินอาหารเช้าหรือกินอาหารเบา ๆ แค่นมปังหรือกาแฟ จะทำให้ร่างกายได้รับสารอาหารน้อยกว่าที่ควร ซึ่งในระยะสั้นอาจไม่รู้สึกร่างกายมีผลกระทบต่อร่างกาย แต่ในระยะยาวจะส่งผลต่อสุขภาพโดยรวมได้อย่างแน่นอน”

การพิจารณาผลความของย่อหน้านั้น ผู้อ่านต้องแยกแยะได้ว่าข้อความส่วนใดที่เป็นใจความและข้อความส่วนใดเป็นผลความ ทั้งนี้ใจความต้องสามารถคลุมเนื้อความหรือผลความในย่อหน้าได้ ซึ่งใจความอาจปรากฏเป็นประโยคชัดเจนหรืออาจไม่ปรากฏเป็นประโยค ผู้อ่านต้องเรียบเรียงประโยคขึ้นเอง ส่วนผลความนั้น จะทำหน้าที่สนับสนุนใจความของย่อหน้า

ตัวอย่างที่ 2

คล้ายสงสัย! ทำไมน้ำทะเลแต่ละที่ จึงมีสีต่างกัน

หลาย ๆ คนคงเคยไปทะเลมาหลายที่ และก็ได้เห็นสีของน้ำทะเลในช่วงเวลาที่ต่างกันมาบ้าง แต่รู้ไหม? โลกของเรานั้น ประกอบไปด้วยน้ำทะเลเกือบ 70% แต่น้ำทะเลแต่ละน่านน้ำของแต่ละทวีปก็มีสีต่างกันออกไป มาดูกันซิว่า มีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลให้เราเห็นสีน้ำทะเลมีสีที่ไม่เหมือนกัน แล้วแต่ละสีมีที่มาที่ไปอย่างไรบ้าง

แสงเป็นปัจจัยหลักทำให้เราเห็นสีของน้ำที่เปลี่ยนแปลงไป การกระเจิงหรือการแพร่กระจายของแสงในน้ำทะเล ทำให้เราเห็นน้ำทะเลเป็นสีฟ้าหรือสีน้ำเงินเข้ม เพราะแสงสีน้ำเงินเกิดการกระเจิงในน้ำได้ดีที่สุด เมื่อพลังงานแสงตกกระทบกับอนุภาคหรือโมเลกุลของน้ำ ช่วงคลื่นของแสงสีใดเกิดการกระเจิงมาก การมองเห็นของเราจะสังเกตเห็นแสงสีนั้นเด่นชัดขึ้นมา

นอกจากนี้การดูดกลืนของแสง จะทำให้เกิดการหายไปของพลังงานแสงเมื่อแสงเคลื่อนที่ลงสู่พื้นน้ำ โมเลกุลของน้ำจะดูดกลืนแสงสีแดงได้ดีที่สุด รองลงมาเป็นช่วงแสงสีเขียว เมื่อแสงสีแดงและแสงสีเขียวถูกดูดกลืนได้ดี แสงทั้งสองสีนี้จึงหายไปได้ง่ายเมื่อลงสู่พื้น จึงเห็นน้ำใส ๆ เป็นสีน้ำเงิน

น้ำทะเลที่ใสสะอาดมีลักษณะเป็นสีฟ้าหรือสีน้ำเงิน การที่น้ำในทะเลลึกมีสีน้ำเงินเข้ม เป็นเพราะมีสิ่งเจือปนต่าง ๆ ในน้ำทะเลน้อย เนื่องจากห่างไกลจากแผ่นดิน น้ำจึงใสมาก ประกอบกับเป็นบริเวณที่น้ำลึกมาก การดูดกลืนแสงสีแดงและสีเขียวเกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์ จึงเห็นเพียงสีน้ำเงินเข้มเท่านั้นที่กระเจิงและโดดเด่นขึ้นมา ต่างจากน้ำทะเลบริเวณชายฝั่งที่มีสีสันท่างกัน น้ำทะเลบริเวณใกล้ชายฝั่งจะมีสีสันท่างกัน เช่น สีฟ้าอ่อน สีเขียว สีน้ำตาล สีแดง หรือสีออกเหลือง เกิดจากมีสิ่งเจือปนเพิ่มเข้ามาในน้ำทะเล อาจจะในรูปแบบของสารละลายหรือสิ่งแขวนลอย สีของน้ำทะเลก็จะผิดเพี้ยนไปตามสีของสิ่งเจือปนเหล่านี้

อย่างไรก็ดี สีน้ำทะเลที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น ถ้าสังเกตด้วยสายตา ถ้าเป็นน้ำสีน้ำเงินเข้มแสดงว่าน้ำค่อนข้างใสไม่มีสิ่งเจือปน แต่ถ้ามีสีที่เปลี่ยนแปลงไปก็อาจเป็นไปได้ว่ามีสิ่งเจือปนอยู่ ซึ่งประเภทของสิ่งเจือปนที่ทำให้เกิดสีในน้ำทะเล สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ แพลงก์ตอน ตะกอนแขวนลอย และสารอินทรีย์ละลายน้ำ

แพลงก์ตอนเป็นสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กลอยอยู่ในมวลน้ำ เป็นอาหารของสัตว์น้ำที่พบได้ทั้งในน้ำจืดและน้ำทะเล มีสีสันทากหลายตามแต่ชนิดของมัน เช่น สีเขียว สีแดง สีน้ำเงิน สีน้ำตาล ทะเลที่มีสภาพแวดล้อมดีและสารอาหารเหมาะสมต่อการเจริญเติบโต แพลงก์ตอนจะแบ่งตัวเพิ่มจำนวนในมวลน้ำในปริมาณมาก ทำให้น้ำบริเวณนั้นเปลี่ยนสีไปตามชนิดของแพลงก์ตอนที่เพิ่มจำนวนขึ้นไปได้

ตะกอนแขวนลอย หากมีมากในมวลน้ำ จะทำให้น้ำทะเลสีจางลงจากสีน้ำเงินเข้มเป็นสีฟ้าอ่อน อาจเป็นสีน้ำตาลอ่อนหรือคล้ำหากตะกอนมีสีเข้มมาก

สารอินทรีย์ละลายน้ำเป็นสารสีเหลืองหรือน้ำตาลที่ถูกชะล้างลงสู่แหล่งน้ำในปริมาณมาก สิ่งต่าง ๆ ที่เจือปนอยู่ในแหล่งน้ำเหล่านี้ในปริมาณต่างกัน ส่งผลให้สีของน้ำทะเลในแต่ละบริเวณแตกต่างกันออกไป

ที่มา : <https://www.scimath.org/article-earthscience/item/11467-2020-04-20-08-39-06>

ข้อ 4

คำถาม : อะไรคือปัจจัยหลักที่ทำให้สีของน้ำทะเลเปลี่ยนแปลง

คำตอบ : การกระเจิงและการดูดกลืนของแสง

ตัวอย่างในข้อ 4 เป็นการวัดความสามารถการอ่านจับใจความ **ในลักษณะการประมวลข้อมูล**

คำถามต้องการทราบว่าปัจจัยหลักที่ทำให้สีของน้ำทะเลเปลี่ยนแปลงคือปัจจัยใด ผู้อ่านจะต้องอ่านข้อความหลายย่อหน้า และพิจารณาว่า การกระเจิงของแสง (ในย่อหน้าที่ 2) และ การดูดกลืนของแสง (ในย่อหน้าที่ 3) เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้สีของน้ำทะเลเปลี่ยนแปลง

การพิจารณาเนื้อความในบทอ่านเพื่อตอบคำถามนี้ ผู้อ่านต้องอ่านเนื้อความที่อยู่ในย่อหน้าต่าง ๆ เพื่อให้สามารถประมวลหรือสามารถเข้าใจเนื้อหาและบอกได้ว่าข้อมูลนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไร ซึ่งจากตัวอย่างนี้ผู้อ่านต้องเข้าใจว่าสาเหตุที่ทำให้น้ำทะเลมีสีที่แตกต่างกันนั้นคืออะไร โดยพิจารณาข้อมูลในเรื่อง จากนั้นจึงคัดเลือกข้อมูลที่สัมพันธ์กันมาตอบคำถาม โดยในที่นี้เป็นการคัดเลือกข้อมูลเกี่ยวกับแสงจากทั้งสองย่อหน้าดังกล่าว

ข้อ 5

คำถาม : จากข้อความ “มีสีสันทากหลายตามแต่ชนิดของมัน” คำว่า “มัน” ในย่อหน้าที่ 6 หมายถึงอะไร

คำตอบ : แพลงก์ตอน

ตัวอย่างในข้อ 5 เป็นการวัดความสามารถการอ่านจับใจความ **ในลักษณะการอ้างถึง (refer)**

คำถามต้องการทราบว่าคำว่า “มัน” ในย่อหน้าที่ 6 หมายถึงอะไร ผู้อ่านจะต้องอ่านข้อความทั้งหมดในย่อหน้า และเชื่อมโยงคำว่า “มัน” กับข้อความที่กล่าวมาก่อนหน้า ซึ่งในย่อหน้าดังกล่าวปรากฏข้อความว่า

“แพลงก์ตอนเป็นสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กลอยอยู่ในมวลน้ำ เป็นอาหารของสัตว์น้ำที่พบได้ทั้งในน้ำจืดและน้ำทะเล มีสีสันทากหลายตามแต่ชนิดของมัน เช่น สีเขียว สีแดง สีน้ำเงิน สีน้ำตาล ทะเลที่มีสภาพแวดล้อมดีและสารอาหารเหมาะสมต่อการเจริญเติบโต แพลงก์ตอนจะแบ่งตัวเพิ่มจำนวนในมวลน้ำในปริมาณมาก ทำให้น้ำบริเวณนั้นเปลี่ยนสีไปตามชนิดของแพลงก์ตอนที่เพิ่มจำนวนขึ้นมาได้”

เมื่อพิจารณาข้อความข้างต้นจะเห็นว่า เนื้อความกล่าวถึงแพลงก์ตอน และให้แพลงก์ตอนเป็นประธานของประโยค จากนั้นมีการละประธานในข้อความ “๑เป็นอาหารของสัตว์น้ำที่พบได้ทั้งในน้ำจืดและน้ำทะเล” และละประธานในข้อความ “๑ มีสีสันทากหลายตามแต่ชนิดของมัน” หากผู้อ่านพิจารณาความสัมพันธ์ของเนื้อความได้ก็จะทราบว่า “มัน” หมายถึง “แพลงก์ตอน”

ข้อ 6

คำถาม : ความคิดรวบยอดของบทอ่านนี้คืออะไร

คำตอบ : แสงและสิ่งเจือปนเป็นปัจจัยที่ทำให้สีของน้ำทะเลแตกต่างกัน

ตัวอย่างในข้อ 6 เป็นการวัดความสามารถการอ่านจับใจความ **ในลักษณะการหาความคิดรวบยอด (gist/core)**

จากตัวอย่างในข้อ 6 คำถามต้องการทราบความคิดรวบยอดของบทอ่าน ผู้อ่านจะต้องอ่านข้อความทั้งหมดและพิจารณาว่าเรื่องนี้พูดถึงเกี่ยวกับอะไร โดยพิจารณาในแต่ละย่อหน้าว่ามีประเด็นหรือใจความหรือไม่ ประเด็นหรือใจความของย่อหน้านั้น ๆ คืออะไร ในตัวอย่างข้างต้นมีทั้งหมด 6 ย่อหน้า รายละเอียดดังนี้

ย่อหน้าที่ 1 เป็นย่อหน้าเกริ่นนำเข้าสู่เนื้อหา

ย่อหน้าที่ 2 กล่าวถึงแสง

ย่อหน้าที่ 3 กล่าวถึงแสง

โดยย่อหน้าที่ 2-3 มีใจความคือ “แสงเป็นปัจจัยหลักทำให้เราเห็นสีของน้ำที่เปลี่ยนแปลงไป”

ย่อหน้าที่ 4 กล่าวถึงสิ่งเจือปน

ย่อหน้าที่ 5 กล่าวถึงสิ่งเจือปน

ย่อหน้าที่ 6 กล่าวถึงประเภทย่อยของสิ่งเจือปนคือแพลงก์ตอน

ย่อหน้าที่ 7 กล่าวถึงประเภทย่อยของสิ่งเจือปนคือตะกอนแขวนลอย

ย่อหน้าที่ 8 กล่าวถึงประเภทย่อยของสิ่งเจือปนคือสารอินทรีย์ละลายน้ำ

โดยย่อหน้าที่ 4-8 มีใจความคือ “สิ่งเจือปนทำให้เกิดสีในน้ำทะเล”

การพิจารณาความคิดรวบยอดนั้น ผู้อ่านต้องจับประเด็นหรือใจความของย่อหน้าต่าง ๆ จากนั้นจึงนำมาประมวลเป็นใจความที่ครอบคลุมเนื้อหาของทั้งเรื่อง ในตัวอย่างนี้ ผู้อ่านต้องรวบรวมประเด็นหรือใจความจากย่อหน้าต่าง ๆ ได้แก่ ย่อหน้าที่ 2-3 (ใจความคือ “แสงเป็นปัจจัยหลักทำให้เราเห็นสีของน้ำที่เปลี่ยนแปลงไป”) และย่อหน้าที่ 4-8 (ใจความคือ “สิ่งเจือปนทำให้เกิดสีในน้ำทะเล”) แล้วจึงนำมาเรียบเรียงเป็นประโยคใหม่ให้ครอบคลุมเนื้อหาของทั้งเรื่อง ซึ่งอาจจะเรียบเรียงเป็นความคิดรวบยอดได้ว่า “แสงและสิ่งเจือปนเป็นปัจจัยที่ทำให้สีของน้ำทะเลแตกต่างกัน”

2.3 การอ่านตีความ

การอ่านตีความ อาจเป็นการอ่านเพื่อให้เข้าใจสารของผู้เขียนที่แฝงอยู่ในบทอ่านหรืออาจเป็นการทำความเข้าใจความหมายโดยนัยที่ไม่ได้สื่อความตรงตามรูปอักษร (Non-Literal meaning) หรืออาจเป็นการตีความด้านคำศัพท์ วลี เนื้อหา เจตนาหรือน้ำเสียงของผู้เขียน โดยอาศัยการพิจารณาจากรูปภาษา/กลวิธีทางภาษาที่ใช้

การอ่านตีความประกอบด้วยความสามารถต่าง ๆ ดังนี้

1. เข้าใจความหมายโดยนัยของคำหรือข้อความที่ผู้เขียนใช้ (Non-Literal meaning)

2. เข้าใจเจตนาของผู้เขียน

การเข้าใจเจตนาของผู้เขียนในที่นี้ใช้แนวคิดของซีร์ล (Searle, 1975, pp. 59-82) ที่กล่าวถึงการกล่าวถ้อยคำว่ามีทั้งวัจนกรรมตรง (direct speech act) หมายถึง การใช้ถ้อยคำที่ตรงกับเจตนาของผู้พูดซึ่งสอดคล้องกับความหมายประจำรูปประโยค เช่น การใช้ประโยคบอกเล่าเพื่อแจ้งข้อมูล หรือประโยคคำถามเพื่อสอบถามข้อมูล และมีวัจนกรรมอ้อม (indirect speech act) หมายถึง การใช้ถ้อยคำที่ไม่ตรงกับเจตนาของผู้พูดซึ่งไม่สอดคล้องกับความหมายประจำรูปของประโยค ผู้ฟังต้องตีความจากบริบท เพื่อเข้าใจความหมายที่แท้จริง เช่น การกล่าวว่า “ห้องนี้ร้อนจัง” ผู้พูดอาจมีเจตนาให้ผู้ฟังเปิดพัดลมหรือเครื่องปรับอากาศ

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยนำแนวคิดเรื่องวัจนกรรมมาใช้พิจารณาเจตนาของผู้เขียน เพราะสารที่ถ่ายทอดผ่านการเขียนก็แสดงเจตนาของผู้เขียนได้เช่นเดียวกับการพูด

3. เข้าใจอารมณ์ความรู้สึก/น้ำเสียงของผู้เขียน เช่น เหน็บแนม ต่อว่า ประชดประชัน น้ำเสียง (mood & tone infer)

ตัวอย่างการฝึกฝนความสามารถด้านการอ่านตีความ

การร่วรงหล่นของใบไม้

ในเช้าฤดูใบไม้ร่วงเสียงลมพัดกระแทกต้นไม้ใหญ่ ปลิดใบที่เคยเขียวสดให้ร่วงลงสู่ผืนดิน ใบไม้ที่ครั้งหนึ่งเคยแนบแน่นอยู่กับกิ่งก้านที่มั่นคง บัดนี้ถูกปล่อยให้ลอยละล่องไร้ทิศทาง

ฉันยืนมองใบไม้เหล่านั้นด้วยความสงสัย มันรู้หรือไม่ว่าการร่วรงหล่นครั้งนี้คือจุดจบ หรืออาจเป็นเพียงการเริ่มต้นใหม่? บางใบถูกพัดหายไปกับลม บางใบหล่นลงสู่ผืนดินรอวันผุพังกลายเป็นปุ๋ย ฉันสงสัยว่าใบไม้เลือกเส้นทางของมันเองได้หรือไม่ หรือทั้งหมดเป็นเพียงโชคชะตา?

ลมยังคงพัดแรง ฉันเงยหน้ามองท้องฟ้า ฝุ่นละอองเล็ก ๆ พุ้งกระจายราวกับกำลังเต้นรำ ไม่มีใครสังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงเล็ก ๆ นี้นอกจากฉัน

เมื่อเวลาผ่านไปดวงอาทิตย์เริ่มโผล่พ้นขอบฟ้า แสงสีทองอาบไล้ผืนดินที่เต็มไปด้วยใบไม้ร่วรงหล่น แม้จะดูเหมือนว่างเปล่า แต่ฉันกลับรู้สึกได้ถึงชีวิตที่กำลังเริ่มต้นใหม่ ผืนดินที่รองรับใบไม้เหล่านี้จะกลายเป็นแหล่งอาหารให้กับรากไม้ และฤดูใบไม้ผลิที่กำลังจะมาถึง ต้นไม้จะผลิใบอ่อนอีกครั้ง

ฉันก้มลงเก็บใบไม้ใบหนึ่งขึ้นมา มันบางและแห้งกรอบ แต่เต็มไปด้วยร่องรอยของเวลา ฉันเก็บมันไว้ในมือราวกับต้องการรักษาช่วงเวลานี้ไว้ แม้ว่าใบไม้นี้จะไม่สามารถหวนคืนสู่กิ่งไม้เดิมได้ แต่ฉันก็เชื่อมั่นว่ามันจะเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งที่ยิ่งใหญ่กว่า

เสียงลมพัดผ่านอีกครั้ง ฉันหลับตาและปล่อยให้ใบไม้หล่นมือ มันลอยขึ้นเล็กน้อยก่อนจะค่อย ๆ ร่วง
หล่นลงสู่พื้น ทั้งความรู้สึกหนึ่งไว้ในใจ การสิ้นสุดนั้นไม่ได้หมายถึงจุดจบ หากแต่เป็นบทหนึ่งในวงจรชีวิตที่
ยังคงดำเนินต่อไป

ข้อ 1

คำถาม : คำว่า “ใบไม้” ในบทความนี้สามารถเปรียบเทียบกับสิ่งใด?

คำตอบ : ชีวิต / สิ่งต่าง ๆ ที่มีวัฏจักรตามธรรมชาติ

ตัวอย่างในข้อ 1 เป็นการวัดความสามารถการอ่านตีความ ในลักษณะการเข้าใจความหมายโดยนัย
ของคำที่ผู้เขียนใช้ (Non-Literal meaning)

จากตัวอย่างในข้อ 1 คำถามต้องการทราบว่า “ใบไม้” หมายความว่าอย่างไร ผู้อ่านต้องอ่านเนื้อเรื่อง
ทั้งหมดเพื่อให้เข้าใจสารที่ผู้เขียนแฝงอยู่ในบทความ ซึ่งหากพิจารณาตามความหมายตรง “ใบไม้” หมายถึง ส่วน
ของพืชที่มีหน้าที่หายใจ คายน้ำ เก็บอาหาร สืบพันธุ์ แต่หากลองพิจารณาเนื้อความและการใช้ภาษาจะเห็นได้
ว่าผู้เขียนไม่ได้หมายถึงใบไม้ในความหมายตรง เช่น การใช้บุคคลิษฐาน โดยการนำสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์มาแสดง
กริยาอาการเหมือนมนุษย์ เช่น การใช้กริยา “รู้” “เลือก” ร่วมกับคำว่าใบไม้ ดังข้อความว่า

“ฉันยืนมองใบไม้เหล่านั้นด้วยความสงสัย มันรู้หรือไม่ว่าการร่วงหล่นครั้งนี้คือจุดจบ หรืออาจ
เป็นเพียงการเริ่มต้นใหม่? บางใบถูกพัดหายไปกับลม บางใบหล่นลงสู่ผืนดินรอวันผุพังกลายเป็นปุ๋ย
ฉันสงสัยว่าใบไม้เลือกเส้นทางของมันเองได้หรือไม่ หรือทั้งหมดเป็นเพียงโชคชะตา?”

ดังนั้น “ใบไม้” ในบริบทนี้จึงหมายถึง ชีวิต หรือ สิ่งต่าง ๆ ที่มีวัฏจักรตามธรรมชาติ คำว่า “ใบไม้” ใน
ที่นี้อาจเปรียบเทียบกับชีวิตมนุษย์หรือสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา เช่น ชีวิตคนที่ต้องมี
การเกิด การดำเนินชีวิต และการตาย การหล่นร่วงของใบไม้เป็นสัญลักษณ์ของการจากลา การเปลี่ยนผ่าน
หรือวัฏจักรชีวิตที่ไม่มีสิ่งใดหยุดนิ่ง

ข้อ 2

คำถาม : จากบทความ ผู้เขียนมีเจตนาอย่างไร

คำตอบ : ให้ข้อคิดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่มีวัฏจักรหรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ

ตัวอย่างในข้อ 2 เป็นการวัดความสามารถการอ่านตีความ ในลักษณะการเข้าใจเจตนาของผู้เขียน

จากตัวอย่างในข้อ 2 คำถามต้องการทราบเจตนาของผู้เขียน ผู้อ่านต้องอ่านเนื้อเรื่องทั้งหมดเพื่อให้
เข้าใจเจตนาของผู้เขียน โดยอาจพิจารณาจากเนื้อหาและกลวิธีการใช้ภาษา

ตัวอย่างนี้หากพิจารณาตามความหมายประจำรูปประโยคอาจดูเหมือนเป็นการเล่าเรื่องราวตัวละครหนึ่งที่พบเห็นการเปลี่ยนแปลงของใบไม้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง แต่เมื่อพิจารณาทั้งบทอ่านอาจพบว่าผู้เขียนมีเจตนาอื่นนอกเหนือจากการเล่าเรื่อง คือต้องการให้ข้อคิดเกี่ยวกับชีวิตและสิ่งต่าง ๆ ที่มีวัฏจักรว่า ทุกสิ่งล้วนแต่มีการเปลี่ยนแปลง มีจุดเริ่มต้น มีจุดสิ้นสุด สังเกตได้จากการใช้ภาษาของผู้เขียน ในย่อหน้าสุดท้ายที่กล่าวถึงใบไม้ที่ร่วงหล่นแต่ทั้งความรู้สึกไวในใจตัวละครว่า “...การสิ้นสุดนั้นไม่ได้หมายถึงจุดจบ หากแต่เป็นบทหนึ่งในวงจรชีวิตที่ยังคงดำเนินต่อไป”

ข้อ 3

คำถาม : จากบทอ่าน ตัวละคร “ฉันทน์” มีความรู้สึกอย่างไร

คำตอบ : รู้สึกเข้าใจชีวิต / เข้าใจสัจธรรม / เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ

ตัวอย่างในข้อ 3 เป็นการวัดความสามารถการอ่านตีความ ในลักษณะการเข้าใจอารมณ์ความรู้สึก/ น้ำเสียงของผู้เขียน (mood & tone infer)

จากตัวอย่างในข้อ 3 คำถามต้องการทราบว่าคุณลักษณะ “ฉันทน์” ในเรื่องมีความรู้สึกอย่างไร ผู้อ่านต้องอ่านเนื้อเรื่องทั้งหมดเพื่อให้เข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของตัวละคร

ตัวละคร “ฉันทน์” ในบทอ่านนี้รู้สึกเข้าใจชีวิต / เข้าใจสัจธรรม / เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ สังเกตภาษาที่ผู้เขียนใช้จะเห็นว่า มีการใช้ภาษาที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลง เช่น “ปลิดใบ” “ร่วงหล่น” “การเริ่มต้นใหม่” “ความเปลี่ยนแปลงเล็ก ๆ” “ผลิบ” “การสิ้นสุด” “จุดจบ” “ชีวิตที่ยังดำเนินต่อไป”

2.4 การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การพิจารณาสิ่งที่อ่านอย่างละเอียดเพื่อค้นหาความหมาย ข้อสมมติฐาน เหตุผล ประเด็นโต้แย้งและเหตุผลทั้งในลักษณะที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจนและไม่ชัดเจน รวมทั้งพิจารณาวิธีการในการนำเสนอของผู้เขียนเพื่อประเมินสิ่งที่อ่านและตัดสินใจว่าสิ่งที่ผู้เขียนนำเสนอมีข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็นหรือไม่ และผู้เขียนให้เหตุผลที่น่าเชื่อถือหรือไม่

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณประกอบด้วยความสามารถต่าง ๆ ดังนี้

1. แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นของบทอ่าน

สามารถแยกข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นของบทอ่านประเภทต่าง ๆ ได้

ข้อเท็จจริง หมายถึง ข้อความ เรื่องราว หรือเหตุการณ์ ที่เป็นอยู่ตามจริงในช่วงเวลานั้น ๆ ซึ่งอาจเปลี่ยนไปเมื่อเวลาเปลี่ยนไป

ข้อคิดเห็น หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจเป็นจินตนาการ เรื่องสมมติ ความรู้สึกของบุคคล รวมทั้งทฤษฎีอันเป็นพื้นฐานของความรู้ทางวิชาการที่บุคคลตั้งขึ้น

2. ประเมินความสมเหตุสมผลของบทอ่าน

สามารถพิจารณาหาข้อความที่เป็นข้ออ้างและข้อสรุป แล้วสามารถบอกได้ว่าสมเหตุสมผลหรือไม่

3. ประเมินความน่าเชื่อถือของบทอ่าน

สามารถวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของบทอ่าน แล้วให้เหตุผลได้ว่าเหตุใดบทอ่านนั้นจึงน่าเชื่อถือหรือไม่ น่าเชื่อถือ

4. นำสาระของบทอ่านไปใช้ในชีวิตประจำวัน

สามารถพิจารณาและนำสาระความรู้ที่ได้จากการอ่านมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองหรือแก่สังคมส่วนรวม

ตัวอย่างการฝึกฝนความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

ตัวอย่างที่ 1

เผยแพร่นำเด็กอีกครั้งใน 2 สัปดาห์!

“ริ้วรอย” (Wrinkles) คือ ปัญหาผิวที่เกิดขึ้นได้ตามอายุที่เพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถพบได้ตั้งแต่อายุ 25 ปี เป็นต้นไป มีสาเหตุมาจากการอ้วน น้ำ และการผลิตคอลลาเจนและอีลาสตินของเซลล์ผิวหนังน้อยลง ทำให้ผิวขาดความชุ่มชื้น แห้งกร้าน และเกิดเป็นริ้วรอยหรือผิวหย่อนคล้อยตามมาได้ ถ้าอยากมีผิวสวย สุขภาพดี เปลี่ยนแปลงจากภายในสู่ภายนอก ควรเริ่มจากการหมั่นดูแลผิวตั้งแต่ขั้นตอนการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ พักผ่อนให้เพียงพอ และดื่มน้ำในปริมาณที่เหมาะสม แล้วจึงดูแลผิวจากภายนอกไม่ว่าจะเป็น อาบน้ำให้สะอาด หมั่นสครับผิวเพื่อผลัดเซลล์ผิว และทาครีมบำรุงผิวเป็นประจำ

วันนี้เราขอแนะนำทางลัดความอ่อนเยาว์ฉบับเร่งด่วน ด้วย “คิดส์สกิน” ครีมลดริ้วรอยที่อุดมไปด้วยคอลลาเจนและวิตามินซีเข้มข้น จึงช่วยให้ผิวเรียบเนียนและกระจ่างใสขึ้นทันที ริ้วรอยจางลงจริงเมื่อใช้ติดต่อกันเพียง 14 วัน*

คุณสมหญิง อายุ 45 ปี รีวิว่า “ดิฉันรู้สึกว่าร้วรอยตรงหางตาหายไปเลยคะ และผิวก็ชุ่มชื้นขึ้นมากคะ”

อย่ารอช้า! ถ้าอยากให้มีผิวอ่อนกว่าวัยอย่างที่คุณต้องการ

สั่งซื้อวันนี้ โทรมาทีเบอร์ 1567 ได้เลยคะ

(*ข้อมูลจากการสำรวจกลุ่มผู้ทดลองใช้ 20 คน)

ข้อ 1

คำถาม : ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นของบทอ่านนี้คืออะไร

คำตอบ : ข้อเท็จจริงคือ “ริ้วรอย” (Wrinkles) คือ ปัญหาผิวที่เกิดขึ้นได้ตามอายุที่เพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถพบได้ตั้งแต่อายุ 25 ปีเป็นต้นไป มีสาเหตุมาจากการอ้วน น้ำ และการผลิตคอลลาเจนและอีลาสตินของเซลล์ผิวลดน้อยลง ทำให้ผิวขาดความชุ่มชื้น แห้งกร้าน และเกิดเป็นริ้วรอยหรือผิวหย่อนคล้อยตามมาได้” ส่วนข้อคิดเห็นคือ “ถ้าอยากมีผิวสวย สุขภาพดี เปล่งปลั่งจากภายในสู่ภายนอก ควรเริ่มจากการหมั่นดูแลผิวตั้งแต่ขั้นตอนการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์, พักผ่อนให้เพียงพอ และดื่มน้ำในปริมาณที่เหมาะสม แล้วจึงดูแลผิวจากภายนอกไม่ว่าจะเป็นอาบน้ำให้สะอาด, หมั่นสครับผิวเพื่อผลัดเซลล์ผิว และทาครีมบำรุงผิวเป็นประจำ” “วันนี้เราขอแนะนำทางลัดความอ่อนเยาว์ฉบับเร่งด่วน ด้วย “คิดส์สกิน” ครีมลดริ้วรอยที่อุดมไปด้วยคอลลาเจนและวิตามินซีเข้มข้น ช่วยให้ผิวเรียบเนียนและกระจ่างใสขึ้นทันที ริ้วรอยจางลงจริงเมื่อใช้ติดต่อกันเพียง 14 วัน*”

“คุณสมหญิง อายุ 45 ปี รีวิว่า “ดิฉันรู้สึกว่าร้วรอยตรงหางตาหายไปเลยคะ และผิวก็ชุ่มชื้นขึ้นมากคะ”

ตัวอย่างในข้อ 1 เป็นการวัดความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ในลักษณะการแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นในบทอ่าน

จากตัวอย่างในข้อ 1 คำถามต้องการให้ระบุว่าส่วนใดเป็นข้อเท็จจริงและส่วนใดเป็นข้อคิดเห็น ผู้อ่านต้องพิจารณาว่าข้อความนั้นเป็นการให้ข้อมูลที่ เป็นข้อเท็จจริงหรือเป็นข้อมูลที่ เป็นข้อคิดเห็น โดยอาจสังเกตจากคำบ่งชี้ เช่น “ควร” ขอแนะนำ” “รู้สึก” ซึ่งเป็นคำบ่งชี้บอกความเห็นของผู้เขียน

ข้อ 2

คำถาม : จากบทอ่าน สามารถสรุปว่า “หากต้องการมีผิวที่อ่อนเยาว์แบบเร่งด่วนต้องใช้ครีมลดริ้วรอย ‘คิดส์สกิน’ เท่านั้น” ได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

คำตอบ : สรุปไม่ได้ เพราะการมีผิวที่อ่อนเยาว์นั้นประกอบด้วยปัจจัยหลายประการ

ตัวอย่างในข้อ 2 เป็นการวัดความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ในลักษณะการประเมินความ
สมเหตุสมผลของบทอ่าน

ตัวอย่างข้อ 2 คำถามต้องการทราบข้อสรุปจากข้อความที่ว่า “หากต้องการมีผิวที่อ่อนเยาว์แบบ
เร่ร่อนต้องใช้ครีมลัดรีวรอย ‘คิดส์สกิน’ เท่านั้น” ว่าสรุปได้หรือไม่ เพราะเหตุใด ผู้อ่านต้องพิจารณาว่า
ข้อความในบทอ่านมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นเหตุเป็นผลกันหรือไม่

จากบทอ่าน ข้อความที่ปรากฏไม่สามารถสรุปได้ว่า การมีผิวอ่อนเยาว์แบบเร่ร่อนนั้นเกิดจากการใช้
ครีมลัดรีวรอย “คิดส์สกิน” แต่การจะมีผิวอ่อนเยาว์หรือการจะมีสุขภาพผิวที่ดีนั้นต้องประกอบไปด้วยปัจจัย
หลายประการ ทั้งการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ การพักผ่อน การดื่มน้ำ การดูแลความสะอาดของ
ร่างกาย และการทาครีมบำรุงผิว ดังที่ระบุในบทอ่าน

ข้อ 3

คำถาม : ข้อสรุปในบทอ่านนี้มีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เพราะเหตุใด

คำตอบ : ไม่น่าเชื่อถือ เพราะ การมีผิวที่ดีต้องพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ ตามที่ปรากฏในบทอ่าน จะเห็นได้จาก
การใช้ภาษาโน้มน้าว เช่น การแนะนำทางลัดที่ไม่น่าเป็นไปได้ การให้ข้อมูลที่ขาดแหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ เช่น
คำบอกเล่าจากผู้รู้เพียงคนเดียว

ตัวอย่างในข้อ 3 เป็นการวัดความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ในลักษณะการประเมินความ
น่าเชื่อถือของบทอ่าน

ตัวอย่างข้อ 3 คำถามต้องการให้ประเมินว่าบทอ่านมีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เพราะเหตุใด ผู้อ่านต้อง
พิจารณาว่าข้อความในบทอ่านมีข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง หรือมีข้อสนับสนุนความคิดที่หนักแน่น เพียงพอ หรือมี
ข้อมูลที่สมเหตุสมผลหรือไม่

เมื่อพิจารณาจากบทอ่านจะเห็นว่า บทอ่านกล่าวถึงการทดลองใช้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่มี
ข้อมูลสนับสนุนเพียงพอ หรือขาดการวิจัยที่รองรับผลการทดลองดังกล่าว เช่น “ข้อมูลจากการสำรวจกลุ่มผู้
ทดลองใช้ 20 คน” นอกจากนี้ หากสังเกตจากการใช้ภาษาจะเห็นว่า มีการใช้ถ้อยคำแสดงทรรศนะหรือความ
คิดเห็น เช่น ข้อมูลที่ระบุว่า “ดิฉันรู้สึกว่ารื้อรอยตรงหางตาหายไปเลยคะ และผิวก็ชุ่มชื้นขึ้นมากคะ” ซึ่งเป็น
ความคิดเห็นของคุณสมหญิงเพียงคนเดียว อีกทั้งการใช้คำว่า “รู้สึก” ยังเป็นคำบ่งชี้ที่แสดงข้อคิดเห็น จึงส่งผล
ต่อความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ข้อ 4

คำถาม : หากคนในครอบครัวมีปัญหาเรื่องรื้อรอยและจะสั่งซื้อผลิตภัณฑ์คิส์สกิน จะแนะนำบุคคลนั้นอย่างไร

คำตอบ : - แนะนำให้หาข้อมูลจากแหล่งอื่นเพิ่มเติม เนื่องจากบทอ่านยังมีข้อมูลไม่เพียงพอ เช่น ส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ การรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งบทอ่านนี้กล่าวถึงผลิตภัณฑ์บำรุงผิว ซึ่งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบคือ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ดังนั้นจึงอาจต้องพิจารณาจากหมายเลข อย. ประกอบด้วย

- แนะนำให้ดูแลผิวด้วยวิธีการที่หลากหลายร่วมกัน ทั้งการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ การพักผ่อน การดื่มน้ำ การดูแลความสะอาดของร่างกาย และการทาครีมบำรุงผิว

- ไม่แนะนำให้ซื้อ โดยให้เหตุผลประกอบว่า ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวขาดความน่าเชื่อถือ เป็นการโฆษณาเกินจริง

ตัวอย่างในข้อ 4 เป็นการวัดความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ในลักษณะการนำสาระของบทอ่านไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวอย่างข้อ 4 คำถามต้องการทราบว่าผู้อ่านจะแนะนำคนในครอบครัวที่สนใจจะซื้อผลิตภัณฑ์ข้างต้นอย่างไร ผู้อ่านต้องอ่านข้อมูลทั้งหมด และพิจารณาข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ความสมเหตุสมผล ความน่าเชื่อถือของบทอ่าน แล้วนำมาประกอบการตัดสินใจเมื่อต้องประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ในปัจจุบันมีการประเมินความสามารถด้านการอ่าน ซึ่งใช้แพร่หลายในหลายประเทศคือ การประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล หรือ PISA (Programme for International Student Assessment)

PISA เป็นแบบประเมินสมรรถนะความฉลาดรู้ (Literacy) แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน (Reading Literacy) ความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ (Mathematical Literacy) และความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) โดยเหมาะสำหรับใช้ประเมินนักเรียนอายุ 15 ปี (PISA Thailand, 2566ก)

สำหรับการประเมินความฉลาดรู้ด้านการอ่านของ PISA นั้น ประกอบด้วย กระบวนการอ่าน ได้แก่ การรู้ตำแหน่งข้อสนเทศในบทอ่าน การมีความเข้าใจในบทอ่าน การประเมินและสะท้อนความคิดเห็นต่อบทอ่าน และความคล่องของการอ่าน ทั้งนี้กระบวนการที่สี่คือ ความคล่องของการอ่านนั้นเป็นการวัดที่ช่วยส่งเสริมกระบวนการทั้งสามข้างต้น แต่เป็นอิสระจากการวัดในกระบวนการอื่น ๆ (PISA Thailand, 2566ข)

ส่วนงานวิจัยนี้แบ่งทักษะการอ่านออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ การอ่านจับรายละเอียด การอ่านจับใจความ การอ่านตีความ และการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ทั้งนี้หากพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่าเนื้อหาบางส่วนมีความคล้ายคลึงกัน แต่อาจใช้ชื่อเรียกที่แตกต่างกัน โดยในงานวิจัยจะมุ่งเน้นการใช้ชื่อเรียกที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบทักษะการอ่านของ PISA กับงานวิจัย

PISA	งานวิจัย
การรู้ตำแหน่งข้อสนเทศในบทอ่าน	การอ่านจับรายละเอียด
การมีความเข้าใจในบทอ่าน	การอ่านจับใจความ
	การอ่านตีความ
การประเมินและสะท้อนความคิดเห็นต่อบทอ่าน	การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

อีกทั้ง PISA ยังแบ่งระดับความสามารถด้านการอ่านออกเป็น 6 ระดับ เริ่มจากระดับต่ำสุดคือระดับ 1 ไปจนถึงระดับสูงสุดคือระดับ 6 โดยระดับ 1 คือกลุ่มเสี่ยงที่แสดงว่านักเรียนมีความสามารถไม่ถึงระดับพื้นฐาน และไม่สามารถใช้การอ่านให้เป็นประโยชน์ในชีวิตจริงได้ ประกอบด้วย ระดับ 1a 1b และ 1c ส่วนระดับ 2 คือระดับพื้นฐาน เป็นระดับที่แสดงว่านักเรียนเริ่มรู้และสามารถใช้การอ่านให้เป็นประโยชน์ในชีวิตจริงได้ ต่อมา ระดับ 3 และระดับ 4 จัดเป็นกลุ่มระดับปานกลาง และระดับ 5 และระดับ 6 จัดเป็นกลุ่มระดับสูง (ศูนย์ ดำเนินงาน PISA แห่งชาติ, 2567, น. 24-26) รายละเอียดความสามารถด้านการอ่านของแต่ละระดับของ PISA มีดังนี้

ตารางที่ 3 คำอธิบายความสามารถด้านการอ่านของ PISA

กลุ่ม	ระดับ	ความสามารถด้านการอ่าน
ไม่ถึงระดับพื้นฐาน	1c	ที่ระดับ 1c นักเรียนสามารถเข้าใจและยืนยันความหมายตามตัวอักษรของประโยคอย่างง่ายที่สั้นได้และอ่านเพื่อบอกจุดประสงค์ที่ชัดเจนและเข้าใจง่ายได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยภาระงานที่ระดับนี้จะใช้คำและโครงสร้างของประโยคที่เข้าใจง่าย
	1b	ที่ระดับ 1b นักเรียนสามารถประเมินความหมายตามตัวอักษรของประโยคง่าย ๆ ได้สามารถตีความตามตัวอักษรในบทอ่านโดยการเชื่อมโยงอย่างง่ายระหว่างข้อมูลที่อยู่ในคำถามและ/หรือในบทอ่านได้ นักเรียนที่ระดับนี้สามารถมองหาข้อมูลขึ้นเดียวในตำแหน่งที่เด่นชัด ข้อมูลที่เขียนไว้อย่างชัดเจน ในหนึ่งประโยค บทอ่านสั้น ๆ หรือรายการอย่างง่ายได้ สามารถเข้าไปค้นหา

กลุ่ม	ระดับ	ความสามารถด้านการอ่าน
		หน้าต่างเอกสาร¹ในชุดของบทอ่านที่มีเนื้อเรื่องเพียงเล็กน้อยได้ เมื่อมีสิ่งชี้บอกที่ตรงไปตรงมาและมีร่องรอยบ่งบอกอย่างชัดเจน โดยภาระงานที่ระดับ 1b จะชี้ให้นักเรียนพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระงานและบทอ่าน ซึ่งบทอ่านที่ระดับนี้โดยทั่วไปจะสั้นและมีตัวช่วยสำหรับบอกนักเรียน เช่น ให้ข้อมูลซ้ำ มีรูปภาพหรือมีสัญลักษณ์ที่นักเรียนคุ้นเคย อีกทั้งยังมีข้อความอื่นมาบดบังน้อยมาก
	1a	ที่ระดับ 1a นักเรียนสามารถเข้าใจความหมายตามตัวอักษรของประโยคหรือข้อความสั้น ๆ ได้ สามารถรู้ถึงหัวข้อหลักหรือจุดประสงค์ของผู้เขียนในบทอ่านที่มีหัวข้อที่คุ้นเคย สามารถเชื่อมโยงอย่างง่ายระหว่างข้อมูลที่อยู่ติดกัน หรือระหว่างข้อมูลที่ให้กับความรู้ที่มีอยู่เดิมได้ นักเรียนสามารถเลือกหน้าต่างเอกสารในชุดของบทอ่านที่มีเนื้อเรื่องเพียงเล็กน้อย เมื่อมีสิ่งชี้บอกที่ตรงไปตรงมา และสามารถระบุข้อมูลหนึ่งหรือหลายชิ้นข้อมูลได้ภายในบทอ่านสั้น ๆ นักเรียนสามารถสะท้อนถึงจุดประสงค์ของภาพรวมและข้อมูลที่มีความสำคัญ (เช่น ใจความสำคัญกับรายละเอียดที่ไม่สำคัญ) ในบทอ่านง่าย ๆ ที่มีร่องรอยบ่งบอกอย่างชัดเจนได้ โดยภาระงานส่วนใหญ่ที่ระดับนี้มีร่องรอยบ่งบอกถึงสิ่งที่ให้ทำ วิธีทำ และบอกว่านักเรียนควรให้ความสนใจบทอ่านตรงส่วนไหนบ้าง

¹ หน้าต่างเอกสาร (Document window) ใช้คำอ้างอิงตามที่ปรากฏในเว็บไซต์ PISA Thailand เนื่องจากการทดสอบผ่านระบบคอมพิวเตอร์

กลุ่ม	ระดับ	ความสามารถด้านการอ่าน
ระดับพื้นฐาน	2	ที่ระดับ 2 นักเรียนสามารถบอกใจความสำคัญของบทอ่านที่มีเนื้อเรื่องยาวปานกลางได้ สามารถเข้าใจความสัมพันธ์หรือตีความความหมายโดยใช้การสรุปแบบพื้นฐานที่ได้จากบทอ่านที่มีให้จำกัด เมื่อข้อมูลไม่ได้แสดงไว้อย่างโดดเด่นและ/หรือมีข้อมูลอื่น ๆ ที่ดึงดูดความสนใจไปทางอื่น นักเรียนสามารถเลือกและเข้าถึงหน้าต่างเอกสารในชุดของบทอ่านได้หากมีสิ่งชี้บอกที่ชัดเจนหรือบางครั้งอาจมีหลายสิ่งชี้บอก และระบุข้อมูลหนึ่งหรือหลายชิ้นข้อมูลได้โดยใช้หลายเกณฑ์หรือเกณฑ์บางส่วนที่บอกไว้โดยนัย นักเรียนสามารถสะท้อนถึงจุดประสงค์ของภาพรวมหรือวัตถุประสงค์ของรายละเอียดเฉพาะบางจุดในบทอ่านที่มีเนื้อเรื่องยาวปานกลางและมีร่องรอยบ่งบอกอย่างชัดเจนได้ สามารถสะท้อนจากภาพทั่วไปหรือลักษณะของแผนภาพ สามารถเปรียบเทียบคำกล่าวอ้างและประเมินเหตุผลที่ใช้สนับสนุนได้หากเป็นข้อความที่สั้นและเขียนไว้อย่างชัดเจน โดยภาระงานที่ระดับ 2 อาจมีการเปรียบเทียบความคล้ายหรือความแตกต่างของสิ่งหนึ่งในบทอ่าน โดยทั่วไปภาระงานด้านการสะท้อนที่ระดับนี้ต้องการให้นักเรียนเปรียบเทียบหรือเชื่อมโยงระหว่างเนื้อเรื่องกับความรู้นอกเนื้อเรื่องที่มาจากประสบการณ์หรือทัศนคติส่วนบุคคล
ระดับปานกลาง	3	ที่ระดับ 3 นักเรียนสามารถบอกถึงความหมายตามตัวอักษรของบทอ่านที่มีเนื้อเรื่องเดียวหรือหลายเนื้อเรื่องได้โดยเนื้อเรื่องไม่ได้บอกโดยตรงหรือมีร่องรอยที่ชี้บอกโดยนัย สามารถรวมเนื้อหาเข้าด้วยกันเพื่อสร้างข้อสรุปแบบพื้นฐานหรือขั้นสูง สามารถรวมส่วนต่าง ๆ ของเนื้อเรื่องเข้าด้วยกันเพื่อหาใจความสำคัญ เข้าใจความสัมพันธ์หรือตีความคำศัพท์หรือวลีตามบริบทเมื่อข้อมูลที่ต้องการใช้อยู่ในหน้าต่างเอกสารเดียวกัน นักเรียนสามารถหาข้อมูลโดยมีสิ่งชี้บอกโดยนัย และระบุถึงข้อมูลเป้าหมายที่ไม่ได้อยู่ในตำแหน่งที่โดดเด่น และ/หรือมีข้อมูลที่เบี่ยงเบนความสนใจ ในบางกรณี นักเรียนที่ระดับนี้อาจรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลหลายชิ้นได้จากการใช้เกณฑ์ที่หลากหลาย นักเรียนสามารถสะท้อนบทอ่านบางส่วนหรือชุดของบทอ่านที่มีเนื้อเรื่องเพียงเล็กน้อยเพื่อทำการเปรียบเทียบความคล้ายหรือความแตกต่างระหว่างมุมมองของผู้เขียนหลายคนจากข้อมูลที่ชัดเจน ภาระงานด้านการสะท้อนที่ระดับนี้ต้องการให้นักเรียนทำการ

กลุ่ม	ระดับ	ความสามารถด้านการอ่าน
		เปรียบเทียบ สร้างคำอธิบาย หรือประเมินลักษณะสำคัญของบทอ่าน โดยภาระงานด้านการสะท้อนบางงานต้องการให้นักเรียนแสดงความเข้าใจในรายละเอียดของบทอ่าน บางส่วนที่มีหัวข้อที่นักเรียนคุ้นเคย แต่ในบางกรณีอาจมีภาระงานที่ต้องการความเข้าใจเบื้องต้นในเนื้อหาที่ไม่นักเรียนคุ้นเคยด้วย โดยภาระงานที่ระดับ 3 ต้องการให้นักเรียนพิจารณาลักษณะสำคัญต่าง ๆ ในการเปรียบเทียบความคล้าย ความแตกต่าง หรือจัดกลุ่มข้อมูล โดยข้อมูลที่ต้องการบางทีอาจจะไม่เห็นเด่นชัดหรืออาจมีข้อมูลอื่น ๆ อยู่ด้วยในปริมาณหนึ่ง ซึ่งโดยทั่วไปบทอ่านในระดับนี้อาจมีข้อความที่เป็นอุปสรรคอื่น ๆ รวมอยู่ด้วย เช่น แนวคิดที่ตรงข้ามกับความคาดหมายหรือการใช้คำในเชิงปฏิเสธ
	4	ที่ระดับ 4 นักเรียนสามารถเข้าใจในข้อเขียนที่ค่อนข้างยาวในบทอ่านที่มีเนื้อเรื่องเดียวหรือหลายเนื้อเรื่อง สามารถตีความถึงความหมายของภาษาที่มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยในบางส่วนของบทอ่านโดยพิจารณาเทียบกับบทอ่านทั้งหมดโดยรวมด้วย โดยในภาระงานด้านการตีความ นักเรียนสามารถแสดงถึงความเข้าใจหรือใช้หมวดหมู่เฉพาะได้ สามารถเปรียบเทียบมุมมองต่าง ๆ และลงข้อสรุปจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่งได้ นักเรียนสามารถค้นหา ระบุ และรวบรวมข้อมูลหลายชิ้นที่ปะปนอยู่กับตัวลงอื่น ๆ ที่เป็นไปได้ สามารถสร้างข้อสรุปจากข้อความในภาระงานเพื่อประเมินความเกี่ยวข้องของข้อมูลที่เป็นเป้าหมาย สามารถจัดการกับภาระงานที่ต้องจดจำซึ่งอยู่ในบริบทก่อนหน้าได้ นอกจากนี้ นักเรียนที่ระดับนี้ยังสามารถประเมินความสัมพันธ์ระหว่างข้อความเฉพาะกับจุดยืนหรือการสรุปของบุคคลเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องนั้น ๆ สามารถสะท้อนถึงกลยุทธ์ที่ผู้เขียนใช้ในการสื่อถึงประเด็นต่าง ๆ จากลักษณะเด่นของบทอ่าน (เช่น ชื่อเรื่อง และภาพประกอบ) สามารถเปรียบเทียบความคล้ายหรือความแตกต่างของคำกล่าวอ้างที่แสดงอยู่อย่างชัดเจนในบทอ่านที่มีหลายเนื้อเรื่องและประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลโดยใช้เกณฑ์ที่มีอยู่อย่างชัดเจน โดยบทอ่านที่ระดับ 4 ส่วนใหญ่จะมีเนื้อเรื่องยาวมากและซับซ้อน โดยเนื้อหาและรูปแบบอาจไม่เป็นไปตามมาตรฐานทั่วไป ซึ่งใน

กลุ่ม	ระดับ	ความสามารถด้านการอ่าน
		หลายภาระงานจะเป็นสถานการณ์ที่ต้องใช้บทอ่านที่มีหลายเนื้อเรื่อง โดยภาระงานและบทอ่านต่าง ๆ จะมีร่องรอยที่ชี้บอกโดยนัยหรือบอกแบบอ้อม ๆ
ระดับสูง	5	ที่ระดับ 5 นักเรียนสามารถเข้าใจบทอ่านที่มีเนื้อเรื่องยาวมากโดยสรุปได้ว่าข้อมูลส่วนใดที่เกี่ยวข้อง แม้ว่าข้อมูลที่สนใจอาจถูกมองข้ามได้ง่าย สามารถบอกถึงที่มาหรือใช้เหตุผลในรูปแบบอื่นจากความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกินกว่าสิ่งต่าง ๆ ที่ได้อ่าน และยังสามารถตอบคำถามทางอ้อมโดยการสรุปความสัมพันธ์ระหว่างคำถามกับข้อมูลหนึ่งขึ้นหรือหลายขึ้นที่กระจายอยู่ภายในหรือระหว่างบทอ่านที่มีหลายเนื้อเรื่องหรือหลายแหล่งข้อมูล ภาระงานด้านการสะท้อนต้องการให้นักเรียนสร้างหรือประเมินสมมติฐานจากข้อมูลเฉพาะบางอย่าง สามารถเห็นความแตกต่างระหว่างเนื้อหาและจุดประสงค์ หรือระหว่างข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นในข้อความที่ซับซ้อนหรือที่เป็นนามธรรมได้ สามารถประเมินความเป็นกลางหรือความลำเอียงจากร่องรอยที่แสดงอย่างชัดเจนหรือโดยนัยในเนื้อหาและ/หรือแหล่งของข้อมูล สามารถสร้างข้อสรุปจากคำกล่าวอ้างที่เชื่อถือได้หรือข้อสรุปที่มีอยู่ในเนื้อเรื่องได้ ในลักษณะการอ่านทุกด้าน ภาระงานที่ระดับ 5 โดยทั่วไปจะเกี่ยวข้องกับการจัดการกับแนวคิดที่เป็นนามธรรมหรือแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ขัดแย้งกับความรู้สึก ซึ่งต้องดำเนินการหลายขั้นตอนถึงจะสำเร็จ เพื่อไปสู่เป้าหมาย นอกจากนี้ ภาระงานที่ระดับนี้ยังต้องการให้นักเรียนจัดการกับบทอ่านที่มีเนื้อเรื่องยาวหลายเนื้อเรื่อง โดยต้องอ่านสลับไปมาเพื่อเปรียบเทียบความคล้ายหรือความแตกต่างของข้อมูล
	6	ที่ระดับ 6 นักเรียนสามารถเข้าใจบทอ่านที่มีเนื้อเรื่องยาวมากและเป็นนามธรรมซึ่งมีข้อมูลที่น่าสนใจซ่อนอยู่และมีความเชื่อมโยงกับภาระงานโดยอ้อม สามารถเปรียบเทียบความคล้ายหรือความแตกต่างและบูรณาการข้อมูลหลายแหล่งที่อาจมีมุมมองที่ขัดแย้งกัน หรือลงข้อสรุปจากข้อมูลส่วนต่าง ๆ ที่ไม่ต่อเนื่องกันซึ่งต้องใช้หลักเกณฑ์หลายขั้นตอนและพิจารณาว่าจะใช้ข้อมูลที่สรุปได้อย่างไร นักเรียนที่ระดับ 6 สามารถสะท้อนเนื้อหาที่สัมพันธ์กับแหล่งที่มาของบทอ่านได้อย่างลึกซึ้งหรือใช้เกณฑ์ที่นอกเหนือจากที่ระบุในบทอ่านได้ สามารถเปรียบเทียบความคล้าย

กลุ่ม	ระดับ	ความสามารถด้านการอ่าน
		หรือความแตกต่างของบทอ่านตลอดทั้งเรื่อง สามารถหาและแก้ไขความคลาดเคลื่อนหรือความขัดแย้งระหว่างเนื้อเรื่อง โดยการวินิจฉัยแหล่งที่มาของข้อมูล เนื้อเรื่องที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชัดเจนหรือมีเหตุผลสำคัญ และร่องรอยที่บอกเป็นนัยไปสู่ความถูกต้องของข้อมูลอื่น ๆ โดยทั่วไปภาระงานที่ระดับ 6 ต้องการให้นักเรียนวางแผนอย่างละเอียดถี่ถ้วน ใช้หลายเกณฑ์ร่วมกันในการสร้างข้อสรุปที่เชื่อมโยงภาระงานกับบทอ่าน บทอ่านที่ระดับนี้มีเนื้อเรื่องเดียวหรือหลายเนื้อเรื่องที่มีทั้งความซับซ้อนหรือเป็นนามธรรมรวมถึงมีหลายมุมมองหรืออาจเป็นมุมมองที่ขัดแย้งกัน ข้อมูลที่ต้องการอาจซ่อนอยู่ในรายละเอียดโดยอาจอยู่ภายในบทอ่านที่มีเนื้อเรื่องเดียวหรือหลายเนื้อเรื่อง และอาจไม่โดดเด่นเนื่องจากมีข้อมูลอื่น ๆ แสดงอยู่ด้วยมากมาย

(ศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติ, 2567, น. 24-26)

ทั้งนี้ ในงานวิจัยนี้นอกจากจะแบ่งทักษะการอ่านออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ การอ่านจับรายละเอียด การอ่านจับใจความ การอ่านตีความ และการอ่านอย่างมีวิจารณญาณแล้ว ยังได้แบ่งระดับความสามารถในการอ่านทั้ง 4 ประเภทข้างต้นออกเป็น 3 ระดับด้วยกัน ได้แก่ ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 คำอธิบายความสามารถด้านการอ่านของงานวิจัย

ความสามารถ	ระดับต้น	ระดับกลาง	ระดับสูง
การอ่านจับรายละเอียด	รู้จำและเข้าใจความหมายตรงของคำ (literal meaning) ในแวดวงที่ใกล้ตัว รู้จำรายละเอียดของเรื่องที่อ่าน (details) ที่มีการใช้ประโยคที่ตรงไปตรงมา เป็นประโยคเดี่ยวหรือประโยคประสมที่ร้อยเรียงกันง่าย ๆ รู้ความหมายของข้อมูลที่ยังคงความหมายเดิมหรือแสดงถึงข้อความเดิม แม้จะมีการกล่าวใหม่ (restatement/paraphrase) โดยอาจกล่าวใหม่โดยใช้คำเหมือน (synonym) คำตรงข้าม (antonym) อย่างง่าย บทอ่านมีการเรียงลำดับความคิดอย่างตรงไปตรงมาและเป็นไปตามลำดับ	รู้จำและเข้าใจความหมายตรงของคำ (literal meaning) ในแวดวงที่ใกล้ตัวมากขึ้น เช่น สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ฯลฯ รู้รายละเอียดของเรื่องที่อ่าน (details) ที่มีการใช้ประโยคที่ซับซ้อนมากขึ้น รู้ความหมายของข้อมูลที่ยังคงความหมายเดิมหรือแสดงถึงข้อความเดิมแม้จะมีการกล่าวใหม่ (restatement/paraphrase) กล่าวใหม่โดยใช้คำเหมือน (synonym) คำตรงข้าม (antonym) สำนวนภาษา (idioms) การใช้โครงสร้างไวยากรณ์ใหม่ (restatement of grammar) บทอ่านมีการเรียงลำดับความคิดซับซ้อนมากขึ้น	รู้จำและเข้าใจความหมายตรงของคำ (literal meaning) ในแวดวงที่หลากหลายมากขึ้น หรือเป็นคำศัพท์เฉพาะวงการ เช่น วาทกรรม ทางสังคม ประเด็นการเมือง ฯลฯ รู้จำรายละเอียดของเรื่องที่อ่าน (details) ที่มีการใช้ประโยคที่ซับซ้อนและหลากหลาย ประโยคเงื่อนไข ฯลฯ รู้ความหมายของข้อมูลที่ยังคงความหมายเดิมหรือแสดงถึงข้อความเดิมแม้จะมีการกล่าวใหม่ (restatement/paraphrase) กล่าวใหม่โดยใช้คำเหมือน (synonym) คำตรงข้าม (antonym) สำนวนภาษา (idioms) การใช้โครงสร้างไวยากรณ์ใหม่ (restatement of grammar) บทอ่านมีการเรียงลำดับความคิดซับซ้อนมาก ขึ้น หรืออาจมีการสลับลำดับความคิดบ้าง

ความสามารถ	ระดับต้น	ระดับกลาง	ระดับสูง
การอ่านจับใจความ	จับประเด็นของย่อหน้าที่ปรากฏประเด็นชัดเจนในตัวบทหรือมีคำบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นประเด็นชัดเจนในตัวบท จับใจความสำคัญของย่อหน้าที่ปรากฏประโยคใจความสำคัญชัดเจนและแยกพลความของย่อหน้าได้ สามารถเข้าใจเนื้อหาและบอกความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ปรากฏคำหรือข้อความที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ลักษณะต่าง ๆ อย่างชัดเจน ซึ่งต้องประมวลจากข้อมูลในย่อหน้าเดียวกัน สามารถเชื่อมโยงคำหรือข้อความกับสิ่งที่กล่าวมาแล้วในเนื้อเรื่องซึ่งอยู่ภายในย่อหน้าเดียวกัน รู้ความคิดรวบยอดของเรื่องซึ่งปรากฏชัดเจนในเรื่องหรือมีคำบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นชัดเจน	จับประเด็นของย่อหน้าที่ปรากฏคำหรือข้อความที่แสดงให้เห็นประเด็นชัดเจน แต่ต้องอาศัยการรวบรวมจากหลายจุดในย่อหน้า จับใจความสำคัญของย่อหน้าที่ปรากฏคำหรือข้อความที่แสดงให้เห็นใจความสำคัญชัดเจน แต่ต้องอาศัยการรวบรวมจากหลายจุดในย่อหน้า สามารถเข้าใจเนื้อหาและบอกความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ปรากฏคำหรือข้อความที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ลักษณะต่าง ๆ อย่างชัดเจน โดยต้องประมวลจากย่อหน้าขนาดยาวหรือประมาณสองย่อหน้า สามารถเชื่อมโยงคำหรือข้อความกับสิ่งที่กล่าวมาแล้วในเนื้อเรื่อง โดยเชื่อมโยงข้อมูลจากย่อหน้าขนาดยาวหรือประมาณสองย่อหน้า	จับประเด็นของย่อหน้าที่ไม่ปรากฏคำหรือข้อความที่แสดงประเด็นชัดเจน ต้องอาศัยการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ หรืออนุมานเพิ่ม จับใจความสำคัญของย่อหน้าที่ไม่ปรากฏคำหรือข้อความที่แสดงใจความสำคัญชัดเจน ต้องอาศัยการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ หรืออนุมานเพิ่ม สามารถเข้าใจเนื้อหาและบอกความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ปรากฏคำหรือข้อความที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ลักษณะต่าง ๆ อย่างชัดเจน ต้องประมวลและอนุมานจากข้อมูลหลายย่อหน้า สามารถเชื่อมโยงคำหรือข้อความกับสิ่งที่กล่าวมาแล้วในเนื้อเรื่อง โดยเชื่อมโยงข้อมูลที่ต้องประมวลและอนุมานจากข้อมูลหลายย่อหน้า โดยสิ่งที่อ้างถึงนั้นมีความเป็นนามธรรม มีจำนวนหลายสิ่ง หรือเป็นเหตุการณ์

ความสามารถ	ระดับต้น	ระดับกลาง	ระดับสูง
	บทอ่านมักเป็นเรื่องง่ายหรือเรื่องใกล้ตัว	รู้ความคิดรวบยอดของเรื่องซึ่งปรากฏคำหรือข้อความที่แสดงให้เห็นชัดเจน แต่ต้องอาศัยการรวบรวมจากหลายจุดในเรื่อง บทอ่านเชิงวิชาการหรือบทอ่านที่มีเนื้อหาเชิงนามธรรมที่มีบริบทช่วยให้เข้าใจเนื้อความ	บทอ่านเชิงวิชาการหรือเรื่องเฉพาะสาขา มีเนื้อหาที่เป็นนามธรรมและมีการลำดับความคิดที่ซับซ้อน
การอ่านตีความ	ตีความสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อผ่านคำ/สำนวนที่ใช้ทั่วไป และมีความหมายสัมพันธ์กับความหมายตรงของคำนั้น เช่น แก้วอี้-ตำแหน่ง เข้าใจเจตนาของผู้เขียนที่แสดงออกโดยตรง เข้าใจอารมณ์ความรู้สึก/น้ำเสียงของผู้เขียนที่ตีความได้จากรูปภาษา เช่น อุปลักษณ์ อุปมา ฯลฯ	ตีความสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อผ่านคำ/สำนวนที่อยู่ในแวดวงที่เฉพาะมากขึ้น เช่น ประเด็นในสังคม สัญลักษณ์ที่อยู่ในบทอ่านใดก็ยังคงหมายความแบบนั้น เช่น สีขาว-ความดี, สีดำ-ความชั่ว, ดอกไม้-ผู้หญิง เข้าใจเจตนาของผู้เขียนทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เข้าใจอารมณ์ความรู้สึก/น้ำเสียงของผู้เขียนที่ตีความจากข้อความหรือบริบทแวดล้อมในบทอ่าน	ตีความสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อผ่านสัญลักษณ์ต่าง ๆ และบริบทแวดล้อมอื่น ๆ ในเชิงสังคม หรือเหตุการณ์บ้านเมืองที่กำลังเป็นประเด็นในสังคม เช่น สถานการณ์การเมืองขณะนั้น หรือเป็นสัญลักษณ์เฉพาะในความหมายของผู้เขียน เช่น ดอกไม้-ความหวังดีประสงคร้าย เข้าใจเจตนาทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ที่ต้องอาศัยบริบทในเชิงสังคมและวัฒนธรรมเพื่อทำความเข้าใจ เข้าใจอารมณ์ความรู้สึก/น้ำเสียงของผู้เขียนที่ตีความโดยอาศัยความรู้เชิงสังคมและวัฒนธรรมในตัวเองประกอบกับความเข้าใจสัญลักษณ์ที่ผู้เขียนใช้

ความสามารถ	ระดับต้น	ระดับกลาง	ระดับสูง
การอ่านอย่างมี วิจักษณ์ญาณ	แยกข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นที่มีคำบ่งชี้ (คำช่วยกริยา เช่น อาจ อาจจะ น่าจะ เชื่อว่า เห็นว่า ควร มักจะ ต้อง ฯลฯ) ให้รู้ได้อย่างชัดเจน อะไรเป็นข้อเท็จจริง อะไรเป็นข้อคิดเห็น ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อความโฆษณา ประชาสัมพันธ์สั้น ๆ โดยพิจารณาจากการใช้ถ้อยคำสำนวนได้ สามารถเชื่อมโยงสาระความรู้ที่ได้จากบทอ่านกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันได้	แยกข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นที่ไม่ปรากฏคำบ่งชี้อย่างชัดเจน แต่ต้องอาศัยถ้อยคำสำนวนที่แสดงอารมณ์ความรู้สึก การแนะนำ การเปรียบเทียบ และอื่น ๆ ใช้ในการช่วยแยกแยะให้รู้ได้ว่าอะไรเป็นข้อเท็จจริง อะไรเป็นข้อคิดเห็น สามารถระบุข้อสรุปของบทอ่านได้ และสามารถบอกได้ว่าอะไรเป็นข้ออ้างที่ผู้เขียนใช้เป็นข้อสนับสนุนของข้อสรุปนั้น ประเมินความน่าเชื่อถือของบทอ่าน แล้วให้เหตุผลจากข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในบทอ่านมาประกอบความคิดเห็นของตนได้ สามารถประยุกต์สาระความรู้ในบทอ่านมาประกอบการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้	แยกข้อความหรือย่อหน้าที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นในบทอ่านขนาดยาวและซับซ้อน สามารถจำแนกข้ออ้างและข้อสรุปของบทอ่าน และสามารถพิจารณาความสอดคล้องของข้ออ้างและข้อสรุปของบทอ่านได้ว่ามีความสอดคล้องกันอย่างสมเหตุสมผลหรือไม่ ประเมินความน่าเชื่อถือของบทอ่านที่มากกว่าหนึ่งแหล่ง (ทั้งบทอ่านที่ไปในทำนองเดียวกัน และบทอ่านที่เขียนในทำนองโต้แย้งกัน) แล้วให้เหตุผลจากข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในบทอ่านมาประกอบความคิดเห็นของตนได้ สามารถประยุกต์สาระความรู้ในบทอ่านหลายแหล่งมาประกอบการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้

จากข้อมูลการแบ่งระดับความสามารถด้านการอ่านของทั้ง PISA และในงานวิจัยนี้ จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกันและสามารถเชื่อมโยงได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบระดับความสามารถด้านการอ่านของ PISA กับงานวิจัย

PISA			งานวิจัย	
ไม่ถึงระดับพื้นฐาน	1c	นักเรียนสามารถเข้าใจและยืนยันความหมายตามตัวอักษรของประโยคอย่างง่ายที่สั้นได้และอ่านเพื่อบอกจุดประสงค์ที่ชัดเจนและเข้าใจง่ายได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยภาระงานที่ระดับนี้จะใช้คำและโครงสร้างของประโยคที่เข้าใจง่าย	จัดรายละเอียดระดับต้น	- รู้จำและเข้าใจความหมายตรงของคำ (literal meaning) ในแวดวงที่ใกล้ตัว - รู้จำรายละเอียดของเรื่องที่อ่าน (details) ที่มีการใช้ประโยคที่ตรงไปตรงมาเป็นประโยคเดียวหรือประโยคประสมที่ร้อยเรียงกันง่าย ๆ - รู้ความหมายของข้อมูลที่ยังคงความหมายเดิมหรือแสดงถึงข้อความเดิมแม้จะมีการกล่าวใหม่ (restatement/paraphrase) โดยอาจกล่าวใหม่โดยใช้คำเหมือน (synonym) คำตรงข้าม (antonym) อย่างง่าย
	1b	นักเรียนสามารถประเมินความหมายตามตัวอักษรของประโยคง่าย ๆ ได้ สามารถตีความตามตัวอักษรในบทอ่านโดยการเชื่อมโยงอย่างง่ายระหว่างข้อมูลที่อยู่ในคำถามและ/หรือในบทอ่านได้ นักเรียนที่ระดับนี้สามารถมองหาข้อมูลชิ้นเดียวในตำแหน่งที่เด่นชัด ข้อมูลที่เขียนไว้อย่างชัดเจน ในหนึ่งประโยค บทอ่านสั้น ๆ หรือรายการอย่างง่ายได้ สามารถเข้าไปค้นหาหน้าต่างเอกสารในชุดของบทอ่านที่มีเนื้อเรื่องเพียงเล็กน้อยได้ เมื่อมีสิ่งชี้บ่งที่ตรงไปตรงมาและมีร่องรอยบ่งบอกอย่างชัดเจน โดยภาระงานที่ระดับ 1b จะชี้ให้นักเรียนพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระงานและบทอ่าน ซึ่งบทอ่านที่ระดับนี้โดยทั่วไปจะสั้นและมีตัวช่วยสำหรับบอกนักเรียน เช่น ให้ข้อมูลซ้ำ มีรูปภาพหรือมีสัญลักษณ์ที่นักเรียนคุ้นเคย อีกทั้งยังมีข้อความอื่นมาบดบังน้อยมาก		

PISA			งานวิจัย	
ระดับพื้นฐาน	1a	นักเรียนสามารถเข้าใจความหมายตามตัวอักษรของประโยคหรือข้อความสั้น ๆ ได้ สามารถรู้ถึงหัวข้อหลักหรือจุดประสงค์ของผู้เขียนในบทอ่านที่มีหัวข้อที่คุ้นเคย สามารถเชื่อมโยงอย่างง่ายระหว่างข้อมูลที่อยู่ติดกัน หรือระหว่างข้อมูลที่ให้ความรู้ที่มีอยู่เดิมได้ นักเรียนสามารถเลือกหน้าต่างเอกสารในชุดของบทอ่านที่มีเนื้อเรื่องเพียงเล็กน้อย เมื่อมีสิ่งชี้บอกที่ตรงไปตรงมา และสามารถระบุข้อมูลหนึ่งหรือหลายชิ้นข้อมูลได้ภายในบทอ่านสั้น ๆ นักเรียนสามารถสะท้อนถึงจุดประสงค์ของภาพรวมและข้อมูลที่มีความสำคัญ (เช่น ใจความสำคัญกับรายละเอียดที่ไม่สำคัญ) ในบทอ่านง่าย ๆ ที่มีร่องรอยบ่งบอกอย่างชัดเจนได้ โดยการะงานส่วนใหญ่ที่ระดับนี้มีร่องรอยบ่งบอกถึงสิ่งที่ให้ทำ วิธีทำ และบอกว่านักเรียนควรให้ความสนใจบทอ่านตรงส่วนไหนบ้าง	จับรายละเอียดระดับกลาง-สูง รู้ความหมายของข้อมูลที่ยังคงความหมายเดิมหรือแสดงถึงข้อความเดิม แม้จะมีการกล่าวใหม่ (restatement/paraphrase) กล่าวใหม่โดยใช้คำเหมือน (synonym) คำตรงข้าม (antonym) สำนวนภาษา (idioms) การใช้โครงสร้างไวยากรณ์ใหม่ (restatement of grammar)	
			จับใจความระดับต้น - จับประเด็นของย่อหน้าที่ปรากฏ ประเด็นชัดเจนในตัวบทหรือมีคำบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นประเด็นชัดเจนในตัวบท - จับใจความสำคัญของย่อหน้าที่ปรากฏ ประโยคใจความสำคัญชัดเจนและแยกผลความของย่อหน้าได้ - รู้ความคิดรวบยอดของเรื่องซึ่งปรากฏชัดเจนในเรื่องหรือมีคำบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นชัดเจน - สามารถเข้าใจเนื้อหาและบอกความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ปรากฏคำหรือข้อความที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ลักษณะต่าง ๆ อย่างชัดเจน ซึ่งต้องประมวลจากข้อมูลในย่อหน้าเดียวกัน - สามารถเชื่อมโยงคำหรือข้อความกับสิ่งที่กล่าวมาแล้วในเนื้อเรื่องซึ่งอยู่ภายในย่อหน้าเดียวกัน	
	2	นักเรียนสามารถบอกใจความสำคัญของบทอ่านที่มีเนื้อเรื่องยาวปานกลางได้ สามารถเข้าใจความสัมพันธ์หรือตีความความหมายโดยใช้การสรุปแบบพื้นฐานที่ได้จากบทอ่านที่มีให้จำกัด เมื่อข้อมูลไม่ได้แสดงไว้อย่างโดดเด่นและ/หรือมีข้อมูลอื่น ๆ ที่ดึงดูดความสนใจไปทางอื่น นักเรียนสามารถเลือกและเข้าถึงหน้าต่างเอกสารในชุดของบทอ่านได้หากมีสิ่งชี้บอกที่ชัดเจนหรือบางครั้งอาจมีหลาย	ตีความระดับต้น - ตีความสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อผ่านคำ/สำนวนที่ใช้ทั่วไป และมีความหมายสัมพันธ์กับความหมายตรงของคำนั้น เช่น แก้อี้-ตำแหน่ง - เข้าใจเจตนาที่เป็นวัจนกรรมตรง (direct speech act)	

PISA		งานวิจัย	
ระดับปานกลาง		สิ่งซับซ้อน และระบุข้อมูลหนึ่งหรือหลายชิ้น ข้อมูลได้โดยใช้หลายเกณฑ์หรือเกณฑ์ บางส่วนที่บอกไว้โดยนัย นักเรียนสามารถสะท้อนถึงจุดประสงค์ของภาพรวมหรือวัตถุประสงค์ของ รายละเอียดเฉพาะบางจุดในบทอ่านที่มีเนื้อเรื่องยาวปานกลางและมีร่องรอยบ่งบอกอย่างชัดเจนได้ สามารถสะท้อนจากภาพทั่วไปหรือลักษณะของแผนภาพ สามารถเปรียบเทียบคำกล่าวอ้างและประเมินเหตุผลที่ใช้สนับสนุนได้หากเป็นข้อความที่สั้นและเขียนไว้อย่างชัดเจน โดยภาระงานที่ระดับ 2 อาจมีการเปรียบเทียบความคล้ายหรือความแตกต่างของสิ่งหนึ่งในบทอ่าน โดยทั่วไปภาระงานด้านการสะท้อนที่ระดับนี้ต้องการให้นักเรียนเปรียบเทียบหรือเชื่อมโยงระหว่างเนื้อเรื่องกับความรู้นอกเนื้อเรื่องที่มาจากประสบการณ์หรือทัศนคติส่วนบุคคล	วิจารณ์ญาณระดับต้น - แยกข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นที่มีค่าบ่งชี้ (คำช่วยกริยา เช่น อาจ อาจจะ น่าจะ เชื่อว่า เห็นว่า ควร มักจะ ต้อง ฯลฯ) ให้รู้ได้อย่างชัดเจนอะไรเป็นข้อเท็จจริง อะไรเป็นข้อคิดเห็น - สามารถเชื่อมโยงสาระความรู้ที่ได้จากบทอ่านกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันได้
	3	นักเรียนสามารถบอกถึงความหมายตามตัวอักษรของบทอ่านที่มีเนื้อเรื่องเดียวหรือหลายเนื้อเรื่องได้โดยเนื้อเรื่องไม่ได้บอกโดยตรงหรือมีร่องรอยที่ซับซ้อนโดยนัย สามารถรวมเนื้อหาเข้าด้วยกันเพื่อสร้างข้อสรุปแบบพื้นฐานหรือขั้นสูง สามารถรวมส่วนต่าง ๆ ของเนื้อเรื่องเข้าด้วยกัน เพื่อหาใจความสำคัญ เข้าใจความสัมพันธ์หรือตีความคำศัพท์หรือวลีตามบริบทเมื่อข้อมูลที่ต้องการใช้อยู่ในหน้าต่างเอกสารเดียวกัน นักเรียนสามารถหาข้อมูลโดยมีสิ่งซับซ้อนโดยนัย และระบุถึงข้อมูลเป้าหมายที่ไม่ได้อยู่ในตำแหน่งที่โดดเด่น และ/หรือมีข้อมูลที่เบี่ยงเบนความสนใจ ในบางกรณี นักเรียนที่ระดับนี้อาจรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลหลายชิ้นได้จากการใช้เกณฑ์	จับใจความระดับกลาง - จับประเด็นของย่อหน้าที่ปรากฏคำหรือข้อความที่แสดงให้เห็นประเด็นชัดเจน แต่ต้องอาศัยการรวบรวมจากหลายจุดในย่อหน้า - จับใจความสำคัญของย่อหน้าที่ปรากฏคำหรือข้อความที่แสดงให้เห็นใจความสำคัญชัดเจน แต่ต้องอาศัยการรวบรวมจากหลายจุดในย่อหน้า - รู้ความคิดรวบยอดของเรื่องซึ่งปรากฏคำหรือข้อความที่แสดงให้เห็นชัดเจน แต่ต้องอาศัยการรวบรวมจากหลายจุดในเรื่อง - สามารถเข้าใจเนื้อหาและบอกความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ปรากฏคำหรือข้อความที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ลักษณะต่าง ๆ อย่างชัดเจน โดยต้องประมวลจากย่อหน้าขนาดยาวหรือประมาณสองย่อ

PISA		งานวิจัย	
		ที่หลากหลาย	หน้า
		นักเรียนสามารถสะท้อนบทอ่าน บางส่วนหรือชุดของบทอ่านที่มีเนื้อเรื่อง เพียงเล็กน้อยเพื่อทำการเปรียบเทียบความ คล้ายหรือความแตกต่างระหว่างมุมมอง ของผู้เขียนหลายคนจากข้อมูลที่ชัดเจน ภาระงานด้านการสะท้อนที่ระดับนี้ ต้องการให้นักเรียนทำการเปรียบเทียบ สร้างคำอธิบาย หรือประเมินลักษณะ สำคัญของบทอ่าน โดยภาระงานด้านการ สะท้อนบางงานต้องการให้นักเรียนแสดง ความเข้าใจในรายละเอียดของบทอ่าน บางส่วนที่มีหัวข้อที่นักเรียนคุ้นเคย แต่ใน บางกรณีอาจมีภาระงานที่ต้องการความ เข้าใจเบื้องต้นในเนื้อหาที่ไม่นักเรียน คุ้นเคยด้วย	- สามารถเชื่อมโยงคำหรือข้อความกับสิ่ง ที่กล่าวมาแล้วในเนื้อเรื่อง โดยเชื่อมโยง ข้อมูลจากย่อหน้าขนาดยาวหรือประมาณ สองย่อหน้า
		โดยภาระงานที่ระดับ 3 ต้องการให้ นักเรียนพิจารณาลักษณะสำคัญต่าง ๆ ใน การเปรียบเทียบความคล้าย ความ แตกต่าง หรือจัดกลุ่มข้อมูล โดยข้อมูลที่ ต้องการบางทีอาจจะไม่เห็นเด่นชัดหรือ อาจมีข้อมูลอื่น ๆ อยู่ด้วยในปริมาณหนึ่ง ซึ่งโดยทั่วไปบทอ่านในระดับนี้อาจมี ข้อความที่เป็นอุปสรรคอื่น ๆ รวมอยู่ด้วย เช่น แนวคิดที่ตรงข้ามกับความคาดหมาย หรือการใช้คำในเชิงปฏิเสธ	ตีความ ระดับกลาง - ตีความสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อผ่านคำ/ สำนวนที่อยู่ในแฉดวงที่เฉพาะมากขึ้น เช่น ประเด็นในสังคม สัญลักษณ์ที่อยู่ในบทอ่าน ใดก็ยังคงหมายความว่าแบบนั้น เช่น สีขาว- ความดี, สีดำ-ความชั่ว, ดอกไม้-ผู้หญิง - เข้าใจเจตนาที่เป็นทั้งวัจนกรรมตรง (direct speech act) และวัจนกรรมอ้อม (indirect speech act) - เข้าใจอารมณ์ความรู้สึก/น้ำเสียงของ ผู้เขียนที่ตีความจากข้อความหรือบริบท แวดล้อมในบทอ่าน
			วิจารณ์ญาณ ระดับต้น - ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อความ โฆษณา ประชาสัมพันธ์สั้น ๆ โดยพิจารณา จากการใช้ถ้อยคำสำนวนได้

PISA		งานวิจัย	
	4	นักเรียนสามารถเข้าใจในข้อเขียนที่ค่อนข้างยาวในบทอ่านที่มีเนื้อเรื่องเดียวหรือหลายเนื้อเรื่อง สามารถตีความถึงความหมายของภาษาที่มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยในบางส่วนของบทอ่านโดยพิจารณาเทียบกับบทอ่านทั้งหมดโดยรวมด้วย โดยในภาระงานด้านการตีความ นักเรียนสามารถแสดงถึงความเข้าใจหรือใช้หมวดหมู่เฉพาะได้ สามารถเปรียบเทียบมุมมองต่าง ๆ และลงข้อสรุปจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่งได้ นักเรียนสามารถค้นหา ระบุ และรวบรวมข้อมูลหลายชิ้นที่ปะปนอยู่กับตัวलगอื่น ๆ ที่เป็นไปได้ สามารถสร้างข้อสรุปจากข้อความในภาระงานเพื่อประเมินความเกี่ยวข้องของข้อมูลที่เป็นเป้าหมาย สามารถจัดการกับภาระงานที่ต้องจดจำซึ่งอยู่ในบริบทก่อนหน้าได้ นอกจากนี้ นักเรียนที่ระดับนี้ยังสามารถประเมินความสัมพันธ์ระหว่างข้อความเฉพาะกับจุดยืนหรือการสรุปของบุคคลเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องนั้น ๆ สามารถสะท้อนถึงกลยุทธ์ที่ผู้เขียนใช้ในการสื่อถึงประเด็นต่าง ๆ จากลักษณะเด่นของบทอ่าน (เช่น ชื่อเรื่อง และภาพประกอบ) สามารถเปรียบเทียบความคล้ายหรือความแตกต่างของคำกล่าวอ้างที่แสดงอยู่อย่างชัดเจนในบทอ่านที่มีหลายเนื้อเรื่องและประเมินความน่าเชื่อถือขอแหล่งข้อมูลโดยใช้เกณฑ์ที่มีอยู่อย่างชัดเจน โดยบทอ่านที่ระดับ 4 ส่วนใหญ่จะมีเนื้อเรื่องยาวมากและซับซ้อนโดยเนื้อหาและรูปแบบอาจไม่เป็นไปตามมาตรฐานทั่วไป ซึ่งในหลายภาระงานจะเป็นสถานการณ์ที่ต้องใช้บทอ่านที่มีหลายเนื้อเรื่อง โดยภาระงานและบทอ่านต่าง ๆ	- จับประเด็นของย่อหน้าที่ไม่ปรากฏคำหรือข้อความที่แสดงประเด็นชัดเจน ต้องอาศัยการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ หรืออนุมานเพิ่ม - จับใจความสำคัญของย่อหน้าที่ไม่ปรากฏคำหรือข้อความที่แสดงใจความสำคัญชัดเจน ต้องอาศัยการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ หรืออนุมานเพิ่ม - สามารถเข้าใจเนื้อหาและบอกความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ไม่ปรากฏคำหรือข้อความที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ลักษณะต่าง ๆ อย่างชัดเจน ต้องประมวลและอนุมานจากข้อมูลหลายย่อหน้า - สามารถเชื่อมโยงคำหรือข้อความกับสิ่งที่กล่าวมาแล้วในเนื้อเรื่อง โดยเชื่อมโยงข้อมูลที่ต้องประมวลและอนุมานจากข้อมูลหลายย่อหน้า โดยสิ่งที่อ้างอิงถึงนั้นมีความเป็นนามธรรม มีจำนวนหลายสิ่ง หรือเป็นเหตุการณ์
		จับใจความระดับสูง	- ตีความสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อผ่านสัญลักษณ์ต่าง ๆ และบริบทแวดล้อมอื่น ๆ ในเชิงสังคมหรือเหตุการณ์บ้านเมืองที่กำลังเป็นประเด็นในสังคม เช่น สถานการณ์การเมืองขณะนั้น หรือเป็นสัญลักษณ์เฉพาะในความหมายของผู้เขียน เช่น ดอกไม้-ความหวังดีประสงคร้าย - เข้าใจเจตนาที่เป็นทั้งวัจนกรรมตรง (direct speech act) และวัจนกรรมอ้อม (indirect speech act) ที่ต้องอาศัยบริบทในเชิงสังคมและวัฒนธรรมเพื่อทำความเข้าใจ - เข้าใจอารมณ์ความรู้สึก/น้ำเสียงของผู้เขียนที่ตีความโดยอาศัยความรู้เชิงสังคมและวัฒนธรรมในดับทประกอบกับความเข้าใจสัญลักษณ์ที่ผู้เขียนใช้

PISA			งานวิจัย	
		จะมีร่องรอยที่ซับซ้อนโดยนัยหรือบอกแบบอ้อม ๆ		- แยกข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นที่ไม่ปรากฏค่าบ่งชี้อย่างชัดเจน แต่ต้องอาศัยถ้อยคำสำนวนที่แสดงอารมณ์ความรู้สึก การแนะนำ การเปรียบเทียบ และอื่น ๆ ใช้ในการช่วยแยกแยะให้รู้ได้ว่าอะไรเป็นข้อเท็จจริง อะไรเป็นข้อคิดเห็น - สามารถระบุข้อสรุปของบทอ่านได้ และสามารถบอกได้ว่าอะไรเป็นข้ออ้างที่ผู้เขียนใช้เป็นข้อสนับสนุนของข้อสรุปนั้น - ประเมินความน่าเชื่อถือของบทอ่าน แล้วให้เหตุผลจากข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในบทอ่านมาประกอบความคิดเห็นของตนได้
ระดับสูง	5	นักเรียนสามารถเข้าใจบทอ่านที่มีเนื้อเรื่องยาวมากโดยสรุปได้ว่าข้อมูลส่วนใดที่เกี่ยวข้อง แม้ว่าข้อมูลที่สนใจอาจถูกมองข้ามได้ง่าย สามารถบอกถึงที่มาหรือใช้เหตุผลในรูปแบบอื่นจากความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกินกว่าสิ่งต่าง ๆ ที่ได้อ่าน และยังสามารถตอบคำถามทางอ้อมโดยการสรุปความสัมพันธ์ระหว่างคำถามกับข้อมูลหนึ่งขึ้นหรือหลายขึ้นที่กระจายอยู่ภายในหรือระหว่างบทอ่านที่มีหลายเนื้อเรื่องหรือหลายแหล่งข้อมูล ภาระงานด้านการสะท้อนต้องการให้นักเรียนสร้างหรือประเมินสมมติฐานจากข้อมูลเฉพาะบางอย่าง สามารถเห็นความแตกต่างระหว่างเนื้อหาและจุดประสงค์หรือระหว่างข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นในข้อความที่ซับซ้อนหรือที่เป็นนามธรรมได้ สามารถประเมินความเป็นกลางหรือความลำเอียงจากร่องรอยที่แสดงอย่างชัดเจนหรือโดยนัยในเนื้อหา และ/หรือแหล่งของข้อมูล สามารถสร้างข้อสรุปจากคำกล่าวอ้างที่เชื่อถือได้หรือข้อสรุปที่มีอยู่ในเนื้อเรื่องได้ ในลักษณะการอ่านทุกด้าน ภาระงานที่ระดับ 5 โดยทั่วไปจะเกี่ยวข้องกับการจัดการกับแนวคิดที่เป็นนามธรรมหรือแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ขัดแย้งกับความรู้สึก ซึ่งต้องดำเนินการหลายขั้นตอนถึงจะสำเร็จ เพื่อไปสู่เป้าหมาย นอกจากนี้ ภาระงานที่ระดับนี้ยังต้องการให้นักเรียนจัดการกับบทอ่านที่มีเนื้อเรื่องยาวหลายเนื้อเรื่อง โดยต้องอ่านสลับไปมาเพื่อเปรียบเทียบความคล้ายหรือความแตกต่างของข้อมูล	วิจารณ์ญาณระดับกลาง	

PISA		งานวิจัย	
	นักเรียนสามารถเข้าใจบทอ่านที่มีเนื้อเรื่องยาวมากและเป็นนามธรรมซึ่งมีข้อมูลที่น่าสนใจซ่อนอยู่และมีความเชื่อมโยงกับภาระงานโดยอ้อม สามารถเปรียบเทียบความคล้ายหรือความแตกต่างและบูรณาการข้อมูลหลายแหล่งที่อาจมีมุมมองที่ขัดแย้งกัน หรือลงข้อสรุปจากข้อมูลส่วนต่าง ๆ ที่ไม่ต่อเนื่องกันซึ่งต้องใช้หลักเกณฑ์หลายขั้นตอนและพิจารณาว่าจะใช้ข้อมูลทีสรุปได้อย่างไร นักเรียนที่ระดับ 6 สามารถสะท้อนเนื้อหาที่สัมพันธ์กับแหล่งที่มาของบทอ่านได้อย่างลึกซึ้งหรือใช้เกณฑ์ที่นอกเหนือจากที่ระบุในบทอ่านได้ สามารถเปรียบเทียบความคล้ายหรือความแตกต่างของบทอ่านตลอดทั้งเรื่อง สามารถหาและแก้ไขความคลาดเคลื่อนหรือความขัดแย้งระหว่างเนื้อเรื่อง โดยการวินิจฉัยแหล่งที่มาของข้อมูล เนื้อเรื่องที่มีส่วนเกี่ยวข้องชัดเจนหรือมีเหตุผลสำคัญ และร่องรอยที่บอกเป็นนัยไปสู่ความถูกต้องของข้อมูลอื่น ๆ โดยทั่วไปภาระงานที่ระดับ 6 ต้องการให้นักเรียนวางแผนอย่างละเอียดถี่ถ้วน ใช้หลายเกณฑ์ร่วมกันในการสร้างข้อสรุปที่เชื่อมโยงภาระงานกับบทอ่าน บทอ่านที่ระดับนี้มีเนื้อเรื่องเดียวหรือหลายเนื้อเรื่องที่มีทั้งความซับซ้อนหรือเป็นนามธรรม รวมถึงมีหลายมุมมองหรืออาจเป็นมุมมองที่ขัดแย้งกัน ข้อมูลที่ต้องการอาจซ่อนอยู่ในรายละเอียดโดยอาจอยู่ภายในบทอ่านที่มีเนื้อเรื่องเดียวหรือหลายเนื้อเรื่อง และอาจไม่โดดเด่นเนื่องจากมีข้อมูลอื่น ๆ แสดงอยู่ด้วยมากมาย	6	นักวิจัย - แยกข้อความหรือย่อหน้าที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นในบทอ่านขนาดยาวและซับซ้อน - สามารถจำแนกข้ออ้างและข้อสรุปของบทอ่าน และสามารถพิจารณาความสอดคล้องของข้ออ้างและข้อสรุปของบทอ่านได้ว่ามีความสอดคล้องกันอย่างไร สมเหตุสมผลหรือไม่ - ประเมินความน่าเชื่อถือของบทอ่านที่มากกว่าหนึ่งแหล่ง (ทั้งบทอ่านที่ไปในทำนองเดียวกันและบทอ่านที่เขียนในทำนองโต้แย้งกัน) แล้วให้เหตุผลจากข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในบทอ่านมาประกอบความคิดเห็นของตนได้ - สามารถประยุกต์สาระความรู้ในบทอ่านหลายแหล่งมาประกอบการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้
		วิจารณ์ญาณระดับสูง	

คณะผู้วิจัยได้แบ่งระดับความสามารถด้านการอ่านออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ การอ่านจับรายละเอียด การอ่านจับใจความ การอ่านตีความ และการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ นอกจากนี้ยังได้มีการจำแนกระดับความสามารถด้านการอ่านดังกล่าวตามความยากง่าย โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับต้น ระดับกลาง ระดับสูง การแบ่งประเภทความสามารถด้านการอ่านและการจำแนกระดับความสามารถเช่นนี้น่าจะช่วยให้ครู หรือผู้สอน ซึ่งเป็นผู้นำกรอบแนวคิดทฤษฎีไปต่อยอดในการสร้างเครื่องมือเสริมการอ่านเกิดความเข้าใจได้ง่ายมากขึ้น อันจะส่งผลให้สามารถสร้างเครื่องมือเสริมการอ่านที่มีประสิทธิภาพได้ต่อไป

3. ประเภทของบทอ่าน

ในการสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาการอ่านนั้น ผู้เข้าอบรมจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับการคัดเลือกบทอ่าน เพราะบทอ่านแต่ละประเภทจะมีลักษณะเฉพาะซึ่งผู้อ่านควรต้องทำความเข้าใจในความแตกต่าง เพื่อทราบว่บทอ่านแต่ละประเภทเหมาะกับการนำไปใช้ประเมินความสามารถด้านการอ่านแบบใด ซึ่งจะช่วยให้สามารถประเมินผลลัพธ์ความเข้าใจของผู้อ่านได้ตรงตามวัตถุประสงค์

การแบ่งประเภทบทอ่านนั้นมีการแบ่งหลายลักษณะ อาจแบ่งตามลักษณะเนื้อหา เช่น ความเรียง ไม่ใช่ความเรียง แบ่งตามการมีหรือไม่มีฉันทลักษณ์ เช่น ร้อยแก้ว ร้อยกรอง แบ่งตามขนาดความสั้นยาวของเนื้อหา เช่น ขนาดสั้น ขนาดกลาง ขนาดยาว แบ่งตามจุดประสงค์ในการนำเสนอ เช่น การโน้มน้าว การให้ข้อมูล การเล่าเรื่อง การอธิบาย การประเมินคุณค่า ฯลฯ

ในการอบรมครั้งนี้ มุ่งเน้นการสร้างบทอ่านให้วัดความสามารถด้านการอ่านตามวัตถุประสงค์ในการนำเสนอ 6 ประเภท ได้แก่

1. การให้ข้อมูล (Informative)
2. การเล่าเรื่อง (Narrative)
3. การบอกกระบวนการหรือวิธีปฏิบัติ (Procedural)
4. การบรรยาย (Descriptive)
5. การแสดงทรรศนะ (Argumentative)
6. การประเมินคุณค่า (Evaluative)

3.1 การให้ข้อมูล (Informative)

บทอ่านประเภทการให้ข้อมูล (Informative) (Grabe & Stoller, 2002; Lapp et al., 2013) คือ บทอ่านที่มุ่งเน้นการให้ข้อมูลหรือความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยนำเสนอข้อเท็จจริง สถิติ หรือข้อมูลที่เป็นประโยชน์ โดยไม่มีการแสดงความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน บทอ่านประเภทการให้ข้อมูลมุ่งเน้นการให้ข้อมูลมักใช้ภาษาที่ชัดเจนและเป็นกลาง มักมีการจัดระเบียบข้อมูลอย่างมีระบบ ตัวอย่างของบทอ่านที่มุ่งเน้นการให้ข้อมูล เช่น บทความทางวิชาการ สารคดี สารานุกรม ฯลฯ

ตัวอย่างบทอ่าน : การให้ข้อมูล

ภาวะเรือนกระจก หรือ ปรากฏการณ์เรือนกระจก (Greenhouse Effect) คือ การที่โลกถูกห่อหุ้มด้วยก๊าซเรือนกระจกที่เป็นองค์ประกอบของบรรยากาศโลก ก๊าซเหล่านี้ดูดคลื่นรังสีความร้อนไว้ในเวลากลางวัน แล้วค่อย ๆ แผ่รังสีความร้อนออกมาในเวลากลางคืน ทำให้อุณหภูมิในบรรยากาศโลกไม่เปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน หากไม่มีก๊าซเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศ จะทำให้อุณหภูมิในตอนกลางวันนั้นร้อนจัดและในตอนกลางคืนนั้นหนาวจัด เป็นผลทำให้ระดับอุณหภูมิพื้นผิวโลกเฉลี่ยสูงขึ้น

ภาวะเรือนกระจกเป็นการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิความร้อนที่เป็นไปตามกระบวนการธรรมชาติ คือ การที่ชั้นบรรยากาศดูดกลืนรังสีคลื่นยาวช่วงอินฟราเรดที่แผ่ออกมาจากพื้นผิวโลก แล้วคายพลังงานความร้อนปกคลุมให้ความอบอุ่นแก่โลก ทำให้โลกไม่เย็นจัดในเวลากลางคืน ภาวะเรือนกระจกช่วยรักษาสภาพสมดุลทางอุณหภูมิไว้ได้ จึงมีวัฏจักรน้ำ อากาศ และฤดูกาลต่าง ๆ ดำเนินไปอย่างสมดุลเอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิต ภาวะเรือนกระจก เปรียบเสมือนกรอบกระจกที่คอยควบคุมอุณหภูมิและวัฏจักรต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างสมดุล

อีกนัยหนึ่ง ภาวะเรือนกระจก คือ ภาวะที่ชั้นบรรยากาศของโลกกระทำตัวเสมือนกระจก ที่ยอมให้รังสีคลื่นสั้นผ่านลงมายังผิวโลกได้ แต่จะดูดกลืนรังสีคลื่นยาวช่วงอินฟราเรดที่แผ่ออกมาจากพื้นผิวโลกเอาไว้ จากนั้นก็จะคายพลังงานความร้อนให้กระจายอยู่ภายใน ชั้นบรรยากาศและพื้นผิวโลก จึงเปรียบเสมือนกระจกที่ปกคลุมผิวโลกให้มีภาวะสมดุลทางอุณหภูมิ และเหมาะสมต่อสิ่งมีชีวิตบนผิวโลก แต่ในปัจจุบันมีก๊าซบางชนิดสะสมอยู่ในชั้นบรรยากาศมากเกินไปจนสมดุล ซึ่งก๊าซเหล่านี้สามารถดูดกลืนรังสีคลื่นยาวช่วงอินฟราเรดและคายพลังงานความร้อนได้ดี พื้นผิวโลกและชั้นบรรยากาศจึงมีอุณหภูมิสูงขึ้น ส่งผลกระทบต่อสภาพภูมิอากาศของโลกและสิ่งมีชีวิต

ดัดแปลงจาก <https://dmcrth.dmcg.go.th/manpro/detail/11697/>

ตัวอย่างข้างต้นเป็นบทความวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับภาวะเรือนกระจกที่มุ่งเน้นการให้ข้อมูลความรู้แก่ผู้อ่าน หากสังเกตลักษณะทางภาษาจะเห็นว่า มีการใช้ภาษาที่ชัดเจน ไม่มีการใช้ถ้อยคำที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกของผู้เขียน เป็นการให้ข้อเท็จจริงที่มีการใช้คำศัพท์เฉพาะ

3.2 การเล่าเรื่อง (Narrative)

บทอ่านประเภทการเล่าเรื่อง (Narrative) (Carter & Long, 1991; Ritivoi, 2016) คือ บทอ่านที่มุ่งเน้นการบรรยายเรื่องราวหรือเหตุการณ์ ทั้งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงหรือเรื่องราวที่แต่งขึ้นตามจินตนาการ โดยมักจะมีโครงเรื่องที่ชัดเจน มีตัวละคร มีการเริ่มต้น มีปมปัญหา และมีการคลี่คลายปมปัญหานั้น บางครั้ง

อาจมีการให้แง่คิดหรือคติเตือนใจ บทอ่านที่มุ่งเน้นการเล่าเรื่องมักใช้คำที่แสดงลำดับเวลา ใช้คำบรรยายที่ช่วยให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนอยู่ในเหตุการณ์ มักมีตัวละครและการสร้างอารมณ์หรือความตื่นเต้น ตัวอย่างของบทอ่านที่มุ่งเน้นการเล่าเรื่อง เช่น นิยาย เรื่องสั้น ประสบการณ์ส่วนตัว นิทาน ฯลฯ

ตัวอย่างบทอ่าน : การเล่าเรื่อง

กาลครั้งหนึ่ง หนูเมืองได้ไปเยี่ยมลูกพี่ลูกน้องที่ชนบท ลูกพี่ลูกน้องของมันเป็นหนูที่เป็นกันเองและมันรักมิตรเช่นหนูเมืองมาก ดังนั้นมันจึงให้การต้อนรับอย่างอบอุ่น

หนูนาให้หนูเมืองกินทั้งถั่ว เนยแข็ง และขนมปังอย่างไม่อั้น หนูเมืองประหลาดใจกับอาหารพวกนี้จึงพูดว่า “ญาติที่รักข้าไม่เข้าใจเลย เจ้าทนกินอาหารกระจอก ๆ พวกนี้ได้อย่างไร เอาเถอะข้าคิดว่านั้นเป็นเพราะเจ้าคงไม่อาจหวังอะไรที่ดีกว่านี้ได้ มากับข้าสิ แล้วข้าจะแสดงให้เห็นวิถีการใช้ชีวิต ถ้าเจ้าได้อยู่ในเมืองสักอาทิตย์ เจ้าจะแปลกใจว่าเคยทนกับสภาพชีวิตในชนบทได้อย่างไร”

ไม่นานนักหนูสองตัวก็เดินทางเข้าเมือง และสุดท้ายทั้งคู่มาถึงบ้านพักของหนูเมืองในตอนดึก “เจ้าคงอยากได้เครื่องดื่มช่วยให้สดชื่นกระปรี้กระเปร่าหลังจากที่เดินทางมาแสนไกล” เจ้าหนูเมืองพูดอย่างสุภาพและพาเพื่อนหนูไปยังห้องอาหารที่ใหญ่โต ที่นั่นพวกมันได้พบเศษอาหารที่เหลืออยู่จากงานเลี้ยงชั้นเลิศ เจ้าหนูสองตัวไม่รอช้า รีบกินเค้กเยลลี่ รวมถึงของอร่อยอื่น ๆ อีกมากมาย ทันใดนั้นเอง ทั้งสองก็ได้ยินเสียงเห่าหอน “อะไรนะ” หนูนาถาม “ก็แค่พวกหมาเท่านั้น” หนูเมืองตอบ “เท่านั้นหรือ!” หนูนาร้อง “ข้าไม่ชอบเสียงดนตรีแบบนี้ในระหว่างอาหารเย็นเลย” แล้วประตูก็เปิดออกสุนัขตัวใหญ่สองตัววิ่งเข้ามาเจ้าหนูสองตัวจึงต้องรีบกระโดดลงมาแล้ววิ่งหนีไป “ลาก่อนญาติที่รัก” เจ้าหนูนาเอ่ย “เฮ้ย ทำไมไม่รีบกลับนักละ” “อืม” เจ้าหนูนาตอบ “ข้ายอมกินถั่ว ในความสงบ ดีกว่ากินเค้กในความหวาดกลัว”

ดัดแปลงจาก https://www.kalyanamitra.org/th/Aesop_detail.php?page=2238

ตัวอย่างข้างต้นเป็นนิทานอีสปเรื่อง “หนูเมืองกับหนูนา” ซึ่งเป็นการเล่าเรื่องที่เกิดจากจินตนาการของผู้เขียน มีการเริ่มต้นของเรื่อง ปมปัญหา และการคลี่คลาย มีตัวละครคือ หนูนาและหนูเมือง หากสังเกตลักษณะทางภาษาจะเห็นว่าการใช้คำที่แสดงลำดับเวลา เช่น กาลครั้งหนึ่ง ไม่นานนัก ทันใดนั้นเอง แล้ว ฯลฯ มีการใช้คำกริยาที่แสดงถึงการกระทำของตัวละคร มีการใช้บทสนทนา

3.3 การบอกกระบวนการหรือวิธีปฏิบัติ (Procedural)

บทอ่านประเภทการบอกกระบวนการหรือวิธีปฏิบัติ (Procedural) (Sweller, 1988) คือ บทอ่านที่มุ่งเน้นการอธิบายขั้นตอนการดำเนินการหรือการทำสิ่งต่าง ๆ หรือดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นลำดับเพื่อให้ผู้อ่านสามารถทำตามได้

บทอ่านที่มุ่งเน้นการบอกกระบวนการหรือวิธีปฏิบัติจะต้องเป็นการเขียนอธิบายอย่างชัดเจนเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์หรือขั้นตอนการดำเนินการ บทอ่านประเภทนี้จึงต้องมีการใช้ภาษาที่ชัดเจน และต้องจัดลำดับขั้นตอนการปฏิบัติตามหรือการนำเสนอข้อมูลให้ถูกต้องครบถ้วน ไม่มีเนื้อหาข้ามไปมาหรือสลับลำดับขั้นตอน ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านสับสนและอาจส่งผลให้ดำเนินการผิดพลาดได้ นอกจากนี้ต้องมีเนื้อหาที่อธิบายขั้นตอนแต่ละขั้นตอนอย่างละเอียดต่อเนื่องตามลำดับ เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนแรกไปจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ

บทอ่านที่มุ่งเน้นการบอกกระบวนการหรือวิธีปฏิบัติมักใช้คำกริยาในรูปคำสั่ง เช่น ตัด, ประกอบ และมีการใช้คำเพื่อแสดงลำดับเหตุการณ์อย่างชัดเจน เช่น ก่อนอื่น, ต่อมา, สุดท้าย ฯลฯ มักใช้รูปแบบรายการหรือการแบ่งย่อหน้าเพื่อให้ผู้อ่านทำตามได้ง่าย ตัวอย่างของบทอ่านที่มุ่งเน้นการบอกกระบวนการ ขั้นตอน หรือวิธีปฏิบัติ เช่น สูตรอาหาร คู่มือการใช้งาน คำแนะนำการปฏิบัติงาน ฯลฯ

ตัวอย่างบทอ่าน : การบอกกระบวนการหรือวิธีการปฏิบัติ

แกงส้มโสดไข่ชะอม

เมนูแกงส้มไข่ชะอมถือเป็นหนึ่งในเมนูยอดฮิตของใครหลาย ๆ คนเลยทีเดียว วันนี้จึงอยากแนะนำวิธีการทำแกงส้มไข่ชะอมแบบใหม่ นั่นก็คือ “แกงส้มโสดไข่ชะอม” เมนูไข่ชะอมแบบหนานุ่มกับซอสแกงส้มชุ่มฉ่ำ รับรองเลยว่าเปิดประสบการณ์ใหม่ของการกินแกงส้มที่ไม่เคยกินจากที่ไหนมาก่อน

ขั้นแรก ผสมไข่และใบชะอมเข้าด้วยกัน ปั่นรสด้วยน้ำปลาตามใจชอบ แล้วนำใส่พิมพ์ จากนั้นนำไปอบที่อุณหภูมิ 120 องศาเซลเซียสจนกว่าจะสุก ต่อมานำพริกแกงส้มละลายกับน้ำเปล่า ตั้งไฟ เมื่อเดือดให้ใส่เนื้อกุ้งลงไปต้มจนพอสุก ปั่นรสด้วยน้ำปลา น้ำมะนาว และน้ำมะขามเปียก แล้วกรองแยกน้ำพริกแกงส้มและเนื้อกุ้ง จากนั้นนำน้ำแกงส้มที่กรองไว้มาตั้งไฟ ใส่แป้งข้าวโพดผสมน้ำเปล่าลงไป คนจนพอข้นหนืด ขั้นตอนต่อไปนำไข่ชะอมออกจากพิมพ์แล้วนำไปจี่ในกระทะจนเปลี่ยนเป็นสีเหลืองทอง สุดท้ายนำไปจัดจาน แต่งด้วยเนื้อกุ้ง ราดซอสแกงส้ม เพียงเท่านี้เมนู “แกงส้มโสดไข่ชะอม” ก็พร้อมเสิร์ฟให้ได้ลิ้มรสกันแล้ว

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการบอกวิธีการทำแกงส้มโหดโต๊ะชะอม ซึ่งมีการนำเสนอขั้นตอนอย่างเป็นลำดับ สังกัดได้จากการใช้คำเชื่อม “ขั้นแรก” “แล้ว” “จากนั้น” “ต่อมา” “เมื่อ” “แล้ว” “ขั้นตอนต่อไป” “สุดท้าย”

3.4 การบรรยาย (Descriptive)

บทอ่านประเภทการบรรยาย (Descriptive) (Zwaan & Radvansky, 1998) คือ บทอ่านที่มุ่งเน้นการ บรรยายถึงสิ่งของ บุคคล หรือสถานที่ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถจินตนาการถึงสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารได้ ลักษณะภาษาที่ปรากฏในบทอ่านประเภทการบรรยายมักเป็นภาษาที่แสดงรายละเอียดได้อย่างเด่นชัด มักใช้ คำเพื่อบรรยายสิ่งต่าง ๆ อาจมีการใช้ภาพพจน์ เช่น อุปมา อุปลักษณ์ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพอย่างชัดเจนหรือ เกิดจินตภาพ ตัวอย่างของบทอ่านที่มุ่งเน้นการบรรยาย เช่น การบรรยายรายละเอียดสินค้า การบรรยาย สถานที่ในนิยาย การบรรยายในบทความท่องเที่ยว ฯลฯ

ตัวอย่างบทอ่าน : การบรรยาย

ร้านกาแฟแห่งความทรงจำ

ท่ามกลางความวุ่นวายของเมืองใหญ่ มีร้านกาแฟเล็ก ๆ แห่งหนึ่งซ่อนตัวอยู่ราวกับเป็นสถานที่ลับ สำหรับผู้ที่แสวงหาความสงบสุข ตั้งแต่ก้าวแรกที่เดินเข้าใกล้ร้าน กลิ่นหอมของกาแฟคั่วบดก็ลอยมาต้อนรับ ราวกับเชิญชวนให้เข้าไปสัมผัสบรรยากาศแสนอบอุ่น ประตูไม้เก่าที่ประดับด้วยป้ายเขียนด้วยลายมือดูเรียบง่าย แต่กลับเต็มไปด้วยเสน่ห์ ภายนอกร้านมีต้นไม้เขียวขจี และกระถางดอกไม้เล็ก ๆ ที่จัดวางอย่างเป็น ระเบียบ ให้ความรู้สึกเหมือนสวนลับที่ร่มรื่น

เมื่อเปิดประตูเข้าไป เสียงกระดิ่งเล็ก ๆ ดังขึ้นอย่างแผ่วเบา ก่อนจะพบกับบรรยากาศภายในที่อบอุ่น ไปด้วยกลิ่นหอมของกาแฟและขนมอบสดใหม่ แสงแดดอ่อน ๆ ส่องผ่านหน้าต่างกระจกใสบานใหญ่ ทอดเงา บนโต๊ะไม้ที่มีร่องรอยของกาลเวลา ให้ความรู้สึกอบอุ่นและเป็นกันเอง แก้วแต่ละตัวไม่เหมือนกัน แต่กลับเข้า กันได้อย่างลงตัว บางตัวเป็นไม้สีเข้มดูขรุขระ บางตัวเป็นเหล็กสโตนวอลล์ ทำให้รู้สึกเหมือนกำลังนั่งอยู่ในร้าน กาแฟเล็ก ๆ ที่เต็มไปด้วยเรื่องราว

ผนังของร้านถูกประดับด้วยภาพวาดสีน้ำและภาพถ่ายเก่าแก่ ซึ่งดูเหมือนจะเป็นผลงานของลูกค้านี้หรือ เจ้าของร้านที่รักในศิลปะ มุมหนึ่งของร้านมีชั้นวางหนังสือที่เต็มไปด้วยนวนิยายและบทกวี บางเล่มเก่าจน กระดาษเริ่มเปลี่ยนสี แต่กลับดูมีเสน่ห์ในแบบของมันเอง โต๊ะใกล้หน้าต่างเป็นมุมที่ได้รับความนิยมที่สุด ลูกค้าย

หลายคนนั่งจิบกาแฟเงียบ ๆ พร้อมกับหนังสือเล่มโปรด หรือบางคนใช้เวลาครุ่นคิดพร้อมสมุดบันทึกที่เปิดค้างไว้

เสียงเพลงแจ๊สเบา ๆ คลอไปกับเสียงเครื่องชงกาแฟที่ดังก้องเป็นจังหวะ ทุกอย่างในร้านดูเหมือนดำเนินไปอย่างช้า ๆ ราวกับโลกภายนอกไม่อาจเร่งรัดเวลาภายในนี้ได้ เจ้าของร้านเป็นชายวัยกลางคนที่มีรอยยิ้มอบอุ่น เสิร์ฟกาแฟให้ลูกค้าพร้อมบทสนทนาเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ทำให้รู้สึกเหมือนได้กลับมาที่บ้าน

ร้านกาแฟแห่งนี้ไม่ใช่เพียงแค่สถานที่สำหรับดื่มกาแฟ แต่เป็นพื้นที่สำหรับความทรงจำ การค้นหาแรงบันดาลใจ และการหยุดพักจากความเร่งรีบของชีวิต เมื่อละเลียดจิบกาแฟอุ่น ๆ สักแก้ว ท่ามกลางบรรยากาศที่เต็มไปด้วยกลิ่นอายแห่งความอบอุ่น ใครเล่าจะไม่ตกหลุมรักร้านกาแฟแห่งนี้...

(OpenAI, 2023)

จากตัวอย่าง เป็นบทอ่านที่มุ่งเน้นการพรรณนาสถานที่และบรรยากาศของร้านกาแฟ ผู้เขียนมุ่งเน้นให้ผู้อ่านจินตนาการถึงร้านกาแฟเล็ก ๆ ที่เต็มไปด้วยความอบอุ่นและเสน่ห์เฉพาะตัว มีการขยายความเพื่อให้รายละเอียดและใช้โวหารภาพพจน์ เช่น อุปมาและบุคลาธิษฐาน เพื่อสร้างอารมณ์และความรู้สึกให้แก่ผู้อ่าน บรรยากาศภายในร้านถูกถ่ายทอดผ่านรายละเอียดของแสงไฟ กลิ่นกาแฟ เสียงเพลง และองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ช่วยให้รู้สึกถึงความสงบและความผูกพันกับสถานที่แห่งนี้

3.5 การแสดงทรรศนะ (Argumentative)

บทอ่านประเภทการแสดงทรรศนะ (Argumentative) (Higgins, 2000; Toulmin, 1958; Newell et al., 2011) คือ บทอ่านที่มุ่งเน้นการนำเสนอความคิดเห็นหรือมุมมองต่อประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ผู้เขียนมีจุดประสงค์เพื่อโน้มน้าวหรือชักจูงให้ผู้อ่านเห็นด้วยหรือคล้อยตามสิ่งที่นำเสนอ โดยใช้เหตุผลและหลักฐานเพื่อประกอบความคิดเห็นของตน ทั้งนี้ ผู้เขียนอาจให้ความเห็นเพื่อโน้มน้าวหรือให้ความเห็นเพื่อตอบโต้ความคิดเห็นที่ตรงข้าม

บทอ่านที่มุ่งเน้นการแสดงทรรศนะมักมีการใช้ภาษาที่หนักแน่น มักใช้คำเชื่อมเหตุผลเช่น “เพราะว่า” “ดังนั้น” “จึง” ฯลฯ และมีการอ้างอิงหลักฐาน สถิติ หรือข้อมูลสนับสนุนความเห็นของตน หรืออาจใช้การกล่าวแย้งเพื่อปฏิเสธความคิดเห็นตรงข้าม

ตัวอย่างของบทอ่านที่มุ่งเน้นการให้ความเห็น เช่น บทความแสดงความคิดเห็น การอภิปรายทางวิชาการ บทความโต้แย้ง ฯลฯ

ตัวอย่างบทอ่าน : การแสดงทรรศนะ

ธุรกิจเสริมสำหรับวัยเรียน : คຸ່ມคຸ່มหรือเสียเวลา?

ในปัจจุบันนักเรียนและนักศึกษาหลายคนเริ่มให้ความสนใจกับการมีรายได้เสริมควบคู่ไปกับการเรียน บางคนมองว่าเป็นโอกาสที่ดีในการเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ และพึ่งพาตัวเองได้เร็วขึ้น ขณะที่บางคนกังวลว่าการทำธุรกิจอาจกระทบต่อการเรียน อย่างไรก็ตาม ดิฉันเชื่อว่าการเริ่มต้นธุรกิจเสริมตั้งแต่วัยเรียนเป็นสิ่งที่คຸ່มคຸ່ม เพราะนอกจากจะช่วยสร้างรายได้แล้ว ยังช่วยให้เราพัฒนาทักษะที่มีประโยชน์ในอนาคต

หนึ่งในทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับวัยเรียนที่ต้องการหารายได้เสริมคือ การขายอาหารหรือของกินเล่น เพราะอาหารเป็นสินค้าจำเป็นที่มีความต้องการสูงอยู่เสมอ ตัวอย่างเช่น หมูปิ้ง ข้าวไข่เจียว แซนวิช หรือ ก๋วยเตี๋ยวหลอด ล้วนเป็นอาหารที่ทำง่าย ต้นทุนต่ำ และขายได้ทุกที่ หากเราวางแผนบริหารต้นทุนและเลือกทำเลที่เหมาะสม ธุรกิจนี้สามารถสร้างกำไรได้อย่างแน่นอน หลายคนอาจกังวลว่าวัตถุดิบอาจเน่าเสียได้ แต่หากเราผลิตตามออเดอร์หรือใช้ระบบฟรียอดเดอร์ก็สามารถลดความเสี่ยงนี้ได้

อีกทางเลือกที่น่าสนใจคือ การขายสินค้ามือสอง โดยเฉพาะเสื้อผ้า รองเท้า หรือเครื่องประดับ เพราะสินค้าประเภทนี้สามารถเก็บไว้ได้นาน ไม่เน่าเสีย และมีต้นทุนต่ำ เราสามารถหาสินค้าคุณภาพดีจากแหล่งขายส่ง เช่น ตลาดโรงเกลือ ตลาดปฐวิกรณ์ หรือสำเพ็ง แล้วนำมาทำความสะอาดและปรับรูปแบบให้ดูน่าสนใจยิ่งขึ้น จากนั้นเลือกช่องทางขายที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการขายออนไลน์ผ่านโซเชียลมีเดีย หรือขายตามตลาดนัด นักศึกษาหลายคน que เริ่มต้นจากจุดนี้สามารถต่อยอดเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ในอนาคตได้

บางคนอาจแย้งว่าการทำธุรกิจในวัยเรียนอาจทำให้เสียสมาธิจากการเรียน แต่แท้จริงแล้ว หากบริหารเวลาได้ดีก็并不会กระทบกับการเรียน อีกทั้งการทำธุรกิจจะช่วยให้เราฝึกฝนทักษะที่สำคัญ เช่น การบริหารเวลา การจัดการต้นทุน และการตลาด ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ห้องเรียนไม่สามารถให้ได้ อีกทั้งยังเป็นโอกาสในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ประกอบการในอนาคต

เมื่อพิจารณาทั้งหมดแล้ว การเริ่มต้นธุรกิจเสริมในวัยเรียนเป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การลอง เพราะนอกจากจะช่วยให้เรามีรายได้เสริมแล้ว ยังเป็นการฝึกฝนทักษะที่จำเป็นสำหรับชีวิตและอาชีพในอนาคต ดังนั้น วัยเรียนที่ต้องการเริ่มต้นธุรกิจไม่ควรรอให้พร้อม 100% แต่ควรเริ่มจากธุรกิจเล็ก ๆ ศึกษาตลาด และเรียนรู้ไปพร้อมกับประสบการณ์จริง

ดัดแปลงจาก <https://www.admissionpremium.com/entrepreneur/news/5257>

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการนำเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำธุรกิจของนักเรียนและนักศึกษา พร้อมทั้งมีการให้เหตุผลและหลักฐานสนับสนุนเพื่อโน้มน้าวผู้อ่านให้เห็นด้วยกับแนวคิดของผู้เขียน ผู้เขียนมีจุดยืน

ชัดเจนว่า “การเริ่มต้นธุรกิจเสริมตั้งแต่วัยเรียนเป็นสิ่งที่คุ้มค่า” และพยายามนำเสนอเหตุผลสนับสนุนว่า การทำธุรกิจช่วยสร้างรายได้และพัฒนาทักษะที่จำเป็นในอนาคต เช่น การบริหารเวลา การจัดการต้นทุน และ ทักษะด้านการตลาด นอกจากนี้ ผู้เขียนยังเสนอแนวทางธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับวัยเรียน ได้แก่ การขาย อาหารและของกินเล่นและการขายสินค้ามือสอง พร้อมทั้งอธิบายข้อดีของแต่ละธุรกิจอย่างละเอียด และยังมี การตอบข้อโต้แย้ง ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของบทความเชิงแสดงทรรศนะ โดยผู้เขียนกล่าวถึงข้อกังวลที่ว่า “การ ทำธุรกิจในวัยเรียนอาจทำให้เสียสมาธิจากการเรียน” จากนั้นจึงโต้แย้งด้วยการให้เหตุผลว่า หากมีการบริหาร เวลาที่ดี การทำธุรกิจจะไม่กระทบต่อการเรียน แต่กลับช่วยเสริมสร้างประสบการณ์และทักษะที่ห้องเรียนไม่ สามารถให้ได้ ซึ่งเป็นการโน้มน้าวให้ผู้อ่านเชื่อว่า การทำธุรกิจควบคู่กับการเรียนเป็นสิ่งที่เป็นไปได้และมี ประโยชน์

3.6 การประเมินคุณค่า (Evaluative)

บทความประเภทการประเมินคุณค่า (Evaluative) คือ บทความที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์และประเมินค่าใน หัวข้อเฉพาะ โดยอาศัยหลักฐานและเกณฑ์วัดผลที่ชัดเจน ลักษณะสำคัญของบทความประเภทนี้คือ การนำเสนอข้อมูลที่ครบถ้วน ทั้งยังมีมุมมองความคิดของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้เขียน มีหลักเกณฑ์หรือความรู้ ประกอบ ไม่ได้นำเสนอเพียงข้อเท็จจริงเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีการประเมินหรือพิจารณาข้อดีข้อเสีย จุดอ่อน จุดแข็งของประเด็นที่นำเสนอด้วย (Bloom, 1956)

ตัวอย่างของบทความที่มุ่งเน้นการประเมินคุณค่า เช่น บทวิจารณ์หนังสือ ภาพยนตร์ หรือผลิตภัณฑ์ ต่าง ๆ ที่บางครั้งอาจมีการนำเสนอเปรียบเทียบหรือวิพากษ์วิจารณ์ด้วย ไม่ได้เป็นการประเมินเพียงอย่างเดียว

ตัวอย่างบทความ : การประเมินคุณค่า

ความเห็นของคณะกรรมการตัดสินบทวิจารณ์วรรณกรรมดีเด่น ประจำปี 2560

ในการประกวดบทวิจารณ์วรรณกรรมดีเด่นกองทุนหม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ ประจำปี 2560 คณะกรรมการพิจารณาแล้วมีมติให้รางวัลชมเชย จำนวน 2 รางวัล ได้แก่ 1. นายจิรัฐ เฉลิมแสนยากร จากบทวิจารณ์เรื่อง “เมื่อ ‘คำนำ’ ทำให้นักแปล ออกมาจากที่ซ่อน : อ่านคำนำใหม่ในงานแปลของแดนอรัญ แสงทอง” 2. นางสาวสิริกัญญา กุณราชา จากบทวิจารณ์เรื่อง “Genitrix แม่ก็คือแม่”

ด้วยเหตุผลที่บทวิจารณ์ทั้ง 2 เรื่องมีประเด็นการวิจารณ์ที่ชัดเจน แสดงความคิดเห็น และขยายความ ในประเด็นที่หยิบยกมาวิจารณ์ได้อย่างมีลำดับขั้นตอน เป็นเหตุเป็นผล ทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจและจุด ประกายความสนใจอันต่อเนื่องจากบทวิจารณ์นั้น ประเด็นสำคัญ คือ บทวิจารณ์ที่ได้รับรางวัลมีแนวทางการ

วิจารณ์แตกต่างกัน เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นความหลากหลายของบทความวิจารณ์ อันจักช่วยขยายขอบเขตความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจารณ์วรรณกรรมให้กว้างขวางยิ่งกว่าเดิม

อย่างไรก็ตาม การใช้ภาษาบางตอนของบทวิจารณ์ยังมีข้อผิดพลาดบกพร่องและขาดพลังในการสื่อความหมาย ดังนั้นคุณภาพของบทวิจารณ์วรรณกรรมจึงยังไม่บริบูรณ์ตามเกณฑ์ที่กรรมการกำหนดไว้ 5 ประการ ได้แก่ 1. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวรรณกรรม บริบทของวรรณกรรม และปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างมีหลักเกณฑ์และเหตุผล 2. มีศรัทธาต่อสิ่งที่ตนเขียนเนื้อหาและลีลาการเสนอสามารถสร้างความประทับใจให้แก่ผู้อ่าน 3. ชี้ให้เห็นศักยภาพของวรรณกรรมในการสร้างความเข้มข้นด้านประสบการณ์ชีวิต ความคิด และปัญญา 4. ทำให้เกิดความเข้าใจ เกิดปฏิกิริยาตอบโต้ในทางบวกหรือลบ กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความคิดต่อเนื่องเกี่ยวกับวรรณกรรมนั้น 5. ทำให้เกิดการตื่นตัวในวงการวรรณกรรม อันอาจนำไปสู่การยกระดับคุณภาพในการสร้างวรรณกรรมในอนาคต

อนึ่ง คณะกรรมการฯ ขอแสดงความยินดีกับผู้ที่ได้รับรางวัลและหวังว่าจะก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานวิจารณ์วรรณกรรมของตนต่อไป

ดัดแปลงจาก

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1261346190676181&id=702806343196838&set=a.703314759812663>

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการประเมินคุณค่าของวรรณกรรม โดยมีการใช้หลักเกณฑ์ที่เป็นระบบในการพิจารณาคุณภาพของบทวิจารณ์วรรณกรรม ผู้เขียนระบุว่าคณะกรรมการได้นำเสนอเกณฑ์ 5 ข้อ เพื่อใช้ประเมินผลงานที่ได้รับรางวัล ซึ่งได้แก่ การแสดงความคิดเห็นอย่างมีหลักเกณฑ์ การสร้างความประทับใจให้แก่ผู้อ่าน การสะท้อนศักยภาพของวรรณกรรม การกระตุ้นให้เกิดปฏิกิริยาตอบโต้ และการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในวงการวรรณกรรม เกณฑ์เหล่านี้แสดงให้เห็นว่าการตัดสินไม่ได้อาศัยเพียงความคิดเห็นส่วนตัวของคณะกรรมการ แต่มีการใช้มาตรฐานที่สามารถวัดผลได้อย่างเป็นระบบ

บทอ่านนี้ไม่เพียงรายงานผลรางวัลของการประกวด แต่ยังมีวิเคราะห์และวิพากษ์วิจารณ์คุณภาพของบทวิจารณ์ที่ได้รับรางวัล โดยกล่าวถึงการที่คณะกรรมการได้กล่าวถึงจุดแข็งของผลงานที่ได้รับรางวัล เช่น ความชัดเจนของประเด็นวิจารณ์ และลำดับการอธิบายที่มีเหตุผล อีกทั้งยังมีการชี้ให้เห็นข้อบกพร่องของบทวิจารณ์บางส่วน โดยเฉพาะเรื่องการใช้ภาษาที่อาจมีข้อผิดพลาดและขาดพลังในการสื่อความหมาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบทอ่านนี้มีการพิจารณาทั้งด้านบวกและด้านลบของสิ่งที่กำลังถูกวิจารณ์อย่างสมดุล

บทอ่านนี้สะท้อนมุมมองของผู้เชี่ยวชาญในสาขาวรรณกรรม คณะกรรมการที่ทำหน้าที่ตัดสินบทวิจารณ์เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในวงการนี้ ทำให้ความคิดเห็นและการประเมินของพวกเขาไม่น่าหนัก

มากกว่าความคิดเห็นทั่วไป นอกจากนี้ บทอ่านยังเน้นให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาการวิจารณ์วรรณกรรม โดยกระตุ้นให้นักวิจารณ์รุ่นใหม่มุ่งมั่นพัฒนาผลงานของตนเองต่อไป

สรุปได้ว่า บทอ่าน “ความเห็นของคณะกรรมการตัดสินบทวิจารณ์วรรณกรรมดีเด่น ประจำปี 2560” เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของบทอ่านประเภทการประเมินคุณค่า เพราะมีการใช้หลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการประเมิน มีการวิเคราะห์และพิจารณาทั้งข้อดีและข้อเสียของบทวิจารณ์ และสะท้อนมุมมองของผู้เชี่ยวชาญ บทอ่านนี้จึงไม่ได้เป็นเพียงการรายงานผลรางวัลเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็นแนวทางที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพของการวิจารณ์วรรณกรรมในอนาคตอีกด้วย

บทอ่านทั้ง 6 ประเภทที่กล่าวไปข้างต้นมีลักษณะเด่นที่แตกต่างกัน หากต้องเลือกมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการอ่านควรพิจารณาจากประเภทความสามารถการอ่านที่ต้องการวัดประกอบกับลักษณะเด่นด้านเนื้อหาโดยอาจใช้แนวทางดังนี้

- **การอ่านจับรายละเอียด**เป็นการอ่านที่อาศัยการรู้และเข้าใจความหมายตรงของคำหรือข้อความ รู้จำรายละเอียดของเรื่องที่อ่าน รวมถึงรู้ความหมายของข้อมูลที่ยังคงความหมายเดิมหรือแสดงถึงข้อความเดิมแม้ว่าจะมีการกล่าวใหม่ (restatement/paraphrase) ถือเป็นความสามารถขั้นต้นของการอ่านข้อความ

บทอ่านประเภทการให้ข้อมูล (Informative) บทอ่านประเภทการเล่าเรื่อง (Narrative) และบทอ่านประเภทการบอกขั้นตอนหรือวิธีการปฏิบัติ (Procedural) เป็นบทอ่านที่เหมาะสมกับการนำมาวัดความสามารถในการอ่านจับรายละเอียดมากที่สุด เนื่องจากบทอ่านเหล่านี้มักมีเนื้อหาที่มุ่งเน้นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชัดเจน หรือให้ข้อมูลตามลำดับ จึงเหมาะสมที่จะนำมาใช้วัดความสามารถในการอ่านว่าผู้อ่านรู้องค์ประกอบของเรื่องราว เหตุการณ์ หรือขั้นตอนเหล่านั้นหรือไม่

- **การอ่านจับใจความ**เป็นการอ่านที่ผู้อ่านต้องสามารถสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน สามารถเชื่อมโยงและคาดคะเนคำศัพท์หรือเนื้อความในเรื่องที่อ่าน และสามารถแยกใจความออกจากพลความได้

บทอ่านประเภทการให้ข้อมูล (Informative) บทอ่านประเภทการแสดงทรรศนะ (Argumentative) และบทอ่านประเภทการประเมินคุณค่า (Evaluative) เป็นบทอ่านที่เหมาะสมกับการนำมาวัดความสามารถในการอ่านจับใจความมากที่สุดเนื่องจากบทอ่านประเภทให้ข้อมูลนั้นมีเนื้อหาที่มุ่งเน้นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชัดเจน จึงเหมาะสมที่จะนำมาใช้วัดความสามารถในการอ่านว่าผู้อ่านสามารถสรุปสาระสำคัญ หรือสามารถแยกใจความออกจากพลความได้หรือไม่ ส่วนบทอ่านประเภทการแสดงทรรศนะ และบทอ่านประเภท

การประเมินคุณค่านั้นมีเนื้อหาที่มุ่งเน้นการให้ข้อมูลหรือตัวอย่างสนับสนุนข้อคิดเห็นหรือข้อโต้แย้งในประเด็นต่าง ๆ จึงเหมาะสมที่จะนำมาใช้วัดความสามารถในการอ่านว่าผู้อ่านสามารถสรุปสาระสำคัญ สามารถเชื่อมโยงและคาดคะเนคำศัพท์หรือเนื้อความในเรื่องที่อ่าน หรือสามารถแยกใจความออกจากพลความได้หรือไม่

- **การอ่านตีความ**เป็นการอ่านเพื่อให้เข้าใจสารของผู้เขียนที่แฝงอยู่ในบทอ่าน เป็นการทำความเข้าใจความหมายโดยนัยที่ไม่ได้สื่อความตรงตามรูปอักษร (Non-Literal meaning) เป็นการตีความด้านคำศัพท์ วลี เนื้อหา เจตนาหรือน้ำเสียงของผู้เขียน โดยอาศัยการพิจารณาจากรูปภาษา/กลวิธีทางภาษาที่ใช้

บทอ่านที่เหมาะสมในการนำมาใช้วัดความสามารถด้านการอ่านตีความคือ บทอ่านประเภทการเล่าเรื่อง (Narrative) ที่มีการใช้กลวิธีทางภาษา มีการเปรียบเทียบ ใช้ความหมายไม่ตรงรูป (Connotation) ฯลฯ บทอ่านประเภทการบรรยาย (Descriptive) ก็เหมาะสมในการนำมาใช้วัดความสามารถด้านการอ่านตีความเช่นกัน เนื่องจากมีมักมีการใช้กลวิธีทางภาษา เช่น อุปมา อุปลักษณ์ สัญลักษณ์ ฯลฯ นอกจากนี้ บทอ่านประเภทการแสดงทรรศนะ (Argumentative) ก็เหมาะสมในการวัดความสามารถด้านการอ่านตีความเช่นกัน เนื่องจากบทอ่านประเภทนี้มักมีการให้ข้อมูลทั้งที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น หรืออาจแฝงการเปรียบเทียบ จึงสามารถนำมาใช้วัดความสามารถในการอ่านว่าผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายที่ไม่ตรงตามรูปภาษาหรือไม่

- **การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ**เป็นการพิจารณาสิ่งที่อ่านอย่างละเอียดเพื่อค้นหาความหมาย ข้อสมมติฐาน เหตุผล และกลวิธีในการนำเสนอของผู้เขียน รวมทั้งค้นหาประเด็นโต้แย้งและเหตุผลทั้งในลักษณะที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจนและไม่ชัดเจน เพื่อประเมินสิ่งที่อ่านและตัดสินใจว่าสิ่งที่ผู้เขียนนำเสนอมีเหตุผลน่าเชื่อถือหรือไม่

บทอ่านที่เหมาะสมในการนำมาใช้วัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณคือ บทอ่านประเภทการเล่าเรื่อง (Narrative) บทอ่านประเภทการแสดงทรรศนะ (Argumentative) และบทอ่านประเภทการประเมินคุณค่า (Evaluative) เนื่องจากบทอ่านประเภทนี้มักมีคำหรือข้อความที่แสดงการให้เหตุผล การให้ความเห็น การโน้มน้าว จึงเหมาะสมที่จะนำมาใช้วัดความสามารถในการอ่านว่าผู้อ่านสามารถประเมินข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ความน่าเชื่อถือ หรือความสมเหตุสมผลของเรื่องที่ได้หรือไม่

จากที่กล่าวไปข้างต้น สามารถสรุปประเภทของบทอ่านที่เหมาะสมกับการนำมาใช้วัดทักษะการอ่านประเภทต่าง ๆ ได้ดังตารางต่อไป

ตารางที่ 6 แสดงประเภทของบทอ่านที่เหมาะสมกับการนำมาใช้วัดทักษะการอ่านประเภทต่าง ๆ

ทักษะ การอ่าน	text type ที่เหมาะสม	กลวิธี	ลักษณะเด่นด้านเนื้อหา	จุดประสงค์ของการอ่าน
จับรายละเอียด	• Informative • Narrative • Procedural	ความหมายตรงรูป (denotation)	- ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชัดเจน - ให้ข้อมูลตามลำดับ	รู้องค์ประกอบของเหตุการณ์
จับใจความ	• Argumentative • Informative • Evaluative		ให้ข้อมูลที่มีใจความ (อาจปรากฏใจความสำคัญชัดหรือไม่ชัดก็ได้)	รู้เหตุการณ์สำคัญ
ตีความ	• Narrative* (ไม่ใช่การเล่าเรื่องปกติ) • Descriptive • Argumentative	ความหมายไม่ตรงรูป (connotation)	มีคำหรือข้อความที่มีความหมายไม่ตรงตามรูปภาษา	เข้าใจความหมายที่ไม่ตรงตามรูปภาษา
วิจารณ์ญาณ	• Narrative • Argumentative • Evaluative		มีคำหรือข้อความที่แสดงการให้เหตุผล/การให้ความเห็น/การโน้มน้าว	ประเมินข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ความน่าเชื่อถือ ความสมเหตุสมผล

4. รูปแบบคำถามที่ใช้ในการฝึกความสามารถด้านการอ่าน

หลังจากที่ได้ทราบเกี่ยวกับความสามารถในการอ่าน ประเภทของบทอ่าน และการพิจารณาคุณภาพของตัวบทมาแล้ว ในการสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านยังต้องคำนึงถึง “แบบฝึก” ด้วย เพราะแบบฝึกจะช่วยให้สามารถติดตามประเมินความสามารถของนักเรียนได้

การประเมินความสามารถด้านการอ่านสามารถประเมินได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการประเมิน อย่างไรก็ตาม ในการสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านนั้น จำเป็นต้องคัดเลือกตัวบทให้เหมาะสมกับการประเมินความสามารถการอ่านประเภทต่าง ๆ ได้แก่ การอ่านจับรายละเอียด การอ่านจับใจความ การอ่านตีความ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ทั้งนี้ ในการคัดเลือกตัวบทมาใช้ประเมินความสามารถด้านการอ่านนั้นสามารถใช้บทอ่านที่ใช้คำถามคละระดับความสามารถ หรือใช้บทอ่านที่มีคำถามแบบไม่คละระดับความสามารถ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้จัดทำ โดยทั้งสองรูปแบบนั้นมีข้อดีข้อเสียที่แตกต่างกัน ดังจะกล่าวถึงต่อไปนี้

● บทอ่านที่มีคำถามแบบคละระดับความสามารถ

รูปแบบนี้เป็นการเลือกบทอ่านที่สามารถตั้งคำถามเพื่อฝึกความสามารถด้านการอ่านได้หลายแบบ หนึ่งบทมีคำถามหลายข้อที่ฝึกได้หลากหลายความสามารถทั้งการจับรายละเอียด จับใจความ ตีความ และวิจารณญาณ

บทอ่านที่มีคำถามแบบคละระดับความสามารถจะเหมาะกับนักเรียนที่สามารถอ่านจับรายละเอียดและจับใจความได้บ้างแล้ว การใช้บทอ่านบทเดียวตั้งคำถามวัดความสามารถที่หลากหลายนักเรียนจึงได้ฝึกกระบวนการการอ่านที่หลากหลายขึ้น

อย่างไรก็ดี มีข้อควรระวังคือนักเรียนที่มีความสามารถยังไม่สูงนักอาจทำข้อที่ใช้ความสามารถในการอ่านระดับสูง (จับใจความ ตีความ วิจารณญาณ) ไม่ได้ อาจทำให้นักเรียนหมดกำลังใจในการฝึกได้

● บทอ่านที่มีคำถามแบบไม่คละระดับความสามารถ

การเลือกบทอ่านที่เน้นตั้งคำถามประเมินความสามารถแบบเฉพาะด้านที่นักเรียนยังทำได้ไม่ดี เช่น เน้นการฝึกจับรายละเอียด เน้นการฝึกจับใจความ เน้นการฝึกตีความ เน้นการฝึกอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

บทอ่านที่มีคำถามแบบไม่คละระดับความสามารถจะเหมาะกับการนำมาฝึกนักเรียนที่ยังต้องการการพัฒนาเฉพาะด้าน บทอ่านเน้นให้นักเรียนได้ฝึกเฉพาะด้านที่ยังทำได้ไม่ดีนัก เป็นการสร้างความมั่นใจในการฝึกในระดับที่สูงขึ้น

อย่างไรก็ดี บทอ่านบทเดียวที่มีคำถามวัดความสามารถเฉพาะที่ต้องการฝึก อาจไม่ได้ฝึก กระบวนการการอ่านที่หลากหลาย

เมื่อทราบวัตถุประสงค์และพิจารณาแล้วว่าจะเลือกใช้บทอ่านแบบใดความสามารถหรือไม่ ความสามารถ สิ่งที่ต้องพิจารณาในลำดับถัดมาคือ ผู้จัดทำต้องการฝึกหรือประเมินความสามารถ ด้านการอ่านของผู้อ่านด้วยรูปแบบคำถามแบบใด ซึ่งรูปแบบของคำถามหรือแบบฝึกที่ใช้ประเมิน ทักษะการอ่านมีหลายรูปแบบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 รูปแบบคำถามแบบถูก-ผิด (True/False)

เป็นคำถามที่ให้ผู้ตอบระบุว่าข้อความที่ให้มานั้นถูกต้องหรือไม่ คำถามประเภทนี้เหมาะ สำหรับการทดสอบความเข้าใจในรายละเอียดและการจับใจความ

ตัวอย่าง

เมื่อสายน้ำเจียบเสียง

ในอดีต หมู่บ้านริมห้วยแห่งหนึ่งเต็มไปด้วยชีวิต แม่น้ำสายเล็ก ๆ ที่ไหลผ่านกลางหมู่บ้าน เปรียบเสมือนเส้นเลือดหล่อเลี้ยงผู้คน ชาวบ้านใช้น้ำในการปลูกข้าว เลี้ยงสัตว์ และดำรงชีวิต ประจำวัน เด็ก ๆ เคยเล่นน้ำอย่างสนุกสนานในช่วงเย็น เสียงหัวเราะดังแข่งกับเสียงน้ำไหล แต่ใน เวลาไม่ถึงสิบปี ภาพเหล่านั้นก็หายไป

ต้นไม้ที่เคยปกคลุมป่าเขารอบลำห้วยถูกโค่นลงเพื่อเปิดพื้นที่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว ไม้ใหญ่ถูก ลักลอบตัดและขนออกจากป่าที่ละต้นสองต้น จนเหลือเพียงต้นไม้แห้ง ๆ ปราศจากร่มเงา และเมื่อ ฝนตกหนัก ดินที่ไร้พืชยึดเกาะก็ไหลท่วมลงแม่น้ำ ทำให้แหล่งน้ำตื้นเขินและขุ่นมัว นอกจากนี้ การ ขยายตัวของชุมชนและอุตสาหกรรมขนาดเล็กทำให้มีการปล่อยของเสียและน้ำเสียลงลำห้วยโดยไม่ มีการบำบัด ส่งผลให้คุณภาพน้ำแย่ลงจนไม่สามารถใช้อุปโภคบริโภคได้เหมือนเดิม

ผู้เฒ่าของหมู่บ้านเคยกล่าวว่า “เราไม่เคยคิดว่า การตัดต้นไม้หนึ่งต้น จะทำให้สายน้ำทั้ง สายเปลี่ยนไป” แต่เมื่อทุกคนคิดแบบนั้น ต้นไม้หลายร้อยต้นก็หายไปพร้อมกับความชุ่มชื้นของผิ ดิน และในวันนี้ ลำห้วยที่เคยใสเย็นก็แห้งขอด เหลือเพียงร่องน้ำแคบ ๆ ที่เต็มไปด้วยตะกอนและ ขยะ

(OpenAI, 2025)

คำสั่ง จงทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่เห็นว่าถูกและทำเครื่องหมาย ✗ หน้าข้อที่เห็นว่าผิด

- ✓ การตัดไม้ทำลายป่าเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้แหล่งน้ำถูกทำลาย
- ✗ การปลูกพืชเชิงเดี่ยวช่วยฟื้นฟูแหล่งน้ำให้ดีขึ้น

4.2 รูปแบบคำถามแบบจับคู่ (Matching)

เป็นคำถามที่ให้ผู้ตอบจับคู่ข้อมูลสองกลุ่ม เช่น ข้อมูลในข้อหนึ่งกับคำตอบในอีกข้อหนึ่งที่เกี่ยวข้องกัน คำถามประเภทนี้เหมาะสำหรับการทดสอบความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ เช่น คำศัพท์และความหมาย

ตัวอย่าง

คำสั่ง จงจับคู่คำศัพท์กับความหมายให้ถูกต้อง

(1) วรรณกรรม	(A) สถานที่จัดแสดงสิ่งของที่มีความสำคัญ
(2) พิพิธภัณฑ	(B) งานเขียนที่มีคุณค่าทางศิลปะ
(3) นักปราชญ์	(C) ผู้ที่มีความรู้กว้างขวาง

เฉลย (1) วรรณกรรม - (B) งานเขียนที่มีคุณค่าทางศิลปะ

(2) พิพิธภัณฑ - (A) สถานที่จัดแสดงสิ่งของที่มีความสำคัญ

(3) นักปราชญ์ - (C) ผู้ที่มีความรู้กว้างขวาง

4.3 รูปแบบคำถามแบบเติมคำ (Fill-in-the-Blank)

เป็นคำถามที่ให้ผู้ตอบเติมคำหรือวลีที่ขาดหายไปประโยคหรือข้อความ คำถามประเภทนี้เหมาะสำหรับการทดสอบการจดจำรายละเอียดและคำศัพท์

ตัวอย่าง

กำเนิดแบบอักษรไทย

ท่านผู้รู้นักประวัติศาสตร์หลายท่านคาดกันว่า การกำเนิดอักษรไทยนั้น เริ่มจากแบบอักษรคฤณของอินเดียที่ได้ถูกนำมาดัดแปลงเป็นอักษรขอม อักษรขอมนี้นำมาเขียนภาษาบาลี สันสกฤตได้สะดวก แต่พอขุนรามคำแหงมหาราชทรงเห็นว่าการนำมาเขียนเป็นภาษาไทยนั้นไม่สะดวก เพราะไม่มีวรรณยุกต์เป็นเครื่องหมายกำหนดเสียงสูงต่ำและมีสระน้อย ไม่เพียงพอจะเขียนภาษาไทยได้ตามต้องการ พระองค์จึงทรงมีพระราชดำริแก้ไขแบบอักษรเสียใหม่ให้เป็นลักษณะอักษรไทย พระองค์ทรงแก้รูปตัวอักษรให้เขียนได้รวดเร็วกว่าอักษรขอม ทั้งสระและพยัญชนะก็จะเขียนอยู่ในบรรทัดเดียวกัน

แม้ว่าพอขุนรามคำแหงมหาราชจะมีได้เป็นผู้ทรงประดิษฐ์รูปอักษรขึ้นโดยพระองค์เองก็ตาม การที่พระองค์ทรงแก้ไขตัวอักษรเสียใหม่ในสมัยกรุงสุโขทัยนั้น นับเป็นการสำคัญ เป็นการ

พัฒนาต่อยอดทางความคิด คือ การนำภูมิความรู้ทั้งหลายที่มีอยู่เดิมในขณะนั้นมาพัฒนาให้เกิดความเหมาะสม ให้มีความสะดวกในการจารึกและอ่าน อีกทั้งเสียงที่ใช้ในนั้นก็มีความครบถ้วนตามลักษณะเสียงที่ใช้ในภาษาไทย สิ่งนี้นับเป็นคุณประโยชน์อย่างมหาศาล เป็นวิวัฒนาการ อันทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางความรู้และวิทยาการในสมัยนั้นเป็นอย่างยิ่ง แสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพในเชิงภาษาศาสตร์และความเป็นนักปราชญ์ของพระองค์

ที่มา : ดัดตอนจาก <https://www.lib.ru.ac.th/pk/thaifont2.html>

คำสั่ง จงอ่านเรื่องข้างต้นแล้วเติมคำหรือข้อความลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

1. อักษรขอมดัดแปลงมาจาก _____ ของอินเดียได้
2. _____ เป็นผู้ดัดแปลงอักษรขอมมาเป็นอักษรไทย
3. การแก้ไขตัวอักษรขอมใหม่เพื่อให้สะดวกกับการเขียนภาษาไทยเกิดขึ้นในสมัย _____

- เฉลย**
1. อักษรขอมดัดแปลงมาจาก อักษรคุปฺถนฺ ของอินเดียได้
 2. พ่อขุนรามคำแหงมหาราช เป็นผู้ดัดแปลงอักษรขอมมาเป็นอักษรไทย
 3. การแก้ไขตัวอักษรขอมใหม่เพื่อให้สะดวกกับการเขียนภาษาไทยเกิดขึ้นในสมัย สุโขทัย..

4.4 รูปแบบคำถามแบบตอบสั้น (Short Answer)

เป็นการตั้งคำถามเพื่อให้ผู้ตอบเขียนคำตอบสั้น ๆ ที่เป็นการตอบโดยตรง คำถามประเภทนี้เหมาะสำหรับการวัดทักษะการตีความหรือการสรุปความเข้าใจในเรื่อง

ตัวอย่าง

กำเนิดแบบอักษรไทย

ท่านผู้รู้ นักประวัติศาสตร์หลายท่านคาดกันว่า การกำเนิดอักษรไทยนั้น เริ่มจากแบบอักษรคุปฺถนฺของอินเดียได้ได้ถูกนำมาดัดแปลงเป็นอักษรขอม อักษรขอมนี้นำมาเขียนภาษาบาลีสันสกฤตได้สะดวก แต่พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงเห็นว่าการนำมาเขียนเป็นภาษาไทยนั้นไม่สะดวก เพราะไม่มีวรรณยุกต์เป็นเครื่องหมายกำหนดเสียงสูงต่ำและมีสระน้อย ไม่เพียงพอจะเขียนภาษาไทยได้ตามต้องการ พระองค์จึงทรงมีพระราชดำริแก้ไขแบบอักษรเสียใหม่ให้เป็นลักษณะอักษรไทย พระองค์ทรงแก้รูปตัวอักษรให้เขียนได้รวดเร็วกว่าอักษรขอม ทั้งสระและพยัญชนะก็จะเขียนอยู่ในบรรทัดเดียวกัน

แม้ว่าพ่อขุนรามคำแหงมหาราชจะมีได้เป็นผู้ทรงประดิษฐ์รูปอักษรขึ้นโดยพระองค์เองก็ตาม การที่พระองค์ทรงแก้ไขตัวอักษรเสียใหม่ในสมัยกรุงสุโขทัยนั้น นับเป็นการสำคัญ เป็นการพัฒนาต่อยอดทางความคิด คือ การนำภูมิความรู้ทั้งหลายที่มีอยู่เดิมในขณะนั้นมาพัฒนาให้เกิดความเหมาะสม ให้มีความสะดวกในการจารึกและอ่าน อีกทั้งเสียงที่ใช้ในนั้นก็มีความครบถ้วนตามลักษณะเสียงที่ใช้ในภาษาไทย สิ่งนี้นับเป็นคุณประโยชน์อย่างมหาศาล เป็นวิวัฒนาการ อันทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางความรู้และวิทยาการในสมัยนั้นเป็นอย่างยิ่ง แสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพในเชิงภาษาศาสตร์และความเป็นนักปราชญ์ของพระองค์

ที่มา : ตัดตอนจาก <https://www.lib.ru.ac.th/pk/thaifont2.html>

คำสั่ง จงอ่านเรื่องข้างต้นแล้วตอบคำถามต่อไปนี้

1. ใครคือผู้ดัดแปลงอักษรขอมมาเป็นอักษรไทย
2. เหตุใดจึงต้องมีการดัดแปลงอักษรขอมเพื่อนำมาใช้ในภาษาไทย
3. การแก้ไขตัวอักษรขอมเสียใหม่เพื่อนำมาใช้ในภาษาไทยมีประโยชน์อย่างไร

แนวทางการตอบ

1. พ่อขุนรามคำแหงมหาราช
2. เพราะการนำอักษรขอมมาเขียนเป็นภาษาไทยนั้นไม่สะดวก ไม่มีวรรณยุกต์เป็นเครื่องหมายกำหนดเสียงสูงต่ำและมีสระน้อย ไม่เพียงพอจะเขียนภาษาไทยได้ตามต้องการ
3. เกิดความสะดวกในการจารึกและอ่าน อีกทั้งเสียงที่ใช้ก็มีความครบถ้วนตามลักษณะเสียงที่ใช้ในภาษาไทย

4.5 รูปแบบคำถามแบบตอบยาว (Essay Question)

เป็นคำถามที่ให้ผู้ตอบเขียนคำตอบแบบขยายความหรือแสดงความคิดเห็นอย่างละเอียด คำถามประเภทนี้เหมาะสำหรับการวัดทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ การวิจารณ์ การตีความ และการสรุปความ

ตัวอย่าง

คำสั่ง จงอ่านบทอ่านต่อไปนี้ แล้วเขียนสรุปสาระสำคัญด้วยภาษาของตนเอง

วิวัฒนาการของจระเข้

ทุกวันนี้ โลกของความเปลี่ยนแปลงในสังคมมนุษย์ โดยเฉพาะทางการเมือง เรามักจะอุปมาผู้มีอิทธิพลที่มีวิญญูติสูงแต่ไม่ยอมรับหรือปรับเปลี่ยนกับความเปลี่ยนแปลงในสังคมว่าเป็นพวก “ไดโนเสาร์” ซึ่งเป็นสัตว์ในยุคดึกดำบรรพ์ที่ไม่ยอมวิวัฒนาการและสูญพันธุ์ไปในที่สุด

อย่างไรก็ดี บนโลกนี้ยังมีสัตว์อีกจำนวนหนึ่งที่แม้จะ “ไม่วิวัฒนาการ” มาตั้งแต่ในยุคไดโนเสาร์ แต่มันก็ยังสืบทอดดำรงสายพันธุ์มาจนยุคปัจจุบัน สัตว์จำพวกที่ว้าและเราน่าจะรู้จักกันอยู่แล้วก็คือ “จระเข้” เพราะตามหลักฐานทางฟอสซิล จระเข้ที่มีลักษณะทางกายภาพในแบบที่พบทุกวันนี้มาตั้งแต่ 200 ล้านปีก่อนแล้ว และถึงแม้ว่าวันนี้จระเข้จะมีเพียง 25 สปีชีส์ แต่หน้าตาพวกมันแทบไม่ต่างกันเลย และก็ไม่ต่างจากเมื่อ 200 ล้านปีก่อนด้วย นี่จึงเป็นปริศนาทางวิวัฒนาการอย่างมากว่าทำไมจระเข้ถึงไม่มีวิวัฒนาการมาเป็นเวลา 200 ล้านปีเช่นเดียวกับสัตว์อื่น ๆ

แล้ว “วิวัฒนาการ” สำคัญกับสิ่งมีชีวิตอย่างไร? เราต้องเข้าใจก่อนว่าไม่มีสิ่งมีชีวิตชนิดใดในโลก “นิ่งสนิท” ตื่นขึ้นมาอยากวิวัฒนาการก็วิวัฒนาการ เพราะวิวัฒนาการเป็นกระบวนการคัดสรรตามธรรมชาติที่ทำให้เกิดการกลายพันธุ์บางอย่างและถูกสืบทอดต่อ ๆ กันมา เช่น สัตว์เพศผู้บางชนิดต้องวิวัฒนาการตัวเองให้เพศเมียยอมรับและอยากผสมพันธุ์ด้วย เห็นได้จากสัตว์เพศผู้บางชนิดจะดุสง่าหรือสวยงามกว่าเพศเมีย เช่น นกยูง หรือ สัตว์นักร้องก็ต้องพยายามปรับตัวตามเหยื่อเมื่อเหยื่อน้อยลง มันก็เลยต้องวิวัฒนาการตัวเองให้ตัวเล็กลงด้วย เป็นต้น จะเห็นว่ามักจะมีปัจจัยบางอย่างมา “บีบ” ให้สิ่งมีชีวิตต้องวิวัฒนาการเสมอ ดังนั้นถ้าไม่มีอะไรมาบีบ สิ่งมีชีวิตก็จะมีวิวัฒนาการ

ในส่วนของจระเข้นั้น เมื่อพิจารณาหลักฐานฟอสซิลจะพบว่า ที่จริงแล้วจระเข้ก็เคยมีวิวัฒนาการไปมีหน้าตาแบบอื่นด้วยเช่นกัน มีหลักฐานยืนยันว่าจระเข้ได้วิวัฒนาการไปหลายลักษณะมาก ไม่ว่าจะเป็นสายพันธุ์แบบไดโนเสาร์ที่ยืนสองขาได้ สายพันธุ์หน้าสั้นที่ชอบขุดดิน หรือสายพันธุ์มีครีบแทนเท้าที่สามารถว่ายน้ำได้อย่างคล่องแคล่วว่องไวในมหาสมุทร แต่ผลลัพธ์คือสายพันธุ์พวกนี้กลับสูญพันธุ์ไปหมด แต่สายพันธุ์ที่ยังเหลืออยู่ก็เป็นพวกที่ “ไม่วิวัฒนาการ” นี่จึงอาจเป็นเหตุผลที่ว่าทำไมจระเข้ทุกวันนี้ถึงหน้าตาเหมือนจระเข้เมื่อ 200 ล้านปีที่แล้ว หรือพูดง่าย ๆ ก็คือจระเข้ได้มีวิวัฒนาการไปแล้ว แต่มันพบว่า “เป็นอย่างเดิมนี่แหละดีที่สุด”

ภาวะการมีอยู่ของจระเข้ทำให้คำอธิบายเกี่ยวกับเรื่องวิวัฒนาการมีปัญหามาก จึงต้องมีการสร้างคำอธิบายทางวิวัฒนาการใหม่ว่า จระเข้เป็นสิ่งมีชีวิตที่เรียกว่า “วิวัฒนาการแบบสมดุลและเชื่องช้า” (punctuated equilibrium) ซึ่งหมายถึง สิ่งมีชีวิตที่วิวัฒนาการตัวเองอย่างช้ามาก ๆ กล่าวคือถ้าไม่จำเป็นต่อความอยู่รอดจริง ๆ พวกมันก็จะไม่วิวัฒนาการนั่นเอง

อย่างกรณีสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง สิ่งมีชีวิตบางสายพันธุ์ก็อาจจะ “รีบ” วิวัฒนาการไปให้เหมาะกับสภาพแวดล้อม แต่ถ้าสภาพแวดล้อมกลับมาเป็นแบบเดิมแบบเฉียบพลัน ผลที่ตามมาก็คือสิ่งมีชีวิตที่วิวัฒนาการใหม่จนลักษณะทางกายภาพเปลี่ยนไปแล้ว จะใช้ชีวิตในสภาพแวดล้อมแบบเดิมไม่ได้อีกต่อไป ครั้นจะวิวัฒนาการกลับมามีลักษณะทางกายภาพแบบเดิมก็ไม่ทันเวลาเสียแล้ว ผลสุดท้ายพวกมันจึงสูญพันธุ์ไปในที่สุด

อาจกล่าวได้ว่า จระเข้เป็นสิ่งมีชีวิตที่ “สมบูรณ์แบบ” อยู่แล้ว จึงไม่ยอมวิวัฒนาการไปตามสภาพแวดล้อม หรือเอาที่แค่ว่า “พออยู่ได้” ในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพราะมันเป็นนักร้องที่มีพลังใจมโหฬาร มีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี อีกทั้งยังมีคุณสมบัติพิเศษที่ช่วยให้พวกมันมีโอกาสรอดสูงไม่ว่าจะใน

ภาวะใด ๆ ก็คือ พวกมันไม่จำเป็นต้องกินอาหารบ่อย ๆ นอกจากนี้ จระเข้ยังเป็นสัตว์ที่แทบจะไม่เลือกกิน พวกมันกินอะไรก็ได้ เพราะจระเข้มีน้ำย่อยที่ถือว่ามียุทธศาสตร์ในการย่อยอาหารที่รุนแรงที่สุดในบรรดาสัตว์มีชีวิตบนโลกจึงจัดการย่อยสลายอาหารได้หมดทุกอย่าง

ดังนั้น ความคิดที่ว่า “ไม่วิวัฒนาการจึงสูญพันธุ์” อาจใช้ไม่ได้กับจระเข้ เพราะตลอดประวัติศาสตร์ 200 ล้านปีของจระเข้ได้พิสูจน์แล้วว่า มันสามารถอยู่มาได้ และอยู่ได้ดีเสียด้วย

ที่มา : <https://www.facebook.com/146612944215227/posts/259941486215705/?d=n>

แนวคำตอบ

จระเข้เป็นสัตว์ที่ไม่มีวิวัฒนาการมาตั้งแต่ยุคไดโนเสาร์ แต่หลักฐานฟอสซิลยืนยันว่า จระเข้ก็เคยมีวิวัฒนาการ (ปัจจุบัน) พวกที่วิวัฒนาการได้สูญพันธุ์ไปหมดเหลืออยู่แต่พวกที่ไม่วิวัฒนาการ การมีอยู่ของจระเข้จึงทำให้ต้องสร้างคำอธิบายทางวิวัฒนาการใหม่ว่าจระเข้เป็นสิ่งมีชีวิตที่เรียกว่าวิวัฒนาการแบบสมมูลและเชื่องช้า การที่จระเข้ไม่วิวัฒนาการอาจเป็นเพราะมันเป็นสิ่งมีชีวิตที่สมบูรณ์แบบอยู่แล้ว จึงไม่ยอมวิวัฒนาการไปตามสภาพแวดล้อม

4.6 รูปแบบคำถามแบบเรียงลำดับ (Ordering)

เป็นการตั้งคำถามเพื่อให้ผู้ตอบเรียงลำดับเหตุการณ์หรือขั้นตอนตามที่เกิดขึ้นในเนื้อหา คำถามประเภทนี้เหมาะสำหรับการทดสอบความเข้าใจในการลำดับเหตุการณ์หรือแนวคิดในเนื้อหา

ตัวอย่าง

การเตรียมแปลงปลูกพืช

การเตรียมแปลงปลูกพืชเป็นขั้นตอนสำคัญที่ช่วยให้พืชเจริญเติบโตได้ดีและให้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ก่อนจะลงมือปลูกพืช ผู้ปลูกควรวางแผนและเตรียมพื้นที่ให้พร้อม

เริ่มต้นจากการ ขุดดินให้ทั่วแปลง เก็บวัชพืชและเศษไม้ออกจากแปลง จากนั้น ตากดินไว้ให้แห้งแล้วย่อยดินให้ละเอียด เพื่อช่วยฆ่าเชื้อโรค ไข่แมลง และเมล็ดวัชพืชที่อาจหลงเหลืออยู่ในดิน

เมื่อดินแห้งและร่วนดีแล้ว ให้ ผสมมูลสัตว์หรือซากพืชลงในดินแล้วคลุกเคล้าให้เข้ากัน เพื่อเพิ่มธาตุอาหารและความอุดมสมบูรณ์ให้แกดิน ขั้นต่อไปคือ ยกแปลงปลูกพืชให้สูงจากพื้นดินแล้วเกลี่ยดินให้เรียบ เพื่อให้สามารถระบายน้ำได้ดีและป้องกันน้ำขังในช่วงฝนตก

สุดท้ายควร ปรับผิวหน้าดินให้เสมอกัน เพื่อเตรียมขุดหลุมปลูกและวางแผนการปลูกพืชได้อย่างเป็นระเบียบ ขั้นตอนที่รอบคอบและเป็นลำดับนี้ จะช่วยให้การปลูกพืชมีประสิทธิภาพและได้ผลผลิตที่ดีตามต้องการ

(OpenAI, 2025)

คำสั่ง จากบทอ่านข้างต้น จงเรียงลำดับขั้นตอนของการเตรียมแปลงปลูกพืชให้ถูกต้อง

- _____ ผสมมูลสัตว์ ซากพืชลงในดินแล้วคลุกเคล้าให้เข้ากัน
- _____ ตากดินไว้ให้แห้งแล้วย่อยดินให้ละเอียด
- _____ ขุดดินให้ทั่วแปลง เก็บวัชพืช เศษไม้ออกจากแปลง
- _____ ปรับผิวหน้าดินให้เสมอกันและขุดหลุมปลูก
- _____ ยกแปลงปลูกพืชให้สูงจากพื้นดินแล้วเกลี่ยดินให้เรียบ

เฉลย

- ___ 3 ___ ผสมมูลสัตว์ ซากพืชลงในดินแล้วคลุกเคล้าให้เข้ากัน
- ___ 2 ___ ตากดินไว้ให้แห้งแล้วย่อยดินให้ละเอียด
- ___ 1 ___ ขุดดินให้ทั่วแปลง เก็บวัชพืช เศษไม้ออกจากแปลง
- ___ 5 ___ ปรับผิวหน้าดินให้เสมอกันและขุดหลุมปลูก
- ___ 4 ___ ยกแปลงปลูกพืชให้สูงจากพื้นดินแล้วเกลี่ยดินให้เรียบ

4.7 รูปแบบคำถามแบบปรนัย (Multiple Choice)

เป็นคำถามที่มีตัวเลือกหลายตัวเลือก โดยให้ผู้ตอบเลือกคำตอบที่ถูกต้องจากตัวเลือกที่กำหนด คำถามประเภทนี้เหมาะสำหรับการวัดความเข้าใจเนื้อหา การจับใจความ และการวิเคราะห์รายละเอียดต่าง ๆ

รูปแบบคำถามแบบปรนัยประกอบด้วย 2 ส่วน คือส่วนคำถามและส่วนคำตอบ ตัวคำถามของรูปแบบนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความรู้ความสามารถต่าง ๆ ตั้งแต่ความจำผิวเผินไปจนถึงพฤติกรรมที่ลึกซึ้งคือการประเมินค่า และตัวคำตอบจะประกอบด้วย ตัวเลือกที่เป็นคำตอบถูกและตัวเลือกที่เป็นคำตอบลวง ซึ่งคำถามแบบเลือกตอบหรือปรนัยที่นิยมใช้ตัวเลือกที่ใกล้เคียงกัน ดูเผิน ๆ จะเห็นว่าตัวเลือกถูกหมด (ซิษณุพงศ์ อินทรเกษม, 2557, น. 2-3)

ตัวอย่าง

เราไม่ควรเหมารวมว่าคนรูปร่างอ้วนเป็นคนกินจุ เพราะสาเหตุที่ทำให้อ้วนมีมากกว่านั้น สาเหตุอื่นนอกเหนือจากพฤติกรรมการกินที่อาจเป็นไปได้ เช่น สาเหตุจากฐานะทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ การไม่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีเพียงพออาจทำให้จำเป็นต้องเลือกกินข้าวในสัดส่วนที่มากกว่าผักและเนื้อสัตว์ที่มีราคาแพงกว่า ทำให้ไม่ได้รับสารอาหารครบถ้วนในสัดส่วนที่เหมาะสมกับร่างกาย นอกจากนี้ ความอ้วนอาจเกิดจากสาเหตุทางการแพทย์ เช่น ความผิดปกติของฮอร์โมนเลปติน

(Leptin) และเกรลิน (Ghrelin) ซึ่งเป็นฮอร์โมนที่ส่งผลต่อความหิวและความอิ่มตามลำดับ รวมไปถึงความอ้วนอาจเกิดจากสาเหตุทางการแพทย์ ความเข้าใจเช่นนี้จะทำให้เราลองคิดถึงสาเหตุอื่น ๆ ที่ทำให้คนมีรูปร่างอ้วนก่อนจะด่วนเหมารวมว่าเขากินจุ

ที่มา : สถาบันภาษาไทยสิรินธร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2564

คำถาม : ข้อใดคือประโยคใจความสำคัญของย่อหน้าข้างต้น

- 1) เราไม่ควรเหมารวมว่าคนรูปร่างอ้วนเป็นคนกินจุ
- 2) พฤติกรรมการกินเป็นสาเหตุที่ทำให้คนมีรูปร่างอ้วน
- 3) ความอ้วนเกิดจากการไม่ได้รับสารอาหารในสัดส่วนที่เหมาะสมกับร่างกาย
- 4) ความอ้วนเกิดจากสาเหตุทางการแพทย์และความต้องการสารอาหารมากกว่าปกติ

คำตอบ : 1) เราไม่ควรเหมารวมว่าคนรูปร่างอ้วนเป็นคนกินจุ

การฝึกความสามารถด้านการอ่านด้วยคำถามแบบปรนัยมีข้อดีคือสามารถตรวจคำตอบได้ง่าย เพราะมีตัวถูกที่ชัดเจน คำถามประเภทนี้สามารถตั้งตัวเลือกได้ตั้งแต่ 2 ตัวเลือกขึ้นไป ซึ่งจำนวนของตัวเลือกส่งผลต่อความยากง่ายด้วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2 ตัวเลือก	โอกาสตอบถูก 50% (ถูกหรือผิด /ใช่หรือไม่ใช่ ฯลฯ)
3 ตัวเลือก	โอกาสตอบถูก 33%
4 ตัวเลือก	โอกาสตอบถูก 25% (นิยมมากที่สุด)
5 ตัวเลือก	โอกาสตอบถูก 20%

ในการสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน ผู้สร้างสามารถเลือกใช้คำถามรูปแบบต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และทักษะการอ่านที่ต้องการวัดความสามารถ

อย่างไรก็ดี ในหลักสูตรนี้จะมุ่งเน้นการสร้างแบบฝึกความสามารถด้านการอ่านโดยใช้รูปแบบคำถามแบบปรนัยเป็นสำคัญ เพราะเห็นว่าสอดคล้องกับรูปแบบข้อสอบมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นการสร้างความคุ้นเคยให้นักเรียนและยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกฝนการพิจารณาคำตอบจากคำถามประเภทปรนัยเพื่อเตรียมความพร้อมในการสอบระดับชาติที่นิยมใช้แบบทดสอบประเภทปรนัยในการวัดความรู้ความสามารถ นอกจากนี้ การสร้างแบบฝึกความสามารถในรูปแบบปรนัยยังเป็นรูปแบบคำถามที่มีความท้าทายความสามารถของผู้สร้าง กล่าวคือ นอกจากผู้สร้างคำถามจะต้องคำนึงถึงการตั้งคำถามให้ตรงกับความสามารถที่ต้องการวัดแล้ว

ยังต้องคำนึงถึงการสร้างตัวเลือกตัวลงให้มีประสิทธิภาพที่ทำให้ผู้สอบต้องพิจารณาอย่างละเอียดและมีอำนาจจำแนกด้วย

จากลักษณะของรูปแบบคำถามแบบปรนัยและตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า การฝึกฝนและพัฒนาความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียนด้วยรูปแบบคำถามแบบปรนัยนั้นยังสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง กล่าวคือ ด้วยรูปแบบของคำถามแบบปรนัยที่มีหลายตัวเลือกทำให้ผู้เรียนต้องคิดพิจารณาค้นหาคำตอบจากตัวเลือกทุกตัวที่คล้ายคลึงกัน เพื่อเปรียบเทียบความหมาย ความสอดคล้องหรือแตกต่าง ความถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง ของทั้งตัวถูกและตัวลงกับข้อมูลในบทอ่าน ซึ่งผู้เรียนจะคาดเดาคำตอบได้ยาก อีกทั้งยังช่วยสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนอยากค้นหาคำตอบที่ถูกต้องอีกด้วย รายละเอียดการตั้งคำถามและตัวเลือกในรูปแบบคำถามแบบปรนัยดังจะกล่าวต่อไป

4.7.1 การตั้งคำถามปรนัยจากบทอ่าน

การตั้งคำถามปรนัยจากบทอ่านเพื่อนำมาใช้ฝึกในความสามารถของผู้เรียน ผู้สร้างเครื่องมือต้องกำหนดวัตถุประสงค์ก่อนว่าจะวัดความสามารถด้านการอ่านประเภทใด เช่น จับรายละเอียด จับใจความ ตีความ หรือการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จะวัดเฉพาะประเภท หรือจะวัดแบบครอบคลุมประเภท เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์ได้แล้ว ขั้นตอนต่อมาคือการคัดเลือกบทอ่านให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์นั้น แล้วจึงเป็นการพิจารณาตัวบทที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องมือ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.7.1.1 ขั้นตอนการตั้งคำถามปรนัยจากบทอ่าน

1) อ่านบทอ่านเพื่อหาประเด็นในการตั้งคำถาม

เมื่อเลือกบทอ่านได้แล้วว่าต้องการเน้นวัดความสามารถนักเรียนในด้านใด จากนั้นจะต้องอ่านบทอ่านและทำความเข้าใจตัวบทก่อน แล้วจึงตั้งคำถามตามความสามารถที่ต้องการวัด

2) ตั้งคำถามให้ตรงกับความสามารถที่ต้องการวัด

ดังที่ได้กล่าวไปข้างต้นแล้วว่าความสามารถในการอ่านในหลักสูตรนี้จะแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ การอ่านจับรายละเอียด การอ่านจับใจความ การอ่านตีความ และการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ดังนั้นเมื่อต้องตั้งคำถามเพื่อวัดความสามารถในการอ่าน ต้องคำนึงถึงจุดประสงค์ที่ต้องการวัดและตั้งคำถามให้ตรงกับวัตถุประสงค์นั้น

● การอ่านจับรายละเอียด

หากต้องการวัดความสามารถด้านการอ่านจับรายละเอียด คำถามที่ตั้งมานั้นจะต้องมี**คำตอบปรากฏชัดเจน**ในบทอ่าน อาจเป็นการวัดความเข้าใจความหมายตรงของศัพท์ หรือสำนวนที่ใช้ในชีวิตประจำวัน การเข้าใจความหมายของประโยคจากการถอดความ (paraphrase) การเข้าใจเครื่องหมาย ตัวเลข ฯลฯ ลักษณะคำถามที่ใช้ฝึกความสามารถด้านการอ่านจับรายละเอียดอาจถามได้หลายลักษณะ เช่น การถามว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ฯลฯ

ลองพิจารณาข้อมูลต่อไปนี้

กองโภชนาการ กรมอนามัย ได้วิเคราะห์หาปริมาณและคุณภาพของโปรตีนและไขมันในปลาชนิดต่าง ๆ พบว่า เนื้อปลามีโปรตีนที่ง่ายและเหมาะสมต่อการส่งเสริมการเจริญเติบโต ความแข็งแรง และสุขภาพที่สมบูรณ์ของวัยต่าง ๆ ตั้งแต่ทารก เด็กก่อนวัยเรียน วัยรุ่น ไปจนถึงผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ รวมถึงผู้ป่วยที่ระบบการย่อยอาหารทำงานได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ สารอาหารในเนื้อปลาช่วยลดอันตรายจากโรคหัวใจ มีคุณค่าต่อเซลล์สมองอย่างยิ่ง อีกทั้งยังช่วยให้มีสมาธิในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดี ในปลามีธาตุเหล็กช่วยในการสร้างเม็ดเลือด ป้องกันโรคโลหิตจาง ส่วนปลาทะเลมีธาตุไอโอดีนซึ่งช่วยป้องกันโรคคอพอก ดังนั้น จึงนับว่า ปลาเป็นอาหารอันน่าอัศจรรย์ที่เราสามารถหารับประทานได้ง่าย

จากข้อมูลข้างต้น หากต้องการฝึกความสามารถด้านการอ่านจับรายละเอียด ควรตั้งคำถามที่สามารถค้นหาคำตอบที่ปรากฏชัดเจนในบทอ่าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ข้อ 1

คำถาม : ผู้ที่ทำหน้าที่วิเคราะห์หาปริมาณและคุณภาพของสารอาหารในปลาคือใคร

- 1) กระทรวงสาธารณสุข
- 2) กองโภชนาการ กรมอนามัย
- 3) ศูนย์วิจัยและพัฒนาสุขภาพสัตว์น้ำ
- 4) ศูนย์วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีอาหาร

คำตอบ : 2) กองโภชนาการ กรมอนามัย

จะเห็นว่าคำถามในข้อ 1 ถามถึงผู้ที่วิเคราะห์หาปริมาณและคุณภาพของสารอาหารในปลา โดยใช้คำว่า “ใคร” ผู้อ่านสามารถค้นหาคำตอบได้จากข้อมูลที่ปรากฏชัดเจนในบทอ่าน ดังข้อความที่กล่าวว่า “กองโภชนาการ กรมอนามัย ได้วิเคราะห์หาปริมาณและคุณภาพของโปรตีนและไขมันในปลาชนิดต่าง ๆ”

ข้อ 2

คำถาม : ธาตุเหล็กในเนื้อปลา มีความสำคัญอย่างไร

- 1) ช่วยในการสร้างเม็ดเลือด
- 2) ช่วยเพิ่มพลังงานให้แก่ร่างกาย
- 3) ช่วยให้ระบบขับถ่ายทำงานดีขึ้น
- 4) ช่วยให้ร่างกายต้านทานโรคติดเชื้อ

คำตอบ : 1) ช่วยในการสร้างเม็ดเลือด

จะเห็นว่าคำถามในข้อ 2 ถามถึงความสำคัญของธาตุเหล็กในเนื้อปลา โดยใช้คำว่า “อย่างไร” ผู้อ่านสามารถค้นหาคำตอบได้จากข้อมูลที่ปรากฏชัดเจนในบทอ่าน ดังข้อความที่กล่าวว่า “ในปลา มีธาตุเหล็กช่วยในการสร้างเม็ดเลือด”

ข้อ 3

คำถาม : เนื้อปลามีคุณค่าต่อร่างกายอย่างไร

- 1) ช่วยให้ความจำดีและมีหัวใจแข็งแรง
- 2) ช่วยให้ผู้ป่วยโรคหัวใจหายป่วยเร็วขึ้น
- 3) ช่วยในการรักษาผู้ที่เป็นโรคคอพอก
- 4) ช่วยยับยั้งและป้องกันเลือดแข็งตัว

คำตอบ : 1) ช่วยให้ความจำดีและมีหัวใจแข็งแรง

จะเห็นว่าคำถามในข้อ 3 ถามถึงคุณค่าของเนื้อปลา โดยใช้คำว่า “อย่างไร” ผู้อ่านสามารถค้นหาคำตอบได้จากข้อมูลที่ปรากฏในบทอ่าน ดังข้อความที่กล่าวว่า “สารอาหารในเนื้อปลาช่วยลดอันตรายจากโรคหัวใจ มีคุณค่าต่อเซลล์สมองอย่างยิ่ง อีกทั้งยังช่วยให้มีสมาธิในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดี” ซึ่งผู้อ่านต้องทำความเข้าใจว่าข้อความดังกล่าวมีความหมายสอดคล้องกับข้อความ “ช่วยให้ความจำดีและมีหัวใจแข็งแรง” หากผู้อ่านเข้าใจว่าข้อความในบทอ่านกับข้อความในคำตอบหมายถึง

สิ่งเดียวกันก็จะตอบคำถามได้ ดังนั้น ตัวอย่างในข้อ 3 จะมีความยากกว่าในข้อ 1 และ 2 ซึ่งเป็นการ
จับรายละเอียดจากข้อความที่มีความตรงไปตรงมามากกว่านั่นเอง

● การอ่านจับใจความ

หากต้องการวัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความ คำถามที่ตั้งมาอาจจะถามใจความ
สำคัญในบทอ่าน ทั้งนี้ในบทอ่านอาจจะมีใจความที่ปรากฏชัดหรือไม่ปรากฏชัดเจน ผู้อ่านจะหา
คำตอบได้จากการประมวลข้อมูล จัดเรียงหรือจัดกลุ่มข้อมูล จัดลำดับความสำคัญ และนำมาเรียบเรียง
ใหม่ นอกจากนี้ อาจเป็นการวัดความเข้าใจในด้านความสัมพันธ์ของข้อมูล

ลักษณะคำถามที่ใช้ฝึกความสามารถด้านการอ่านจับใจความอาจถามได้หลายลักษณะ เช่น
อย่างไร ทำไม การลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง ความคิดรวบยอดของเรื่อง
ลองพิจารณาข้อมูลต่อไปนี้

คลายสงสัย! ทำไมน้ำทะเลแต่ละที่ จึงมีสีต่างกัน

หลาย ๆ คนคงเคยไปทะเลมาหลายที่ และก็ได้เห็นสีของน้ำทะเลในช่วงเวลาที่ต่างกันมาบ้าง
แต่รู้ไหม? โลกของเรานั้น ประกอบไปด้วยน้ำทะเลเกือบ 70% แต่น้ำทะเลแต่ละน่านน้ำของแต่ละทวีป
ก็มีสีต่างกันออกไป มาดูกันซิว่า มีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลให้เราเห็นสีน้ำทะเลมีสีที่ไม่เหมือนกัน แล้วแต่
ละสีมีที่มาที่ไปอย่างไรบ้าง

แสงเป็นปัจจัยหลักทำให้เราเห็นสีของน้ำที่เปลี่ยนแปลงไป การกระเจิงหรือการแพร่กระจาย
ของแสงในน้ำทะเล ทำให้เราเห็นน้ำทะเลเป็นสีฟ้าหรือสีน้ำเงินเข้ม เพราะแสงสีน้ำเงินเกิดการกระเจิง
ในน้ำได้ดีที่สุด เมื่อพลังงานแสงตกกระทบกับอนุภาคหรือโมเลกุลของน้ำ ช่วงคลื่นของแสงสีใดเกิดการ
กระเจิงมาก การมองเห็นของเราจะสังเกตเห็นแสงสีนั้นเด่นชัดขึ้นมา

นอกจากนี้การดูดกลืนของแสง จะทำให้เกิดการหายไปของพลังงานแสงเมื่อแสงเคลื่อนที่ลงสู่
น้ำ โมเลกุลของน้ำจะดูดกลืนแสงสีแดงได้ดีที่สุด รองลงมาในช่วงแสงสีเขียว เมื่อแสงสีแดงและแสงสี
เขียวถูกดูดกลืนได้ดี แสงทั้งสองสีนี้จึงหายไปได้ง่ายเมื่อลงสู่น้ำ จึงเห็นน้ำใส ๆ เป็นสีน้ำเงิน

น้ำทะเลที่ใสสะอาดมีลักษณะเป็นสีฟ้าหรือสีน้ำเงิน การที่น้ำในทะเลลึกมีสีน้ำเงินเข้ม เป็น
เพราะมีสิ่งเจือปนต่าง ๆ ในน้ำทะเลน้อย เนื่องจากห่างไกลจากแผ่นดิน น้ำจึงใสมาก ประกอบกับเป็น
บริเวณที่น้ำลึกมาก การดูดกลืนแสงสีแดงและสีเขียวเกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์ จึงเห็นเพียงสีน้ำเงินเข้ม
เท่านั้นที่กระเจิงและโดดเด่นขึ้นมา ต่างจากน้ำทะเลบริเวณชายฝั่งที่มีสีแตกต่างกัน น้ำทะเลบริเวณ
ใกล้ชายฝั่งจะมีสีแตกต่างกัน เช่น สีฟ้าอ่อน สีเขียว สีน้ำตาล สีแดง หรือสีออกเหลือง เกิดจากมี

สิ่งเจือปนเพิ่มเข้ามาในน้ำทะเล อาจจะในรูปของสารละลายหรือสิ่งแขวนลอย สีของน้ำทะเลก็จะผิดเพี้ยนไปตามสีของสิ่งเจือปนเหล่านี้

อย่างไรก็ดี สีน้ำทะเลที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น ถ้าสังเกตด้วยสายตา ถ้าเป็นน้ำสีน้ำเงินเข้มแสดงว่าน้ำค่อนข้างใสไม่มีสิ่งเจือปน แต่ถ้ามีสีที่เปลี่ยนแปลงไปก็อาจเป็นไปได้ว่ามีสิ่งเจือปนอยู่ ซึ่งประเภทของสิ่งเจือปนที่ทำให้เกิดสีในน้ำทะเล สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ แพลงก์ตอน ตะกอนแขวนลอย และสารอินทรีย์ละลายน้ำ

แพลงก์ตอนเป็นสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กลอยอยู่ในมวลน้ำ เป็นอาหารของสัตว์น้ำที่พบได้ทั้งในน้ำจืดและน้ำทะเล มีสีหลากหลายตามแต่ชนิดของมัน เช่น สีเขียว สีแดง สีน้ำเงิน สีน้ำตาล ทะเลที่มีสภาพแวดล้อมดีและสารอาหารเหมาะสมต่อการเจริญเติบโต แพลงก์ตอนจะแบ่งตัวเพิ่มจำนวนในมวลน้ำในปริมาณมาก ทำให้น้ำบริเวณนั้นเปลี่ยนสีไปตามชนิดของแพลงก์ตอนที่เพิ่มจำนวนขึ้นมาได้

ตะกอนแขวนลอย หากมีมากในมวลน้ำ จะทำให้น้ำทะเลสีจางลงจากสีน้ำเงินเข้มเป็นสีฟ้าอ่อน อาจเป็นสีน้ำตาลอ่อนหรือคล้ำหากตะกอนมีสีเข้มมาก

สารอินทรีย์ละลายน้ำเป็นสารสีเหลืองหรือน้ำตาลที่ถูกชะล้างลงสู่แหล่งน้ำในปริมาณมาก สิ่งต่าง ๆ ที่เจือปนอยู่ในแหล่งน้ำเหล่านี้ในปริมาณต่างกัน ส่งผลให้สีของน้ำทะเลในแต่ละบริเวณแตกต่างกันออกไป

ที่มา : <https://www.scimath.org/article-earthscience/item/11467-2020-04-20-08-39-06>

ข้อ 1

คำถาม : อะไรคือปัจจัยหลักที่ทำให้สีของน้ำทะเลเปลี่ยนแปลง

- 1) การชะล้างของสารอินทรีย์จากแผ่นดินลงสู่ทะเล
- 2) การแพร่กระจายของแพลงก์ตอนชนิดต่าง ๆ ในมวลน้ำ
- 3) การกระเจิงและการดูดกลืนของแสงที่ตกกระทบกับน้ำทะเล
- 4) การเปลี่ยนแปลงของตะกอนแขวนลอยที่ส่งผลต่อลักษณะสีของน้ำ

คำตอบ : 3) การกระเจิงและการดูดกลืนของแสงที่ตกกระทบกับน้ำทะเล

จะเห็นว่าคำถามในข้อ 1 ถามถึงปัจจัยหลักที่ทำให้สีของน้ำทะเลเปลี่ยนแปลง โดยใช้คำว่า “อะไร” ผู้อ่านจะต้องอ่านข้อความหลายย่อหน้า และพิจารณาว่า การกระเจิงของแสง (ในย่อหน้าที่ 2) และ การดูดกลืนของแสง (ในย่อหน้าที่ 3) เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้สีของน้ำทะเลเปลี่ยนแปลง ผู้อ่านต้องอ่านเนื้อความที่อยู่ในย่อหน้าต่าง ๆ เพื่อให้สามารถประมวลหรือสามารถเข้าใจเนื้อหาและบอกได้

ว่าข้อมูลนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไร ซึ่งจากตัวอย่างนี้ผู้อ่านต้องเข้าใจว่าสาเหตุที่ทำให้น้ำทะเลมีสีที่แตกต่างกันนั้นคืออะไร โดยพิจารณาข้อมูลในเรื่อง จากนั้นจึงคัดเลือกข้อมูลที่สัมพันธ์กันมาตอบคำถาม โดยในที่นี้เป็นการคัดเลือกข้อมูลเกี่ยวกับแสงจากทั้งสองย่อหน้าดังกล่าว

ข้อ 2

คำถาม : จากข้อความ “มีสีสันทากหลายตามแต่ชนิดของมัน” คำว่า “มัน” ในย่อหน้าที่ 6 หมายถึงอะไร

- 1) สารอินทรีย์ละลายน้ำที่มีสีเหลืองหรือน้ำตาล
- 2) ตะกอนแขวนลอยที่ทำให้ น้ำทะเลมีสีจางลง
- 3) สิ่งเจือปนที่เปลี่ยนแปลงสีของน้ำทะเล
- 4) แพลงก์ตอนที่เป็นสิ่งมีชีวิตขนาดเล็ก

คำตอบ : 4) แพลงก์ตอนที่เป็นสิ่งมีชีวิตขนาดเล็ก

จะเห็นว่าคำถามในข้อ 2 ถามถึงคำว่า “มัน” ในย่อหน้าที่ 6 โดยใช้คำว่า “อะไร” ผู้อ่านจะต้องอ่านข้อความทั้งหมดในย่อหน้า และเชื่อมโยงคำว่า “มัน” กับข้อความที่กล่าวมาก่อนหน้า ซึ่งในย่อหน้าดังกล่าวปรากฏข้อความว่า “แพลงก์ตอนเป็นสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กลอยอยู่ในมวลน้ำ เป็นอาหารของสัตว์น้ำที่พบได้ทั้งในน้ำจืดและน้ำทะเล มีสีสันทากหลายตามแต่ชนิดของมัน เช่น สีเขียว สีแดง สีน้ำเงิน สีน้ำตาล ทะเลที่มีสภาพแวดล้อมดีและสารอาหารเหมาะสมต่อการเจริญเติบโต แพลงก์ตอนจะแบ่งตัวเพิ่มจำนวนในมวลน้ำในปริมาณมาก ทำให้น้ำบริเวณนั้นเปลี่ยนสีไปตามชนิดของแพลงก์ตอน que เพิ่มจำนวนขึ้นมาได้”

ข้อ 3

คำถาม : ใจความของย่อหน้าที่ 2 คืออะไร

- 1) แสงเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ น้ำทะเลมีสีฟ้าหรือน้ำเงิน
- 2) แสงสีแดงและสีเขียวเป็นแสงที่สามารถมองเห็นได้ในน้ำทะเล
- 3) น้ำทะเลจะมีสีต่างกันตามช่วงเวลาของวันและตำแหน่งที่แสงตกกระทบ
- 4) โมเลกุลของน้ำจะสะท้อนแสงทุกสีกลับมาทำให้เราเห็นน้ำทะเลเป็นสีต่าง ๆ

คำตอบ : แสงเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ น้ำทะเลมีสีฟ้าหรือน้ำเงิน

จะเห็นว่าคำถามในข้อ 3 ถามถึงใจความของย่อหน้าที่ 2 โดยใช้คำว่า “อะไร” ผู้อ่านจะต้องอ่านข้อความในย่อหน้าที่ 2 เพื่อพิจารณาหาใจความ ซึ่งจะเขียนถ่ายทอดเป็นประโยคที่สามารถคลุมเนื้อความทั้งหมดในย่อหน้าได้

ข้อ 4

คำถาม : ความคิดรวบยอดของบทอ่านนี้คืออะไร

- 1) แสงสีน้ำเงินสามารถกระเจิงในน้ำทะเลได้ดีที่สุด
- 2) น้ำทะเลชายฝั่งเปลี่ยนสีเพราะมีสิ่งเจือปนจากแผ่นดิน
- 3) แสงและสิ่งเจือปนเป็นปัจจัยที่ทำให้สีของน้ำทะเลแตกต่างกัน
- 4) สารอินทรีย์ละลายน้ำทำให้น้ำทะเลใกล้ชายฝั่งมีสีแตกต่างจากทะเลลึก

คำตอบ : 3) แสงและสิ่งเจือปนเป็นปัจจัยที่ทำให้สีของน้ำทะเลแตกต่างกัน

จะเห็นว่าคำถามในข้อ 4 ถามความคิดรวบยอดของบทอ่าน โดยใช้คำว่า “อะไร” เป็นการวัดความสามารถในลักษณะการหาความคิดรวบยอดของบทอ่าน ผู้อ่านจะต้องอ่านข้อความทั้งหมดในเรื่องและพิจารณาว่าเรื่องนี้พูดถึงเกี่ยวกับอะไร ต้องจับประเด็นหรือใจความของย่อหน้าต่าง ๆ จากนั้นจึงนำมาประมวลเป็นใจความที่ครอบคลุมเนื้อหาของทั้งเรื่อง

● การอ่านตีความ

หากต้องการวัดความสามารถด้านการอ่านตีความ คำถามที่ตั้งมานั้นไม่ปรากฏคำตอบในบทอ่านอย่างชัดเจน แต่ผู้อ่านจะสามารถหาคำตอบได้จากการเข้าใจความหมายแฝงของคำศัพท์หรือ

ข้อความ การเข้าใจเจตนาหรือวัตถุประสงค์ของผู้เขียน การเข้าใจโวหารภาพพจน์ และการเข้าใจน้ำเสียงของผู้เขียน (อาศัยบริบทในตัวบทและความรู้ในเชิงสังคมวัฒนธรรมที่มีร่วมกัน)

ลองพิจารณาข้อมูลต่อไปนี้

การร่วงหล่นของใบไม้

ในเช้าฤดูใบไม้ร่วงเสียงลมพัดกระทบต้นไม้ใหญ่ ปลิดใบที่เคยเขียวสดให้ร่วงลงสู่ผืนดิน ใบไม้ที่ครั้งหนึ่งเคยแนบแน่นอยู่กับกิ่งก้านที่มั่นคง บัดนี้ถูกปล่อยให้ลอยละล่องไร้ทิศทาง

ฉันยืนมองใบไม้เหล่านั้นด้วยความสงสัย มันรู้หรือไม่ว่าการร่วงหล่นครั้งนี้คือจุดจบ หรืออาจเป็นเพียงการเริ่มต้นใหม่? บางใบถูกพัดหายไปกับลม บางใบหล่นลงสู่ผืนดินรอวันผุพังกลายเป็นปุ๋ย ฉันสงสัยว่าใบไม้เลือกเส้นทางของมันเองได้หรือไม่ หรือทั้งหมดเป็นเพียงโชคชะตา?

ลมยังคงพัดแรง ฉันเงยหน้ามองท้องฟ้า ฝุ่นละอองเล็ก ๆ พุ้งกระจายราวกับกำลังเต้นรำ ไม่มีใครสังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงเล็ก ๆ นี้ นอกจากฉัน

เมื่อเวลาผ่านไปดวงอาทิตย์เริ่มโผล่พ้นขอบฟ้า แสงสีทองอาบไล้ผืนดินที่เต็มไปด้วยใบไม้ร่วงหล่น แม้จะดูเหมือนว่างเปล่า แต่ฉันกลับรู้สึกได้ถึงชีวิตที่กำลังเริ่มต้นใหม่ ผืนดินที่รองรับใบไม้เหล่านี้จะกลายเป็นแหล่งอาหารให้กับรากไม้ และฤดูใบไม้ผลิที่กำลังจะมาถึง ต้นไม้จะผลิใบอ่อนอีกครั้ง

ฉันก้มลงเก็บใบไม้ใบหนึ่งขึ้นมา มันบางและแห้งกรอบ แต่เต็มไปด้วยร่องรอยของเวลา ฉันเก็บมันไว้ในมือราวกับต้องการรักษาช่วงเวลานี้ไว้ แม้ว่าใบไม้นี้จะไม่สามารถทนคืนสู่กิ่งไม้เดิมได้ แต่ฉันก็เชื่อมั่นว่ามันจะเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งที่ยิ่งใหญ่กว่า

เสียงลมพัดผ่านอีกครั้ง ฉันหลับตาและปล่อยให้ใบไม้หลุดมือ มันลอยขึ้นเล็กน้อยก่อนจะค่อย ๆ ร่วงหล่นลงสู่พื้น ทั้งความรู้สึกหนึ่งไว้ในใจ การสิ้นสุดนั้นไม่ได้หมายถึงจุดจบ หากแต่เป็นบทหนึ่งในวงจรชีวิตที่ยังคงดำเนินต่อไป

ข้อ 1

คำถาม : คำว่า “ใบไม้” ในบทอ่านนี้สามารถเปรียบได้กับสิ่งใด?

- 1) พลังเหนือธรรมชาติที่สามารถเปลี่ยนแปลงทุกอย่างได้
- 2) สิ่งที่ไม่มีความหมายและถูกทิ้งให้เสื่อมสลายไปตามกาลเวลา
- 3) ชีวิตหรือสิ่งต่าง ๆ ที่ล้วนมีวัฏจักรไปตามธรรมชาติ
- 4) สิ่งมีชีวิตที่อ่อนแอซึ่งถูกควบคุมโดยธรรมชาติ

คำตอบ : 3) ชีวิตหรือสิ่งต่าง ๆ ที่ล้วนมีวัฏจักรไปตามธรรมชาติ

จะเห็นว่าคำถามในข้อ 1 ถามว่า “ใบไม้” หมายความว่าอย่างไร หากพิจารณาตามความหมายตรง “ใบไม้” หมายถึง ส่วนหนึ่งของพืช แต่หากลองพิจารณาเนื้อความและการใช้ภาษาจะเห็นว่าผู้เขียนไม่ได้หมายถึงใบไม้ในความหมายตรง เช่น การใช้บุคลาธิษฐาน โดยการนำสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์มาแสดงกริยาอาการเหมือนมนุษย์ เช่น การใช้กริยา “รู้” “เลือก” ร่วมกับคำว่าใบไม้ ดังนั้น “ใบไม้” ในบริบทนี้จึงหมายถึงชีวิต หรือ สิ่งต่าง ๆ ที่มีวัฏจักรตามธรรมชาติ โดยเปรียบได้กับชีวิตมนุษย์หรือสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา เช่น ชีวิตคนที่ต้องมีการเกิด การดำเนินชีวิต และการตาย การหลุดร่วงของใบไม้เป็นสัญลักษณ์ของการจากลา การเปลี่ยนผ่าน หรือวัฏจักรชีวิตที่ไม่มีสิ่งใดหยุดนิ่ง

ข้อ 2

คำถาม : จากบทอ่าน ผู้เขียนมีเจตนาอย่างไร

- 1) พรรณนาธรรมชาติของฤดูใบไม้ร่วงอย่างละเอียดลึกซึ้ง
- 2) ให้ข้อคิดว่าทุกสิ่งนั้นย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามวัฏจักร
- 3) ถ่ายทอดอารมณ์เศร้าและความรู้สึกสูญเสียที่ไม่มีวันย้อนคืน
- 4) เตือนให้ทุกคนรู้เท่าทันอารมณ์ของตัวเองเมื่อเกิดความสูญเสีย

คำตอบ : 2) ให้ข้อคิดว่าทุกสิ่งนั้นย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามวัฏจักร

จะเห็นว่าคำถามในข้อ 2 ถามถึงเจตนาของผู้เขียน ซึ่งหากพิจารณาตามความหมายประจำรูปประโยคอาจดูเหมือนเป็นการเล่าเรื่องราวตัวละครหนึ่งทีพบเห็นการเปลี่ยนแปลงของใบไม้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง แต่เมื่อพิจารณาทั้งบทอ่านจะพบว่าผู้เขียนมีเจตนาออกเหนือจากการเล่าเรื่อง คือ ต้องการให้ข้อคิดเกี่ยวกับชีวิตและสิ่งต่าง ๆ ที่มีวัฏจักรว่า ทุกสิ่งล้วนแต่มีการเปลี่ยนแปลง มีจุดเริ่มต้น มีจุดสิ้นสุด แต่ทุกสิ่งที่เกิดขึ้นย่อมมีคุณค่าหรือมีประโยชน์ในแง่ใดแง่หนึ่งเสมอ สังเกตได้จากการที่ผู้เขียนใช้บุคลาธิษฐานเปรียบเทียบใบไม้กับชีวิต และการใช้ภาษาของผู้เขียน เช่น การกล่าวถึงใบไม้ที่ร่วงหล่นแต่ทั้งความรู้สึกไว้ในใจตัวละครว่า “...การสิ้นสุดนั้นไม่ได้หมายถึงจุดจบ หากแต่เป็นบทหนึ่งในวงจรชีวิตที่ยังคงดำเนินต่อไป” เพื่อต้องการสอนหรือให้ข้อคิดบางอย่าง

ข้อ 3

คำถาม : จากบทอ่าน ตัวละคร “ฉัน” มีความรู้สึกอย่างไร

- 1) เศร้าใจที่ธรรมชาติเปลี่ยนแปลงและไม่มีวันหวนคืน
- 2) โกรธและไม่ยอมรับผิดชอบต่อชะตาของใบไม้ที่ร่วงหล่น
- 3) ทำใจยอมรับไม่ได้ที่จะต้องเกิดความสูญเสียขึ้นในชีวิต
- 4) เข้าใจสัจธรรมและมองเห็นความงามในความเปลี่ยนแปลง

คำตอบ : 4) เข้าใจสัจธรรมและมองเห็นความงามในความเปลี่ยนแปลง

จะเห็นว่าคำถามในข้อ 3 ถามว่าตัวละคร “ฉัน” ในเรื่องมีความรู้สึกอย่างไร ซึ่งผู้อ่านต้องตีความเพื่อทำความเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของตัวละคร หากลองสังเกตภาษาที่ผู้เขียนใช้จะเห็นว่า มีการใช้ภาษาที่แสดงให้เห็นถึงวัฏจักร เช่น “ปลิดใบ” “ร่วงหล่น” “การเริ่มต้นใหม่” “ความเปลี่ยนแปลงเล็ก ๆ” “ผลิใบ” “การสิ้นสุด” “จุดจบ” “ชีวิตที่ยังดำเนินต่อไป” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด

ทางพระพุทธศาสนาเรื่องวัฏจักรของชีวิตที่ย่อมมีการเวียนว่ายตายเกิด อันแสดงให้เห็นว่าตัวละคร “ฉัน” ในบทอ่านนี้รู้สึกเข้าใจถึงชีวิต เข้าใจสัจธรรม และการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ

● การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

หากต้องการวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คำถามที่ตั้งมานั้นต้องไม่มีคำตอบในบทอ่านปรากฏชัดเจน โดยเป็นการถามเพื่อให้ผู้อ่านวิเคราะห์ข้อเท็จจริง-ข้อคิดเห็น ความสมเหตุสมผล การประเมินคุณค่า และการนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ฯลฯ

ลองพิจารณาข้อมูลต่อไปนี้

เผยผิวหน้าเด็กอีกครั้งใน 2 สัปดาห์!

“ริ้วรอย” (Wrinkles) คือ ปัญหาผิวที่เกิดขึ้นได้ตามอายุที่เพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถพบได้ตั้งแต่ อายุ 25 ปีเป็นต้นไป มีสาเหตุมาจากการอ้วน น้ำ และการผลิตคอลลาเจนและอีลาสตินของเซลล์ผิว ลดน้อยลง ทำให้ผิวขาดความชุ่มชื้น แห้งกร้าน และเกิดเป็นริ้วรอยหรือผิวหย่อนคล้อยตามมาได้ ถ้าอยากมีผิวสวย สุขภาพดี เปลี่ยนแปลงจากภายในสู่ภายนอก ควรเริ่มจากการหมั่นดูแลผิวตั้งแต่วัยรุ่นตอนการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์, พักผ่อนให้เพียงพอ และดื่มน้ำในปริมาณที่เหมาะสม แล้วจึงดูแลผิวจากภายนอกไม่ว่าจะเป็นอาบน้ำให้สะอาด, หมั่นสครับผิวเพื่อผลัดเซลล์ผิว และทาครีมบำรุงผิวเป็นประจำ

วันนี้เราขอแนะนำทางลัดความอ่อนเยาว์ฉบับเร่งด่วน ด้วย “คิเดส์สกิน” ครีมลดริ้วรอยที่อุดมไปด้วยคอลลาเจนและวิตามินซีเข้มข้น จึงช่วยให้ผิวเรียบเนียนและกระจ่างใสขึ้นทันที ริ้วรอยจางลงจริงเมื่อใช้ติดต่อกันเพียง 14 วัน*

คุณสมหญิง อายุ 45 ปี รีวิวว่า “ดิฉันรู้สึกว่าริ้วรอยตรงหางตาหายไปเลยคะ และผิวก็ชุ่มชื้นขึ้นมากคะ”

อย่ารอช้า! ถ้าอยากให้มีผิวอ่อนกว่าวัยอย่างที่คุณต้องการ

สั่งซื้อวันนี้ โทรมาที่เบอร์ 1567 ได้เลยคะ

(*ข้อมูลจากการสำรวจกลุ่มผู้ทดลองใช้ 20 คน)

ข้อ 1

คำถาม : จากบทอ่านข้อใดเป็นข้อคิดเห็น

- 1) รีวิรรอยสามารถพบได้ตั้งแต่อายุ 25 ปีเป็นต้นไป
- 2) ถ้าอยากมีผิวสวยสุขภาพดีควรเริ่มจากการดูแลตนเอง
- 3) การผลิตคอลลาเจนและอีลาสตินของเซลล์ผิวหนังจะลดลงตามอายุ
- 4) ข้อมูลจากการสำรวจกลุ่มผู้ทดลองใช้ 20 คน ระบุว่ารีวิรรอยอาจลงใน 14 วัน

คำตอบ : 2) ถ้าอยากมีผิวสวยสุขภาพดีควรเริ่มจากการดูแลตนเอง

จะเห็นว่าคำถามในข้อ 1 ถามข้อคิดเห็นจากบทอ่าน โดยใช้คำว่า “ข้อใด” ผู้อ่านต้องพิจารณาว่าข้อความนั้นเป็นการให้ข้อมูลที่ เป็นข้อเท็จจริงหรือเป็นข้อมูลที่เป็นข้อคิดเห็น โดยอาจสังเกตจากคำบ่งชี้ เช่น “ควร” ซึ่งเป็นคำบ่งชี้บอกความเห็นของผู้เขียน นอกจากนี้ยังมีการใช้คำที่เป็น การประเมินค่า เช่น “ผิวสวย” “สุขภาพดี” ซึ่งขึ้นอยู่กับมุมมองหรือความคาดหวังของแต่ละบุคคล

ข้อ 2

คำถาม : จากบทอ่าน สามารถสรุปว่า “หากต้องการมีผิวที่อ่อนเยาว์แบบเร่งด่วนต้องใช้ครีมลดริ้วรอย ‘คิดส์สกิน’ เท่านั้น” ได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

- 1) ได้ เพราะผู้หญิงอายุ 45 ปีที่ใช้คิดส์สกินรีวิรรอยหายไป
- 2) ไม่ได้ เพราะเพราะการมีผิวที่อ่อนเยาว์นั้นประกอบด้วยหลายปัจจัย
- 3) ได้ เพราะครีมคิดส์สกินมีส่วนผสมของคอลลาเจนและวิตามินซีเข้มข้น
- 4) ไม่ได้ เพราะยังไม่มีงานวิจัยรองรับผลลัพธ์จากกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่

คำตอบ : 2) ไม่ได้ เพราะการมีผิวที่อ่อนเยาว์นั้นประกอบด้วยหลายปัจจัย

จะเห็นว่าคำถามในข้อ 2 ถามถึงข้อสรุปจากบทอ่านว่าสามารถสรุปว่า “หากต้องการมีผิวที่อ่อนเยาว์แบบเร่งด่วนต้องใช้ครีมลดริ้วรอย ‘คิดส์สกิน’ เท่านั้น” ได้หรือไม่ เพราะเหตุใด ผู้อ่านต้องพิจารณาว่าข้อความในบทอ่านมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นเหตุเป็นผลกันหรือไม่ จากบทอ่าน ข้อความที่ปรากฏไม่สามารถสรุปได้ว่า การมีผิวอ่อนเยาว์แบบเร่งด่วนนั้นเกิดจากการใช้ครีมลดริ้วรอย “คิดส์สกิน” แต่การจะมีผิวอ่อนเยาว์หรือการจะมีสุขภาพผิวที่ดีนั้นต้องประกอบไปด้วยปัจจัยหลาย ประการ ทั้งการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ การพักผ่อน การดื่มน้ำ การดูแลความสะอาดของร่างกาย และการทาครีมบำรุงผิว ดังที่ระบุในบทอ่าน

ข้อ 3

คำถาม : บทอ่านนี้มีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เพราะเหตุใด

- 1) ไม่น่าเชื่อถือ เพราะไม่มีการกล่าวถึงผลการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง
- 2) ไม่น่าเชื่อถือ เพราะให้ข้อมูลที่กำกวมไม่ชัดเจนขาดแหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ
- 3) น่าเชื่อถือ เพราะระบุผลลัพธ์ชัดเจนว่ารีร้อยหายภายใน 14 วัน
- 4) น่าเชื่อถือ เพราะมีข้อมูลวิทยาศาสตร์เรื่องคอลลาเจนและอีลาสตินของเซลล์ผิว

คำตอบ : 2) ไม่น่าเชื่อถือ เพราะให้ข้อมูลที่กำกวมไม่ชัดเจนขาดแหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ

จะเห็นว่าคำถามในข้อ 3 ถามข้อคิดเห็นจากบทอ่าน โดยใช้คำว่า “หรือไม่” “เพราะเหตุใด” ผู้อ่านต้องพิจารณาว่าข้อความในบทอ่านมีข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง หรือมีข้อสนับสนุนความคิดที่หนักแน่นเพียงพอ หรือมีข้อมูลที่สมเหตุสมผลหรือไม่

ข้อ 4

คำถาม : หากคนในครอบครัวมีปัญหาเรื่องรีร้อยและจะสั่งซื้อผลิตภัณฑ์คิดส์สกิน จะแนะนำบุคคลนั้นอย่างไร

- 1) แนะนำให้ซื้อทันที เพราะคุณสมหญิงรีร้อยว่ารีร้อยหายภายใน 14 วัน
- 2) แนะนำให้อ่านฉลากผลิตภัณฑ์ก่อน เพราะข้อมูลการทดลองยังไม่ครอบคลุม
- 3) แนะนำให้ลองใช้ก่อน เพราะมีการกล่าวว่ารีร้อยจริงเมื่อใช้ติดต่อกันเพียง 14 วัน
- 4) แนะนำให้หลีกเลี่ยง เพราะครีมนี้ไม่มีส่วนผสมของคอลลาเจนและวิตามินซีตามที่กล่าวอ้าง

คำตอบ : 2) แนะนำให้อ่านฉลากผลิตภัณฑ์ก่อน เพราะข้อมูลการทดลองยังไม่ครอบคลุม

จะเห็นว่าคำถามในข้อ 4 ถามการประยุกต์ใช้ โดยสมมติสถานการณ์ว่า หากคนในครอบครัวมีปัญหาเรื่องรีร้อยและจะสั่งซื้อผลิตภัณฑ์คิดส์สกิน จะแนะนำบุคคลนั้นอย่างไร ผู้อ่านต้องอ่านข้อมูลทั้งหมด และพิจารณาข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ความสมเหตุสมผล ความน่าเชื่อถือของบทอ่าน แล้วนำมาประกอบการตัดสินใจเมื่อต้องประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

4.7.1.2 ข้อควรคำนึงในการตั้งคำถามปรนัย

ในการตั้งคำถามปรนัยแบบ 4 ตัวเลือกมีสิ่งที่ควรคำนึงถึง ดังนี้

1) คำถามต้องหาคำตอบได้จากบทอ่าน (อาศัยบริบทจากบทอ่าน) หลีกเลี่ยงคำถามที่หา

คำตอบได้จากความรู้ภายนอกตัวบทหรือคำตอบที่มาจากประสบการณ์ส่วนตัว

ตัวอย่าง

ผ้าไหมหอมมากที่จังหวัดขอนแก่น อุตรธานี สกลนคร กาฬสินธุ์ สุรินทร์ ฯลฯ แต่ละที่แม้จะมีเนื้อผ้าเดียวกันแต่ลวดลายจะมีความสวยงามแตกต่างกันซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละจังหวัด แต่ที่เด่นกว่าที่อื่นเห็นจะเป็นผ้าไหมจากสุรินทร์ เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมผิงกัมพูชา ทั้งลวดลายและเนื้อผ้าจึงแตกต่างจากผ้าไหมทั่วไป

คำถามที่ <u>ไม่</u> ควรถาม	คำถามที่ <u>ควร</u> ถาม
ผ้าไหมหอมมากที่ภาคใด ก. ภาคเหนือ ข. ภาคกลาง ค. ภาคตะวันออก ง. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ผ้าไหมของจังหวัดขอนแก่นและอุตรธานีมีลักษณะร่วมกันอย่างไร ก. ลวดลายคล้ายกัน ข. เนื้อผ้าแบบเดียวกัน ค. ทั้งเนื้อผ้าและลวดลายเหมือนกัน ง. รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมต่างชาติเหมือนกัน

จะเห็นว่าคำถามข้อที่ 1 นั้น เป็นการถามในประเด็นความรู้ที่อยู่นอกเหนือจากตัวบทอ่าน ผู้อ่านต้องใช้ความรู้หรือประสบการณ์ที่มีอยู่ก่อนแล้วว่าจังหวัดต่าง ๆ เหล่านี้ (ขอนแก่น อุตรธานี สกลนคร กาฬสินธุ์ สุรินทร์ ฯลฯ) อยู่ในภาคอีสานจึงจะตอบคำถามนี้ได้ ดังนั้นควรปรับแก้ไขเป็นคำถามที่ถามถึงประเด็นต่าง ๆ ในตัวบทอ่านดังเช่นคำถามข้อที่ 2

2) คำถามไม่ชี้แจงกันและกัน

คำถามข้อที่ 1	คำถามข้อที่ 2
ผ้าไหมของจังหวัดใดแตกต่างจากจังหวัดอื่น ก. สุรินทร์ ข. ขอนแก่น ค. อุตรธานี ง. สกลนคร	ผ้าไหมของจังหวัดสุรินทร์แตกต่างจากจังหวัดอื่นในเรื่องใด ก. เนื้อผ้า ข. ลวดลาย ค. ทั้งเนื้อผ้าและลวดลาย ง. การรับวัฒนธรรมจากต่างชาติ

เมื่อพิจารณาคำถามข้อที่ 1 และคำถามข้อที่ 2 จะเห็นว่า คำถามข้อที่ 2 ชี้แจงคำตอบของคำถามข้อที่ 1 เมื่อผู้อ่านเห็นคำถามข้อคำถามข้อที่ 2 ก็จะสามารถตอบคำถามในข้อที่ 1 ได้

3) คำถามชัดเจน ประเด็นคำถามไม่คลุมเครือ

คำถามข้อที่ 1	คำถามข้อที่ 2
ชื่อใดแตกต่างจากชื่ออื่น ก. ป้า ข. น้ำ ค. อา ง. ยาย	ชื่อใดแตกต่างจากชื่ออื่นในด้าน <u>รุ่นอายุ</u> ก. ป้า ข. น้ำ ค. อา ง. ยาย

จะเห็นว่า คำถามข้อที่ 1 นั้นมีคำตอบที่หลากหลาย เช่น อาจตอบ ข. หรือ ค. หากมองในแง่ของเพศ (ป้ากับยายเป็นผู้หญิง แต่น้ำกับอาเป็นได้ทั้งผู้ชายและผู้หญิง) หรืออาจตอบ ง. หากมองในแง่รุ่นอายุ (ยายเป็นรุ่นแม่ แต่ป้า น้ำ และอาเป็นรุ่นอายุที่ใกล้เคียงกัน) ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าคำถามยังมีความคลุมเครือ ต้องปรับแก้คำถามให้ชัดเจน ดังเช่นคำถามข้อที่ 2 ที่ระบุขอบเขตการถามรุ่นอายุ

4) คำถามเรียงตามเนื้อหาในบทอ่าน

การเรียงลำดับคำถามเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในด้านการฝึกอ่าน เพราะเอื้อให้สามารถหาคำตอบได้ง่าย หากไม่เรียงคำถามตามเนื้อหาอาจจะหาคำตอบยากขึ้นและอาจเสียเวลา

อย่างไรก็ดีการเรียงคำถามตามเนื้อหาอาจไม่ใช่สิ่งสำคัญหรือกระทบต่อการตามเนื้อหาสำหรับเด็กที่เรียนเก่ง แต่อาจจะจำเป็นสำหรับเด็กที่ยังอ่านไม่เก่งมาก เพื่อช่วยฝึกในการหาเหตุผลหรือการอ่านทำความเข้าใจไปตามลำดับความคิดของตัวบท

5) ภาษาในการตั้งคำถามถูกต้องเหมาะสม

5.1) ใช้ภาษากระชับ

ตัวอย่างที่ 1	ตัวอย่างที่ 2
เหตุที่ผู้เขียนให้เราต้องทำการดูใจหรือดูความคิดเราบ่อย ๆ ทุกวันเพราะอะไร ก. การดูใจช่วยให้เราเป็นคนน่ารักทุกวัน ข. การดูใจช่วยให้เราปรับปรุงตัวเองทุกวัน ค. การดูใจช่วยให้เราลดความอิจฉาลงทุกวัน ง. การดูใจช่วยให้เรามีร่างกายที่แข็งแรงทุกวัน	เหตุใดผู้เขียนจึงแนะนำให้เราดูใจหรือดูความคิดทุกวัน ก. การดูใจช่วยให้เราเป็นคนน่ารักทุกวัน ข. การดูใจช่วยให้เราปรับปรุงตัวเองทุกวัน ค. การดูใจช่วยให้เราลดความอิจฉาลงทุกวัน ง. การดูใจช่วยให้เรามีร่างกายที่แข็งแรงทุกวัน

จะเห็นว่าในตัวอย่างที่ 1 ใช้ภาษาไม่กระชับ เพราะมีการกล่าวซ้ำ “เหตุที่ผู้เขียน” ในตอนต้น และยังกล่าวว่า “เพราะอะไร” อีกครั้งในตอนท้าย ซึ่งควรเลือกใช้เพียง 1 ตำแหน่งเท่านั้น นอกจากนี้ยังใช้คำฟุ่มเฟือย “ทำการ” ซึ่งสามารถตัดออกได้เพื่อให้กระชับขึ้น และสามารถเรียบเรียงให้กระชับขึ้นได้เช่นในตัวอย่างที่ 2

5.2) ใช้ประโยคที่สมบูรณ์

ตัวอย่างที่ 1	ตัวอย่างที่ 2
นางตานีมีลักษณะนิสัย ก. ดุร้าย ข. ขี้นินทา ค. ไม่เป็นมิตร ง. เจ้าอารมณ์	จากบทอ่าน นางตานีมีลักษณะนิสัยอย่างไร ก. ดุร้าย ข. ขี้นินทา ค. ไม่เป็นมิตร ง. เจ้าอารมณ์

จากตัวอย่างที่ 1 จะเห็นว่าคำถามยังไม่เป็นประโยค ยังไม่สามารถสื่อความได้ ในการตั้งคำถามนั้นควรตั้งให้สามารถสื่อความได้ครบถ้วนสมบูรณ์ ในกรณีนี้สามารถแก้ไขให้สมบูรณ์ได้โดยการเติมคำว่า “อย่างไร” ดังในตัวอย่างที่ 2

นอกจากข้อควรคำนึงถึงที่ได้กล่าวไปแล้ว ในการตั้งคำถามวัดความสามารถด้านการอ่านยังมีสิ่งที่ต้องพึงระวัง ดังนี้

1. หลีกเลี่ยงคำถามที่ไม่ได้ฝึกทักษะการอ่าน/คำถามที่ต้องอาศัยการคำนวณ
2. หลีกเลี่ยงคำถามที่โครงสร้างคำถามซับซ้อน วกวน หรือยาวเกินไป
3. หลีกเลี่ยงคำถามเชิงปฏิเสธ/ปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ

4.7.2 การเขียนตัวเลือกสำหรับข้อสอบปรนัย

ตัวเลือกในคำถามหรือข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบประกอบด้วยตัวเลือกที่ถูกหรือ “ตัวถูก” (best answer) และตัวเลือกที่ผิดหรือที่มักเรียกกันทั่วไปว่า “ตัวลวง” (distraction)

โดยทั่วไป เรามักเข้าใจว่า “ตัวถูก” เท่านั้นที่มีความสำคัญและใช้เป็นตัวชี้วัดความสามารถของผู้เรียนเนื่องจากผู้ที่ตอบถูกน่าจะเป็นผู้ที่เข้าใจบทเรียนหรือคำถาม แต่แท้จริงแล้วทั้ง “ตัวถูก” และ “ตัวลวง” นั้นมีความสำคัญเท่า ๆ กัน เนื่องจาก “ตัวลวง” ที่มีส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนได้คิดไตร่ตรองเพื่อค้นหาคำตอบ แต่หากตัวลวงไม่ดีก็จะทำให้ผู้เรียนสามารถคาดเดาคำตอบได้โดยไม่ต้องคิดหรือใช้ความสามารถในด้านทักษะการอ่าน ซึ่งก็จะทำให้เครื่องมือในการวัดผลนั้นไม่สะท้อนให้เราทราบถึงความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน

นอกจากนี้ รูปแบบการจัดวางหรือการเขียนตัวเลือกต่าง ๆ ก็มีผลต่อการประเมินผู้เรียนได้เช่นกัน เพื่อให้ผู้สร้างเครื่องมือในการวัดผลด้วยข้อสอบปรนัยชนิดเลือกตอบสามารถสร้างเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ในบทนี้จะเป็นการแนะนำวิธีการต่าง ๆ ในการเขียนตัวเลือกสำหรับข้อสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ

ลักษณะของชุดตัวเลือกที่ดี มีรายละเอียดดังนี้

1) ตัวเลือกที่ถูก ต้องเป็นข้อมูลหรือข้อสรุปที่ได้จากบทอ่าน

“พีระเป็นคนไทยที่ไม่เคยเรียนภาษาต่างประเทศเลย”

ตัวอย่างที่ควรปรับแก้	ตัวอย่างที่ดี
จากข้อความข้างต้น ข้อใดกล่าวถูกต้อง ก. พระไม่เคยมีแฟน ข. พระไม่เคยไปต่างประเทศ ค. พระไม่กล้าคุยกับคนแปลกหน้า ง. พระไม่ชอบอ่านวรรณกรรมแปล	จากข้อความข้างต้น ข้อใดกล่าวถูกต้อง ก. พระคุยกับคนฝรั่งเศสไม่รู้เรื่อง ข. พระไม่เคยไปต่างประเทศ ค. พระไม่กล้าคุยกับคนแปลกหน้า ง. พระไม่ชอบอ่านวรรณกรรมแปล

ตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่า ตัวเลือก ก. พระไม่เคยมีแฟน ถึงแม้ว่าจะกล่าวถึงบุคคลคนเดียวกันคือพระ แต่เนื้อหาไม่สัมพันธ์กับที่โจทย์ให้มาว่า “พระเป็นคนไทยที่ไม่เคยเรียนภาษาต่างประเทศเลย” กล่าวคือ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการเรียนภาษาเลย เป็นสิ่งที่ยูนอกเหนือจากข้อมูลที่โจทย์ให้ ดังนั้นจึงไม่เหมาะสมที่จะนำมาตั้งเป็นตัวเลือก โดยควรแก้ไขตัวเลือกที่ถูกคือตัวเลือก ก. เป็น “พระคุยกับคนฝรั่งเศสไม่รู้เรื่อง” ซึ่งเป็นคำตอบที่ยังคงเกี่ยวข้องกับการเรียนภาษา ทำให้สามารถเชื่อมโยงจากตัวโจทย์ได้ กล่าวคือ เนื่องจากพระเป็นคนไทยและไม่เคยเรียนภาษาต่างประเทศเลย แสดงว่าพระพูดได้เพียงแค่ภาษาไทยเท่านั้น จึงทำให้พระพูดคุยกับคนฝรั่งเศสไม่รู้เรื่อง

ส่วนตัวเลือก ข. พระไม่เคยไปต่างประเทศ ค. พระไม่กล้าคุยกับคนแปลกหน้า และ ง. พระไม่ชอบอ่านวรรณกรรมแปล เป็นตัวเลือกที่ผิดเนื่องจากไม่สามารถสรุปได้จากข้อมูลที่โจทย์ให้ แต่ยังคงมีความเกี่ยวข้องกับข้อมูลที่โจทย์ให้ เช่น การไปต่างประเทศ การพูดคุยกับคนแปลกหน้า และการอ่านวรรณกรรมแปล ซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการเรียนภาษาต่างประเทศ จึงใช้นำมาตั้งเป็นตัวลวง

2) ตัวเลือกทุกตัวต้องสัมพันธ์กับคำถาม

ตัวอย่างที่ควรปรับแก้	ตัวอย่างที่ดี
จากบทอ่าน ข้อใดคือผลด้านบวกของอินเทอร์เน็ต ก. ทำให้มีช่องว่างระหว่างคนในสังคมเพิ่มขึ้น ข. ทำให้วัฒนธรรมที่ดั่งามเกิดการเปลี่ยนแปลง ค. ทำให้เกิดการละเมิดสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล ง. ทำให้การติดต่อสื่อสารสะดวก รวดเร็ว ประหยัด	จากบทอ่าน ข้อใดคือผลด้านบวกของอินเทอร์เน็ต ก. ทำให้เกิดการส่งต่อวัฒนธรรมที่ดั่งาม ข. ทำให้คนในสังคมเกิดความเข้าใจกันมากขึ้น ค. ทำให้การละเมิดสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลลดลง ง. ทำให้การติดต่อสื่อสารสะดวก รวดเร็ว ประหยัด

ตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่าคำถามถามถึงสิ่งที่เป็นผลด้านบวก แต่ตัวเลือก ก. ทำให้มีช่องว่างระหว่างคนในสังคมเพิ่มขึ้น ข. ทำให้วัฒนธรรมที่ดีงามเกิดการเปลี่ยนแปลง และ ค. ทำให้เกิดการละเมิดสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล ล้วนเป็นผลในด้านลบซึ่งไม่สอดคล้องกับคำถาม มีเพียงตัวเลือก ง. ทำให้การติดต่อสื่อสารสะดวก รวดเร็ว ประหยัด เท่านั้นที่เป็นผลในด้านบวกซึ่งเป็นตัวเลือกที่ถูก ทั้งนี้ หากผู้ตอบคำถามนี้ได้ถูกต้องก็อาจไม่ได้มาจากความสามารถในด้านทักษะการอ่าน เนื่องจากผู้ตอบอาจเลือกตอบโดยพิจารณาจากความสอดคล้องกับคำถาม กล่าวคือ พิจารณาจากความเป็นผลบวกหรือผลลบของตัวเลือกได้ ดังนั้นจึงควรปรับแก้ไขตัวเลือกตัวหลงให้เป็นผลด้านบวกทั้งหมด ดังนี้ ก. ทำให้เกิดการส่งต่อวัฒนธรรมที่ดีงาม ข. ทำให้คนในสังคมเกิดความเข้าใจกันมากขึ้น และ ค. ทำให้การละเมิดสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลลดลง

3) ไม่มีตัวเลือกใดแตกต่างอย่างเด่นชัดไปจากตัวเลือกอื่นในชุด

ตัวอย่างที่ควรปรับแก้	ตัวอย่างที่ดี
วันต่อต้านยาเสพติดคือวันใด ก. 2 มิถุนายน ของทุกปี ข. 16 มิถุนายน ของทุกปี ค. 26 มิถุนายน 2564 ง. 26 มิถุนายน ของทุกปี	วันต่อต้านยาเสพติดคือวันใด ก. 16 มิถุนายน ของทุกปี ข. 16 มิถุนายน 2564 ค. 26 มิถุนายน ของทุกปี ง. 26 มิถุนายน 2564

ตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่า ตัวเลือก ค. 26 มิถุนายน 2564 มีความแตกต่างอย่างเด่นชัดไปจากตัวเลือกอื่น ๆ ได้แก่ ตัวเลือก ก. 2 มิถุนายน ของทุกปี ข. 16 มิถุนายน ของทุกปี และ ง. 26 มิถุนายน ของทุกปี ดังนั้นจึงอาจแก้ไขชุดตัวเลือกในข้อนี้ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือแก้ไขให้เหมือนกันเป็นคู่ ๆ เพื่อไม่ให้มีตัวเลือกใดที่แตกต่างไปจากตัวเลือกอื่นอย่างเด่นชัด เช่น

ก. 16 มิถุนายน ของทุกปี

ข. 16 มิถุนายน 2564

ค. 26 มิถุนายน ของทุกปี

ง. 26 มิถุนายน 2564

ตัวอย่างที่ควรปรับแก้	ตัวอย่างที่ดี
นักเรียนควรเอาใครเป็นตัวอย่าง เพราะเหตุใด ก. คางคก เพราะเป็นสัตว์ที่จำศีลได้ ข. คางคก เพราะสามารถรักษาโรคได้ทุกโรค ค. สุนัขจิ้งจอก เพราะสติปัญญาดีมีเหตุผล ง. สุนัขจิ้งจอก เพราะสามารถรักษาโรคได้ดีกว่าคางคก	นักเรียนควรเอาใครเป็นตัวอย่าง เพราะเหตุใด ก. คางคก เพราะเป็นผู้มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ข. คางคก เพราะสามารถรักษาโรคได้ทุกโรค ค. สุนัขจิ้งจอก เพราะสติปัญญาดีมีเหตุผล ง. สุนัขจิ้งจอก เพราะสามารถรักษาโรคได้ดีกว่าคางคก

จากตัวอย่างข้างต้นคำถามถามว่า “นักเรียนควรเอาใครเป็นตัวอย่าง เพราะเหตุใด” *ตัวเลือก ข. คางคกเพราะสามารถรักษาโรคได้ทุกโรค ค. สุนัขจิ้งจอกเพราะสติปัญญาดีมีเหตุผล และ ง. สุนัขจิ้งจอกเพราะสามารถรักษาโรคได้ดีกว่าคางคก* ทั้งสามตัวเลือกนี้ล้วนเป็นประโยชน์และเป็นข้อดีที่มนุษย์สามารถนำไปเป็นแบบอย่างได้ แตกต่างจากตัวเลือก *ก. คางคกเพราะเป็นสัตว์ที่จำศีลได้* ดังนั้นจึงควรแก้ไขตัวเลือก ก. ให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับตัวเลือกอื่น ๆ เช่น *ก. คางคกเพราะเป็นผู้มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่*

4) ไม่มีตัวเลือกที่ถูกมากกว่าหนึ่งตัวเลือก

“เมื่อลมหนาวพัดมา เราจะได้พบเห็นผลไม้สีเขียวมเหลืองตามท้องตลาด นั่นคือส้มเขียวหวานซึ่งเมื่อแกะเปลือกออกก็จะได้เห็นเนื้อส้มที่เป็นสีส้มอมทอง มีกลิ่นหอมที่เป็นเอกลักษณ์ และมีรสชาติหวานอมเปรี้ยว”

ตัวอย่างที่ควรปรับแก้	ตัวอย่างที่ดี
จากบทอ่าน เอกลักษณ์ของส้มเขียวหวานคือข้อใด ก. สีของเนื้อส้ม ข. กลิ่นของเนื้อส้ม ค. รสชาติของเนื้อส้ม ง. ความหอมของเนื้อส้ม	จากบทอ่าน เอกลักษณ์ของส้มเขียวหวานคือข้อใด ก. สีของเปลือกส้ม ข. กลิ่นของเนื้อส้ม ค. รสชาติของเนื้อส้ม ง. ความหอมของเปลือกส้ม

ตัวอย่างข้างต้นคำถามถามว่า “เอกลักษณ์ของส้มเขียวหวานคือข้อใด” สามารถตอบได้ทั้ง ข. กลิ่นของเนื้อส้ม และ ง. ความหอมของเนื้อส้ม ซึ่งเป็นตัวเลือกที่ถูกต้องทั้งคู่ จึงควรแก้ไขให้มีตัวเลือกที่ถูกเพียงตัวเลือกเดียวเท่านั้น

เมื่อได้ทราบลักษณะของชุดตัวเลือกที่ดีแล้ว อีกสิ่งที่ต้องพิจารณาในการตั้งตัวเลือกสำหรับข้อสอบปรนัยคือการใช้ภาษา มีรายละเอียดดังนี้

1) ใช้ภาษาเขียน ไม่ใช่ภาษาพูด

ตัวอย่างที่ควรปรับแก้	ตัวอย่างที่ดี
ในความเป็นจริงแล้วความอ้วนเกิดจากอะไร ก. ไขมันในเลือดเยอะ ข. น้ำตาลในเลือดเยอะ ค. กินอาหารจำพวกแป้งหรือน้ำตาลเยอะไป ง. ร่างกายทำงานแปลก ๆ เพราะมีการหลั่งของอินซูลิน	ความอ้วนเกิดจากสาเหตุใด ก. ไขมันในเลือดสูง ข. น้ำตาลในเลือดสูง ค. กินอาหารประเภทแป้งหรือน้ำตาลมากเกินไป ง. ร่างกายทำงานผิดปกติจากการหลั่งของอินซูลิน

ตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่า ตัวเลือก ก. ไขมันในเลือดเยอะ ข. น้ำตาลในเลือดเยอะ ค. กินอาหารจำพวกแป้งหรือน้ำตาลเยอะไป และง. ร่างกายทำงานแปลก ๆ เพราะมีการหลั่งของอินซูลิน มีการใช้คำหรือข้อความที่เป็นภาษาพูด กล่าวคือ คำว่า “เยอะ” “จำพวก” “เยอะไป” “แปลก ๆ” ซึ่งไม่เหมาะสมที่จะเป็นตัวเลือกที่ดีในการสร้างข้อสอบเพราะอาจลดความเป็นทางการและความน่าเชื่อถือ ดังนั้นจึงควรแก้ไขให้เป็นภาษาเขียน ดังนี้ ก. ไขมันในเลือดสูง ข. น้ำตาลในเลือดสูง ค. กินอาหารประเภทแป้งหรือน้ำตาลมากเกินไป และง. ร่างกายทำงานผิดปกติจากการหลั่งของอินซูลิน

2) ใช้ประโยคที่สมบูรณ์

ตัวอย่างที่ควรปรับแก้	ตัวอย่างที่ดี
บทอ่านนี้ไม่ได้กล่าวถึงเรื่องใด ก. คนไทยชอบรับประทาน ข. ความละเอียดประณีตแบบไทย ค. แกงเขียวหวานอาหารประจำชาติไทย ง. ทำตามรสนิยมทั้งคนไทยและต่างชาติ	บทอ่านนี้ไม่ได้กล่าวถึงเรื่องใด ก. คนไทยชอบรับประทานอาหารรสจัด ข. คนไทยชอบรับประทานแกงเขียวหวานที่เป็นอาหารประจำชาติ ค. คนไทยมีความละเอียดประณีตในการทำอาหาร ง. คนไทยปรุงอาหารตามรสนิยมของทั้งคนไทยและต่างชาติได้

ตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่า ตัวเลือก ก. คนไทยชอบรับประทาน ยังไม่เป็นประโยคที่สมบูรณ์ กล่าวคือ ขาดส่วนกรรมมารองรับ ดังนั้นจึงอาจแก้ไขเป็น ก. คนไทยชอบรับประทานอาหารรสจัด ตัวเลือก ข. ความละเอียดประณีตแบบไทย และ ค. แกงเขียวหวานอาหารประจำชาติไทย มีลักษณะเป็นวลี ดังนั้นจึงอาจแก้ไขเพื่อให้เป็นประโยคที่สมบูรณ์ เช่น ข. คนไทยมีความละเอียดประณีตในการทำอาหาร ค. คนไทยชอบรับประทานแกงเขียวหวานที่เป็นอาหารประจำชาติ ส่วนตัวเลือก ง. ทำตามรสนิยมทั้งคนไทยและต่างชาติ ก็ยังไม่เป็นประโยคที่สมบูรณ์เช่นกัน ดังนั้นจึงอาจแก้ไขเป็น ง. คนไทยปรุงอาหารตามรสนิยมของทั้งคนไทยและต่างชาติได้

อย่างไรก็ดี การตั้งตัวเลือกนั้นสามารถกำหนดให้เป็นวลีหรือกลุ่มคำได้เช่นกันขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความต้องการของผู้สร้างข้อสอบ แต่หากจะตั้งตัวเลือกเป็นวลีแล้วก็ควรกำหนดให้ทุกตัวเลือกในข้อนั้น ๆ เป็นวลีทั้งหมด เพื่อให้เกิดความสม่ำเสมอ

3) ใช้คำที่สะกดถูกต้อง

ตัวอย่างที่ควรปรับแก้	ตัวอย่างที่ดี
เหตุใดคนทั่วไปจึงยังเรียกส้มเขียวหวานที่นำไปปลูกที่อื่นว่าส้มบางมด ก. เพราะเป็นชื่อพันธุ์ที่ได้รับความนิยมจึงทำให้ขายได้ ข. เพราะขยายพรรณไปจากส้มที่ปลูกที่แขวงบางมด ค. เพราะชาวบ้านจากแขวงบางมดเป็นคนนำไปปลูก ง. เพราะเป็นพันธุ์ส้มที่ชาวบ้านแขวงบางมดพัฒนาขึ้น	เหตุใดคนทั่วไปจึงยังเรียกส้มเขียวหวานที่นำไปปลูกที่อื่นว่าส้มบางมด ก. เพราะเป็นชื่อพันธุ์ที่ได้รับความนิยมจึงทำให้ขายได้ ข. เพราะขยายพันธุ์ไปจากส้มที่ปลูกที่แขวงบางมด ค. เพราะชาวบ้านจากแขวงบางมดเป็นคนนำไปปลูก ง. เพราะเป็นพันธุ์ส้มที่ชาวบ้านแขวงบางมดพัฒนาขึ้น

ตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่า ตัวเลือก ข. เพราะขยายพรรณไปจากลัมที่ปลูกที่แขวงบางมด มีคำที่สะกดผิดคือคำว่า “พรรณ” ดังนั้นจึงควรแก้ไขให้ถูกต้องดังนี้ ข. เพราะขยายพันธุ์ไปจากลัมที่ปลูกที่แขวงบางมด

4) ใช้คำที่มีความหมายตรงกับบริบท

- ก. มีการรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวด
- ข. มีร้านค้ามาขายของริมทางกันอย่างล้นหลาม
- ค. มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวกันอย่างคึกคัก
- ง. มีคนมาลอยกระทงกันที่บริเวณคูเมืองอย่างแน่นหนา

ตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่า ตัวเลือก ง. มีคนมาลอยกระทงกันที่บริเวณคูเมืองอย่างแน่นหนา คำว่า “แน่นหนา” หมายถึง มั่นคง ซึ่งไม่สอดคล้องกับบริบท ในบริบทนี้ควรใช้คำว่า “เนื่องแน่น” ซึ่งมีความหมายว่า แออัด ยัดเยียด ดังนั้นจึงควรแก้ไขเป็น ง. มีคนมาลอยกระทงกันที่บริเวณคูเมืองอย่างเนื่องแน่น

ส่วนตัวเลือก ก. ข. และ ค. ใช้คำได้ถูกต้องตามบริบท รายละเอียดดังนี้ ตัวเลือก ก. มีการรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวด คำว่า “เข้มงวด” หมายถึง กวดขัน เคร่งครัด ตัวเลือก ข. มีร้านค้ามาขายของริมทางกันอย่างล้นหลาม คำว่า “ล้นหลาม” หมายถึง มากมายเหลือประมาณ ตัวเลือก ค. มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวกันอย่างคึกคัก คำว่า “คึกคัก” หมายถึง ลักษณะที่มีผู้คนพลุกพล่านเข้า ๆ ออก ๆ มากกว่าปรกติ

5) ใช้ภาษาให้กระชับ

ตัวอย่างที่ควรปรับแก้
ข้อใดสื่อให้เห็นว่าดอยหลวงเชียงดาวเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่มีคุณค่าทางใจ ก. คนล้ามนายกย่องเจ้าหลวงคำแดงว่าเป็นเจ้าแห่งภูตผีทั้งหลายของชาวล้านนา ข. คนท้องถิ่นดอยหลวงเชียงดาวเชื่อว่าดอยหลวงเชียงดาวเป็นที่สถิตของเจ้าหลวงคำแดง ค. ชาวบ้านยังคงเชื่อว่าวิญญาณของเจ้าหลวงคำแดงกับนางอินทร์หลายยังคงสถิตอยู่ในถ้ำเชียงดาว ง. สำนักพระราชวังน่านี้อ่างสรงไปประกอบในพระราชพิธีหรือพิธีกรรมต่าง ๆ ในวาระสำคัญของสำนักพระราชวัง

ตัวอย่างที่ดี
ข้อใดสื่อให้เห็นว่าดอยหลวงเชียงดาวเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่มีคุณค่าทางใจ ก. คนล่านายกองเจ้าหลวงคำแดงว่าเป็นเจ้าแห่งภูตผีทั้งหลาย ข. คนในท้องถิ่นเชื่อว่าดอยหลวงเชียงดาวเป็นที่สิงสถิตของเจ้าหลวงคำแดง ค. ชาวบ้านเชื่อว่าวิญญาณของเจ้าหลวงคำแดงกับนางอินทร์เหลายังคงสิงสถิตอยู่ในถ้ำเชียงดาว ง. สำนักพระราชวังนำน้ำในอ่างสรงไปประกอบในพระราชพิธีหรือพิธีกรรมต่าง ๆ

ตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่า ตัวเลือกแต่ละข้อนั้นใช้ภาษาที่ฟุ่มเฟือย ไม่กระชับ ทำให้ตัวเลือกค่อนข้างยาวและมีเนื้อหาที่ซ้ำซ้อนกัน ดังนั้นจึงควรแก้ไขใหม่ให้สั้นกระชับ แต่ยังคงได้ใจความครบถ้วน ดังตัวอย่าง

ตัวเลือก ก. คนล่านายกองเจ้าหลวงคำแดงว่าเป็นเจ้าแห่งภูตผีทั้งหลาย~~ของชาวล่านนา~~ จะเห็นได้ว่าข้อความ “ของชาวล่านนา” ในตอนท้ายนั้นสามารถตัดออกได้ เนื่องจากมีการกล่าวถึงไปแล้วตอนต้นประโยค

ตัวเลือก ข. คนท้องถิ่นดอยหลวงเชียงดาวเชื่อว่าดอยหลวงเชียงดาวเป็นที่สิงสถิตของเจ้าหลวงคำแดง จะเห็นได้ว่าข้อความ “ดอยหลวงเชียงดาว” ในตอนต้นสามารถตัดออกได้ เนื่องจากสามารถอ้างอิงได้จากในเนื้อหาส่วนต่อมา

ตัวเลือก ค. ชาวบ้านยังคงเชื่อว่าวิญญาณของเจ้าหลวงคำแดงกับนางอินทร์เหลายังคงสิงสถิตอยู่ในถ้ำเชียงดาว จะเห็นได้ว่าข้อความ “ยังคง” มีการกล่าวซ้ำซ้อนกันจึงควรเลือกตัดออกหนึ่งแห่ง

ตัวเลือก ง. สำนักพระราชวังนำน้ำในอ่างสรงไปประกอบในพระราชพิธีหรือพิธีกรรมต่าง ๆ ในวาระสำคัญของสำนักพระราชวัง จะเห็นได้ว่าข้อความ “ในวาระสำคัญของสำนักพระราชวัง” สามารถตัดออกได้ เนื่องจากมีการกล่าวถึงไปแล้วตอนต้นประโยค

ทั้งนี้ในการสร้างตัวเลือกนั้น ยังต้องพิจารณาถึงประเด็นต่อไปนี้

1. ใช้โครงสร้างที่เป็นแบบเดียวกันในการเขียนตัวเลือก กล่าวคือ สามารถตั้งตัวเลือกโดยใช้โครงสร้างที่เป็นประโยคหรือวลีก็ได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความต้องการของผู้สร้างข้อสอบ แต่หากตั้งตัวเลือกโดยใช้โครงสร้างแบบใดก็ควรใช้โครงสร้างเดียวกันทั้งหมดในข้อนั้น ๆ เพื่อให้เกิดความสม่ำเสมอและไม่ให้มีตัวเลือกใดที่แตกต่างไปจากตัวเลือกอื่นอย่างเด่นชัด

2. มีความสั้นยาวใกล้เคียงกัน โดยเรียงลำดับตัวเลือกจากสั้นไปหายาว หรือจากยาวไปหาสั้น
3. เรียงลำดับตัวเลือกตามข้อมูล เวลา หรือเหตุการณ์
4. กระจายจำนวนตัวเลือกที่ถูกในชุดข้อสอบให้เท่า ๆ กัน

ทั้งนี้ หากปฏิบัติตามข้อที่ 1-3 ข้างต้นแล้ว ส่งผลให้มีตัวเลือกที่ถูกกระจายตัวไม่เท่ากัน ผู้ออกข้อสอบควรปรับรูปแบบของตัวเลือก โดยอาจปรับการใช้คำหรืออาจเรียงลำดับตัวเลือกในรูปแบบอื่น ๆ เช่น แบบสั้นยาวสั้นยาว แบบสั้นสั้นยาวยาว ฯลฯ เพื่อให้มีการกระจายของจำนวนตัวเลือกที่ถูกในข้อสอบแต่ละชุดที่เท่าหรือใกล้เคียงกันมากที่สุด

นอกจากนี้ ในการสร้างตัวเลือกลักษณะดังข้างต้นยังต้องพิจารณาถึงลักษณะของตัวเลือกที่ควรหลีกเลี่ยง กล่าวคือ ควรหลีกเลี่ยงการตั้งตัวลองที่มีความใกล้เคียงกับตัวถูกมากจนเกือบจะเป็นข้อถูกหรือการตั้งตัวลองที่ผิดอย่างชัดเจน รวมถึงควรหลีกเลี่ยงการตั้งตัวเลือกที่เป็นประโยคปฏิเสธเมื่อคำถามเป็นประโยคปฏิเสธเช่นเดียวกัน เพราะอาจทำให้เกิดความสับสนจากความซับซ้อนทางไวยากรณ์ และที่สำคัญคือควรระมัดระวังการตั้งตัวเลือกที่อาจจะไปคำตอบที่ถูกของข้ออื่น ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดความคลื่อนในการวัดความสามารถและไม่ได้วัดความสามารถในการอ่านได้อย่างแท้จริง

5. ความรู้ทางภาษาไทยในการเตรียมตัวบทสำหรับใช้ฝึกความสามารถด้านการอ่าน

ในการสร้างเครื่องมือสำหรับพัฒนาทักษะการอ่านให้กับผู้เรียนนั้น เพื่อให้สามารถคัดเลือกบทอ่านมาใช้ได้สอดคล้องกับประเภทความสามารถที่ต้องการจะวัด ผู้สร้างเครื่องมือควรพิจารณาบทอ่านด้วยว่ามีการใช้ภาษาที่ชัดเจน ถูกต้อง เหมาะสมกับการนำไปเป็นบทอ่านเพื่อพัฒนานักเรียนแล้วหรือไม่ ดังนั้นผู้สร้างเครื่องมือจำเป็นจะต้องอาศัยความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยในการเขียน เนื่องจากภาษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผลต่อการรับรู้และการทำความเข้าใจสิ่งที่อ่าน นอกจากนี้สัมพันธภาพของบทอ่านก็เป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน ควรมีการเรียงลำดับความคิดอย่างเหมาะสมและเชื่อมโยงความคิดในแต่ละย่อหน้าของบทอ่านให้เกิดความต่อเนื่อง สอดคล้อง และสัมพันธ์กัน ทั้งนี้หากเรียบเรียงประเด็นสับสนวุ่นวายก็อาจส่งผลต่อความเข้าใจของผู้อ่านได้

ดังนั้นในการสร้างเครื่องมือสำหรับพัฒนาทักษะการอ่านจึงควรคำนึงถึงเรื่องการใช้ภาษาและสัมพันธภาพของบทอ่าน โดยเฉพาะในการพิจารณาปรับแก้ไขบทอ่านเพื่อให้ได้บทอ่านที่มีคุณภาพรายละเอียดดังนี้

5.1 การใช้ภาษา

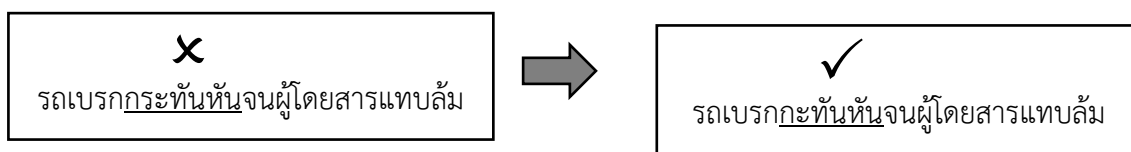
การใช้ภาษาในบทอ่าน ควรเลือกใช้ภาษาให้ถูกต้องและเหมาะสมกับเนื้อหาหรือประเภทของบทอ่าน รวมถึงเหมาะสมกับระดับของผู้เรียนในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การใช้คำ การใช้ประโยค และระดับภาษา

5.1.1 ข้อควรระวังในการใช้คำ

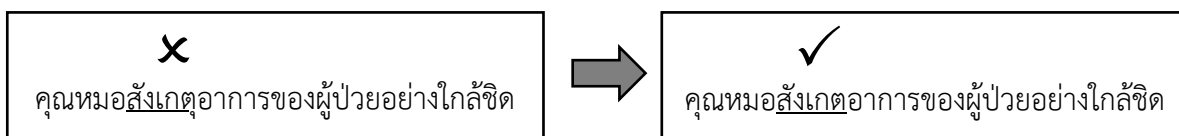
“คำ” เป็นหน่วยในภาษาที่มีความสำคัญในการสื่อสารและส่งผลโดยตรงต่อความเข้าใจของผู้อ่าน ดังนั้นจึงควรใช้คำให้ถูกต้องและเหมาะสม โดยมีข้อควรระวังดังนี้

5.1.1.1 สะกดคำไม่ถูกต้อง การสะกดคำมีความสำคัญ เนื่องจากหากสะกดคำผิดอาจส่งผลต่อการสื่อสารและการเข้าใจความหมาย ดังนั้นจึงควรตรวจสอบการสะกดคำให้ถูกต้อง ทั้งนี้หากไม่แน่ใจว่าคำที่ถูกต้องสะกดอย่างไร ควรจะตรวจสอบจากแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้ เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 นอกจากนี้ เมื่อเตรียมบทอ่านเสร็จเรียบร้อยแล้วก็ควรอ่านบทอ่านบทอ่านอีกครั้ง เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้

ตัวอย่างที่ 1

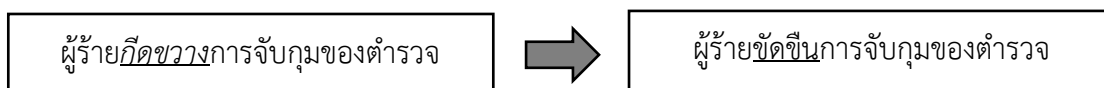
ตัวอย่างที่ 2

5.1.1.2 ใช้คำไม่ถูกต้องตามความหมายหรือไม่เข้ากับบริบท ในภาษาไทยมีคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันหลายคำ ผู้เขียนควรตรวจสอบความหมายของคำให้แน่ชัดว่าตรงตาม

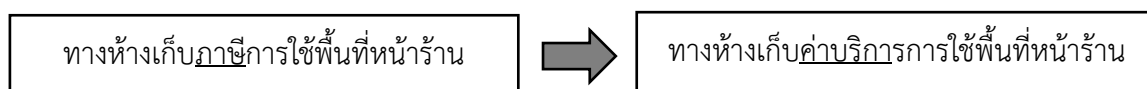
ความหมายที่ต้องการสื่อหรือไม่ เพราะหากเลือกใช้คำผิดอาจทำให้สื่อความผิดไป

ตัวอย่างที่ 1

ในบริบทนี้ควรใช้คำว่า “ขัดขวาง” ซึ่งมีความหมายว่า ไม่ทำตาม ส่วนคำว่า “กีดขวาง” มีความหมายว่า ขวางกั้นไว้ ขวางเกะกะ

ตัวอย่างที่ 2

ในบริบทนี้ควรใช้คำว่า “ค่าบริการ” ซึ่งมีความหมายว่า เงินที่ต้องจ่ายเพื่อแลกกับการให้บริการบางอย่าง มักเป็นเงินที่จ่ายให้กับเอกชนที่ให้บริการ เช่น ร้านอาหาร โรงแรม คลินิก ที่จอดรถ ฯลฯ ส่วนคำว่า “ภาษี” มีความหมายว่า เงินที่รัฐเรียกเก็บตามกฎหมาย เพื่อนำไปใช้ในการบริหารประเทศ เช่น การศึกษา สาธารณสุข การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ฯลฯ

5.1.1.3 ใช้คำไม่คงที่ การเขียนที่ผิดนอกจากจะต้องเลือกใช้ระดับภาษาให้เหมาะสม

แล้ว ควรระมัดระวังในเรื่องการเขียนให้เป็นระบบและใช้คำให้คงที่ไม่ล้าสมัย กล่าวคือ เมื่อเลือกใช้ภาษาในระดับใดก็ควรใช้ถ้อยคำทุกถ้อยคำให้อยู่ในระดับเดียวกันตลอดข้อความหรือตลอดทั้งตัวบท

ตัวอย่างที่ 1

ลูกเป็นแก้วตาดวงใจของ**บิดามารดา**

ตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่าคำว่า “ลูก” กับคำว่า “บิดามารดา” เป็นคำที่มีระดับภาษาที่แตกต่างกัน จึงไม่ควรนำคำทั้งสองระดับมาใช้ร่วมกัน ดังนั้นหากจะใช้คำว่า “ลูก” ก็ควรใช้คู่กับคำว่า “พ่อแม่” หรือหากจะใช้คำว่า “บิดามารดา” ก็ควรจะใช้คู่กับคำว่า “บุตร” ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในระดับภาษาเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 2

ผู้หญิงและ**บุรุษ**มีความเข้มแข็งไม่แพ้กัน

ตัวอย่างข้างต้นผู้เรียนใช้คำว่า “ผู้หญิง” คู่กับคำว่า “บุรุษ” เป็นคำที่มีระดับภาษาที่แตกต่างกัน จึงไม่ควรนำคำทั้งสองระดับมาใช้ร่วมกัน ดังนั้นหากผู้เรียนจะใช้คำว่า “ผู้หญิง” ก็ควรใช้คู่กับคำว่า “ผู้ชาย” หรือหากจะใช้คำว่า “บุรุษ” ก็ควรจะใช้คู่กับคำว่า “สตรี” ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในระดับภาษาเดียวกัน

5.1.1.4 ใช้คำภาษาต่างประเทศที่มีคำไทยใช้แทน การเขียนที่ดีโดยเฉพาะงานเขียนที่เป็นทางการ ไม่ควรใช้คำภาษาไทยปนภาษาต่างประเทศ หากคำนั้นมีคำในภาษาไทยใช้แทนได้อยู่แล้วก็ควรจะใช้คำไทย ทั้งนี้ อาจขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของเรื่องและประเภทบทอ่านด้วย หากเป็นเรื่องที่ไม่เป็นทางการอาจมีการใช้คำภาษาต่างประเทศปะปนอยู่บ้าง

ตัวอย่างที่ 1

ปัจจุบันนี้วัยรุ่นส่วนใหญ่มักนิยมไปออกกำลังกายตาม**ฟิตเนส**มากกว่าตามสวนสาธารณะ

หากเป็นบริบทที่เป็นทางการ ควรใช้คำว่า สถานออกกำลังกาย

ตัวอย่างที่ 2

ผู้นำที่ดีควรจะต้องมี**วิชั่น**

หากเป็นบริบทที่เป็นทางการ ควรใช้คำว่า วิสัยทัศน์

5.1.1.5 ใช้คำฟุ่มเฟือย การใช้คำที่ดีควรจะใช้คำให้สั้น กระชับ และสื่อความหมายได้ชัดเจน การใช้คำฟุ่มเฟือยเกินจำเป็นจะทำให้บทอ่านเยิ่นเย้อและต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจ

ตัวอย่างที่ 1

นักข่าวสายบันเทิง*ทำการ*สัมภาษณ์กันต์ กันตถาวร เกี่ยวกับการทำงานในบริษัทไอคอน

คำว่า “สัมภาษณ์” เป็นคำกริยาที่แสดงความหมายได้ชัดเจนแล้ว ไม่จำเป็นต้องมีคำว่า “ทำการ” และหากตัดคำว่า “ทำการ” ออก ก็ยังสื่อความได้เช่นเดิม ดังนั้นจึงควรใช้ว่า *นักข่าวสายบันเทิงสัมภาษณ์กันต์ กันตถาวร เกี่ยวกับการทำงานในบริษัทไอคอน*

ตัวอย่างที่ 2

อุบัติเหตุครั้งนั้นทำให้ทุกคนตายหมด ไม่มีใครรอดชีวิตเลย

ข้อความ “ตายหมด” และ “ไม่มีใครรอดชีวิตเลย” มีความหมายเหมือนกัน ไม่จำเป็นต้องเขียนซ้ำอีก ดังนั้นจึงควรเลือกว่าจะใช้ อุบัติเหตุครั้งนั้นทำให้ทุกคนตายหมด หรือ อุบัติเหตุครั้งนั้นทำให้ไม่มีใครรอดชีวิตเลย

5.1.2 ข้อควรระวังในการใช้ประโยค

ประโยคประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ภาคประธานและภาคแสดง หากต้องการให้ผู้อ่านเข้าใจสิ่งที่ต้องการจะสื่อได้อย่างชัดเจน ควรเรียบเรียงประโยคให้ถูกต้องเหมาะสม มีข้อควรระวังดังนี้

5.1.2.1 เขียนประโยคไม่สมบูรณ์หรือประโยคไม่จบความ การเขียนเช่นนี้อาจทำให้ผู้อ่านสับสน ไม่เข้าใจเนื้อหาในบทอ่าน หรือเข้าใจผิดพลาดไปได้ แม้ว่าผู้อ่านอาจจะคาดเดาจากความข้างต้นได้ แต่ก็ไม่สามารถยืนยันได้ว่าสิ่งที่ผู้อ่านคาดเดานั้นถูกต้องตรงตามเจตนาของผู้เขียนหรือไม่

ตัวอย่างที่ 1

ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่วเป็นสุภาษิตที่อยู่กับคนไทยมาช้านาน กล่าวไว้ว่า ผู้ที่ประพฤติแต่ความดีนั้นในท้ายที่สุดแล้วย่อมได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับความดีที่ได้กระทำลงไป

จากตัวอย่าง ข้อความข้างต้นที่ขีดเส้นใต้เป็นเพียงภาคแสดงหรือกริยาวลีเท่านั้น ไม่ปรากฏประธานของประโยค ทำให้ประโยคไม่สมบูรณ์ เมื่ออ่านแล้วเกิดความสับสนว่าใครเป็นผู้กล่าวข้อความ

ดังกล่าว ดังนั้นจึงควรเติมประธานของประโยค เช่น คนโบราณกล่าวไว้ว่า ผู้ที่ประพาศแต่ความดีนั้น
ในท้ายที่สุดแล้วย่อมได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับความดีที่ได้กระทำลงไป

ตัวอย่างที่ 2

การแบ่งปันและรวมกลุ่มในสังคมจะช่วยให้อยู่ในสังคมได้

จากตัวอย่าง ข้อความข้างต้นมีกริยาวิเศษณ์ “ช่วยให้” ซึ่งเป็นกริยาที่ต้องการกรรมมารับจึง
จะสมบูรณ์และสื่อความได้ชัดเจน ดังนั้นจึงควรเติมกรรม เช่น “มนุษย์” เพื่อให้ประโยคสมบูรณ์ ดังนี้
การแบ่งปันและรวมกลุ่มในสังคมจะช่วยให้มนุษย์อยู่ในสังคมได้

5.1.2.2 วางลำดับคำหรือวลีในประโยคไม่ถูกต้อง การสื่อความผิดพลาดหรือไม่
ชัดเจนอาจเกิดจากการเรียงตำแหน่งของคำหรือวลีในประโยคไม่ถูกต้อง ส่วนใหญ่จะทำหน้าที่เป็นส่วน
ขยายของคำอื่น ๆ โดยปกติแล้วส่วนขยายควรปรากฏอยู่หลังคำหรือวลีที่ต้องการขยายเสมอ หากวาง
ส่วนขยายในตำแหน่งที่ห่างจากส่วนที่ต้องการขยายอาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิดและเกิดความสับสนได้

ตัวอย่าง

สมาคมคนรักหนังแห่งประเทศไทยเชิญชมภาพยนตร์ในวันที่ 14 ตุลาคม 2567 ณ
โรงภาพยนตร์เซ็นทรัลเวิลด์เรื่องอีหยด 2

ประโยคนี้นี้มีการวางตำแหน่งคำขยายไม่เหมาะสม เนื่องจาก “เรื่องอีหยด 2” เป็นชื่อ
ภาพยนตร์จึงควรนำมาวางต่อจากข้อความ “เชิญชมภาพยนตร์” เพื่อบอกว่าเป็นภาพยนตร์เรื่องใด
ดังนี้ สมาคมคนรักหนังแห่งประเทศไทยเชิญชมภาพยนตร์เรื่องอีหยด 2 ในวันที่ 14 ตุลาคม 2567 ณ
โรงภาพยนตร์เซ็นทรัลเวิลด์

5.1.2.3 เขียนประโยคที่มีเนื้อความไม่สัมพันธ์กัน ในการเขียนประโยคนอกจาก
จะต้องคำนึงถึงการเขียนให้ถูกต้องแล้ว ควรจะให้ความสำคัญในเรื่องความสัมพันธ์ของเนื้อความด้วย โดย
เขียนให้สอดคล้องเป็นเรื่องเดียวกัน หรือเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน หากจะกล่าวถึงเรื่องอื่นด้วย
ผู้เขียนควรขึ้นประโยคใหม่หรืออาจใช้คำเชื่อมที่แสดงให้เห็นความแตกต่างหรือการเปลี่ยนประเด็น เช่น
นอกจากนี้ อีกทั้ง ฯลฯ

ตัวอย่าง

โลมาเป็นสัตว์ที่มีสมองใหญ่มากจึงน่ารักมาก

ประโยคนี้อธิบายเรื่องลักษณะทางกายภาพของปลาโลมาในตอนต้น ส่วนตอนท้ายกล่าวถึงเรื่องความรู้สึกที่มีต่อปลาโลมา โดยใช้คำว่า “จึง” เชื่อมระหว่างเนื้อความที่ไม่เป็นเหตุเป็นผลกัน ทำให้ประโยคข้างต้นไม่สัมพันธ์กัน ทั้งนี้ ควรแก้ไขโดยเขียนแสดงเนื้อความในประโยคให้สัมพันธ์เป็นเหตุเป็นผลกัน เช่น โลมาเป็นสัตว์ที่มีสมองใหญ่มากจึงฉลาดและฝึกฝนได้

5.1.2.4 ใช้ประโยคคำถาม การใช้ข้อความที่สื่อความหมายได้หลายนัยอาจทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสน เข้าใจหรือตีความเนื้อหาสารผิดจากที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อสารได้

ตัวอย่าง

นายสิบซ่อมพลทหารเดินแถว

ประโยคนี้อธิบายความได้มากกว่าหนึ่งความหมาย กล่าวคือ 1) เป็นการฝึกซ้อม และ 2) เป็นการทำร้ายร่างกาย ดังนั้นควรเขียนให้ชัดเจนว่าต้องการสื่อความหมายใด เช่น

ความหมายที่ 1) ควรเขียนว่า นายสิบฝึกซ่อมพลทหารเดินแถว

ความหมายที่ 2) ควรเขียนว่า นายสิบซ่อมพลทหารเดินแถวจนได้รับบาดเจ็บ

5.1.2.5 ใช้สำนวนภาษาต่างประเทศ ผู้เขียนควรเรียบเรียงประโยคให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์และสำนวนภาษาไทย เช่น ไม่วางส่วนขยายไว้หน้าคำหลัก ไม่ใช่คำฟุ่มเฟือยเลียนแบบภาษาต่างประเทศ

ตัวอย่าง

น้องบอลถูกเลือกให้เป็นหัวหน้าห้อง

ประโยคนี้น่าจะใช้คำว่า “ได้รับ” เนื่องจากคำว่า “ถูก” ที่ใช้ในภาษาไทยมักจะใช้กับความหมายที่ไม่ดี ดังนั้นจึงควรแก้ไขเป็น น้องบอลได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าห้อง

5.1.3. การใช้ระดับภาษาในงานเขียน

ปัจจัยในการเลือกใช้ระดับภาษาแบ่งได้เป็น 2 ปัจจัยใหญ่ ๆ ได้แก่ สถานภาพทางสังคมและบริบทในการสื่อสาร

สถานภาพทางสังคม ถือเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่ผู้ส่งสารต้องคำนึงถึง เพราะหากผู้รับสารและผู้ส่งสารมีสถานภาพทางสังคมที่แตกต่างกัน การเลือกใช้ระดับภาษาก็จะแตกต่างกันไปด้วย เช่น นักเรียนกับครู เพื่อนกับเพื่อน พ่อแม่กับลูก เจ้านายกับลูกน้อง รวมถึงการเลือกใช้

คำศัพท์ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของระดับภาษานั้นก็มีผลมาจากสถานภาพของบุคคลด้วยเช่นกัน กล่าวคือ สถานภาพที่แตกต่างกัน คำศัพท์ที่ใช้ก็จะแตกต่างกันด้วย เช่น กิน รับประทาน เสวย ฉันท

บริบทในการสื่อสาร เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงในการเลือกใช้ระดับภาษา บริบทในการสื่อสารในที่นี้หมายถึง เรื่องและประเภทของบทอ่าน เช่น เอกสารประชุมวิชาการ บทความวิชาการทางการแพทย์ บทเขียนแสดงความคิดเห็น บทละคร นิทาน ฯลฯ เรื่องและประเภทบทอ่านที่ต่างกันเหล่านี้มีผลต่อการเลือกใช้ระดับภาษา รวมถึงสรรพนามที่ใช้ก็จะแตกต่างกันด้วย เช่น การแสดงความคิดเห็นในบทความวิชาการ ผู้ส่งสารควรใช้ภาษาและสรรพนามที่เป็นทางการ แต่หากเป็นบทละครหรือนิทานที่มีการสนทนาที่ร้านค้า ผู้ส่งสารอาจใช้ภาษาและสรรพนามที่ไม่เป็นทางการได้

ระดับภาษาสามารถจำแนกได้เป็น 3 ระดับ คือ ระดับทางการ ระดับกึ่งทางการ และระดับสนทนา แต่ละระดับสามารถสรุปได้ดังนี้

5.1.3.1 ระดับทางการ เป็นระดับภาษาที่ใช้ในโอกาสสำคัญที่เป็นทางการ ภาษาที่ใช้จะต้องถูกหลักไวยากรณ์ ชัดเจน สุภาพ และไม่ใช้ภาษาพูด คำตัด คำปน คำย่อ หรือคำต่างประเทศโดยไม่จำเป็น แต่อาจมีคำศัพท์เฉพาะปะปนอยู่มาก ตัวอย่างงานเขียนที่ใช้ภาษาทางการ เช่น หนังสือราชการ คำสั่ง ประกาศ ตำราวิชาการ วิทยานิพนธ์ บทความสารคดี บทความทางวิชาการ บทบรรณาธิการ ฯลฯ

5.1.3.2 ระดับกึ่งทางการ ภาษาในระดับนี้มักใช้ในการติดต่อทางธุรกิจ สื่อสารกับคนที่ไม่สนิท ใช้เขียนเรื่องที่ต้องการให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนกำลังฟังการเล่าเรื่อง หรือใช้เขียนแสดงความคิดเห็นที่ไม่เป็นทางการมากนัก งานเขียนที่มักใช้ภาษาในระดับนี้ เช่น บทความแสดงความคิดเห็น สารคดีท่องเที่ยว ชีวประวัติ ภาษาในระดับนี้มีลักษณะใกล้เคียงกับภาษาระดับทางการคือเป็นภาษาที่สุภาพ แต่ต่างกันตรงที่ภาษาระดับกึ่งทางการผู้ใช้ไม่ต้องระมัดระวังมากเท่าภาษาทางการ อาจใช้รูปประโยคง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน มีการละบางส่วนของประโยคได้ถ้อยคำที่ใช้เป็นคำสามัญ บางครั้งอาจมีภาษาระดับสนทนาปะปนด้วยแต่ไม่มากนักและไม่มีการใช้คำหยาบ

5.1.3.3 ระดับสนทนา ภาษาในระดับสนทนามีลักษณะที่ไม่เป็นทางการ มักใช้ในการสนทนาในชีวิตประจำวัน การเจรจาทั่วไป การเขียนนวนิยาย บทละคร บทภาพยนตร์ รายงานข่าว ประเภฉบับเชิงหรือกีฬา ฯลฯ ลักษณะภาษาจะใช้รูปประโยคสั้น ง่าย ไม่ซับซ้อน ไม่จำเป็นต้องเป็นประโยคที่สมบูรณ์ อาจใช้คำคำเดียวแต่สื่อความได้เข้าใจกันระหว่างคู่สนทนา การใช้ภาษาพูด มีคำสแลง คำทับศัพท์ คำย่อ อักษรย่อ หรืออาจมีคำหยาบปนบ้างหากใช้กับในบริบทที่สนิทสนมคุ้นเคย

และไม่ใช้สถานการณ์ที่เป็นทางการ การเขียนด้วยภาษาระดับนี้ไม่ต้องระมัดระวังมากนัก แต่สิ่งที่ต้องระวังคือต้องใช้ให้เหมาะสมกับประเภทของงานเขียนและผู้อ่าน

ในการพิจารณาบทอ่านควรคำนึงถึงปัจจัยสถานภาพทางสังคมและบริบทในการสื่อสาร และเลือกใช้ระดับภาษาให้เหมาะสม มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและประเภทของบทอ่าน รวมถึงความเหมาะสมกับระดับของผู้อ่านด้วย ดังนั้นจึงควรระมัดระวังในการเลือกใช้ระดับภาษาและการเลือกใช้คำศัพท์ต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อระดับภาษา เช่น หากใช้ภาษาที่เป็นคำศัพท์เฉพาะ มีแบบแผนหรือเป็นทางการมากเกินไปก็อาจส่งผลต่อความเข้าใจในการอ่านของผู้เรียนได้

5.2 สัมพันธภาพของบทอ่าน

สัมพันธภาพคือความเกี่ยวเนื่องสอดคล้องกัน สัมพันธภาพในบทอ่านก็คือการเรียงลำดับความคิดหรือประเด็นต่าง ๆ ให้มีความสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสม เพื่อเชื่อมโยงความคิดให้ร้อยเรียงเป็นเรื่องเดียวกัน ซึ่งจะทำให้บทอ่านมีความต่อเนื่อง เป็นลำดับ และอ่านเข้าใจได้ง่าย สิ่งสำคัญที่ทำให้การลำดับและเชื่อมโยงความคิดต่อเนื่องกันคือการใช้คำเชื่อมที่เหมาะสม ทั้งการเชื่อมโยงความคิดภายในย่อหน้าและระหว่างย่อหน้า โดยวิธีการเรียงลำดับและเชื่อมโยงความคิดสามารถทำได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้เขียนและความเหมาะสมของเนื้อหาว่า ความคิดต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันในลักษณะใด ทั้งการเรียงลำดับและเชื่อมโยงความคิดไปตามลำดับเวลา ตามทิศทาง ตามลำดับขั้นตอน ตามความสำคัญ หรือตามประเภทของข้อมูล เช่น

ข้อมูลที่แสดงความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลกัน กล่าวคือ ความคิดหนึ่งเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดอีกความคิดหนึ่ง การเชื่อมโยงความคิดเพื่อแสดงเหตุผลสามารถทำได้โดยการใช้คำเชื่อมแสดงเหตุผล “เพราะว่า” “เพราะฉะนั้น” “ดังนั้น” เป็นต้น โดยเลือกใช้ให้เหมาะสมกับลำดับของข้อมูล

ข้อมูลที่แสดงความขัดแย้งกัน ผู้เขียนควรแสดงข้อมูลส่วนแรกก่อน จากนั้นจึงแสดงข้อมูลอีกส่วนที่แตกต่างหรือขัดแย้งกับข้อมูลแรก โดยสามารถใช้คำเชื่อมแสดงความขัดแย้ง เช่น “แต่” “อย่างไรก็ดี”

ข้อมูลแสดงตัวอย่าง หากต้องการให้ข้อมูลเพิ่มเติมหรือขยายความความคิดหลัก สามารถเชื่อมโยงความคิดด้วยการใช้คำเชื่อมแสดงตัวอย่าง เช่น “ตัวอย่าง” “เช่น” “อาทิ” ฯลฯ

จากหัวข้อที่กล่าวมาทั้งหมด ได้แก่ นิยามความหมายของการอ่าน ความสามารถในการอ่าน ประเภทของบทอ่าน การพิจารณาคุณภาพของตัวบท และแบบฝึกความสามารถด้านการอ่าน คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าความรู้เชิงทฤษฎีดังที่กล่าวมาทั้งหมดน่าจะเป็นแนวทางให้ครูสามารถนำความรู้มาปรับประยุกต์ในการสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านได้ต่อไป

นอกจากคู่มือการสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน : ความรู้เรื่องการอ่านและภาษา แล้ว คณะผู้วิจัยยังได้จัดทำคู่มือการสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านโดยแบ่งระดับความยากง่ายออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

- 1) คู่มือการสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน : ระดับต้น
- 2) คู่มือการสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน : ระดับกลาง
- 3) คู่มือการสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน : ระดับสูง

คู่มือการสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านทั้ง 3 ระดับข้างต้น จะเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นแนวทางให้ครูสามารถสร้างบทอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านได้ตรงตามระดับความสามารถของนักเรียน

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการฝึกสร้างบทอ่านเชิงปฏิบัติจะช่วยให้ครูสามารถนำไปต่อยอดในการสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

รายการอ้างอิง

- คณินนิตย์ จันทรัตน์ (2555). *กระบวนการวิชา LI 495 ภาษาศาสตร์และการอ่าน 2*. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, สืบค้น 18 ตุลาคม 2567, จาก <http://old-book.ru.ac.th/e-book/e/ENL4701/enl4701-1.pdf>
- ฉลอง รัตนพงษ์ (2557). *การพัฒนารูปแบบการสอนการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยใช้ยุทธวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทและแผนภูมิความหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักศึกษาปริญญาตรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร) http://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/snamcn/Chalong_Rattanapong_Doctor/Chalong_Rattanapong_fulltext.pdf
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). *การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน*. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาการ.
- ชิษณุพงศ์ อินทรเกษม. (2557). *คู่มือการสร้างแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน*. สถาบันภาษาไทย สิรินคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี กุลละวณิชย์. (2557). *คู่มือการสร้างบทเรียนเสริมการอ่าน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา*. สถาบันภาษาไทย สิรินคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชิต ฤทธิ์จรรยา. (2567). *เทคนิคการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: เพชรเกษมการพิมพ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: บริษัท ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด (มหาชน).
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- ศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2567). *ผลการประเมิน PISA 2022 : บทสรุปสำหรับผู้บริหาร*. สืบค้น 1 กันยายน 2567, จาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/pisa2022-summary-result/>
- ศูนย์ภาษาไทย สิรินคร. (2554). *โครงการพัฒนาการอ่านเป็น : กล้องเรื่อ่าน่าอ่าน* (รายงานการวิจัย). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สถาบันภาษาไทยสิรินธร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2564). *คู่มือการสอน ชุดการเรียนรู้การสอน*
อิเล็กทรอนิกส์ วิชาการเขียนย่อหน้า ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาไทย-
 สิริธร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนิท สัตโยภาส. (2545). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและสืบค้น*. กรุงเทพฯ: ธารอักษร
- สมบัติ จำปาเงินและสำเนียง มณีกาญจน์. (2531). *หลักนักอ่าน*. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.
- สมบัติ จำปาเงินและสำเนียง มณีกาญจน์. (2548). *กลเม็ดการอ่านให้เก่ง*. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการ
 พิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551.).
ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
 ประเทศไทย จำกัด.
- สุพรรณิ วราทร. (2545). *การอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ
 คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Gough, P. B. (1972). One second of reading. In J. F. Kavanagh & I. G. Mattingly (Eds.),
 Language by ear and by eye: The relationship between speech and reading.
 Massachusetts Inst. of Technology P.
- Goodman, K. S. (1967). Reading: A psycholinguistic guessing game. *Journal of the*
Reading Specialist, 6(4), 126–135. <https://doi.org/10.1080/19388076709556976>
- PISA Thailand. (2566ก). *ผลการประเมิน PISA 2022 : บทสรุปสำหรับผู้บริหาร*. สืบค้น 1 กันยายน
 2567, จาก [https://drive.google.com/file/d/1d6ZcuyqEOd23fw1Jp1C9GRvRx03](https://drive.google.com/file/d/1d6ZcuyqEOd23fw1Jp1C9GRvRx03KFCZ0/view)
[KFCZ0/view](https://drive.google.com/file/d/1d6ZcuyqEOd23fw1Jp1C9GRvRx03KFCZ0/view)
- PISA Thailand. (2566ข). *กรอบการประเมินด้านการอ่าน*. สืบค้น 1 กันยายน 2567, จาก
<https://drive.google.com/file/d/1botJFnByCHQhDQ2fD80Hrm354nTEnP/view>
- Searle, J. R. (1975). Indirect speech acts. In P. Cole & J. Morgan (Eds.), *Syntax and*
Semantics, Vol. 3: Speech Acts (pp. 59–82). New York: Academic Press.
- Rumelhart, D. E. (1977). Toward an Interactive Model of Reading. In *Theoretical*
Models and Processes of Reading (pp. 722-750). Newark, DE: International Reading
 Association.

